

ΑΤΕΙ ΚΡΗΤΗΣ

ΣΧΟΛΗ ΣΕΥΠ

ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΘΕΜΑ:

Η χρήση αλκοόλ από εφήβους.

Παράγοντες που επηρεάζουν την πρόιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΕΣ:

Αγγελάκη Φαίδρα

Πρατικάκη Στέλλα

Χαρκιανάκη Γεωργια

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ

Διαλυνάκη Ελένη

ΗΡΑΚΛΕΙΟ 2012

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....		6
Α΄ ΜΕΡΟΣ: ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ		
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....		10
Κεφάλαιο 1 ^ο : Αλκοόλ, το «νόμιμο ναρκωτικό»		
1.1	Ορισμός του αλκοόλ.....	13
Κεφάλαιο 2 ^ο : Θεωρίες που σχετίζονται με την κατανάλωση αλκοόλ και μοντέλα αλκοολισμού.		
2.1.	Θεωρίες που έχουν αναπτυχθεί για την χρήση αλκοόλ.....	16
2.1.1.	Το μοντέλο του Zycker για το ποτό των νέων.....	17
2.1.2.	Η θεωρία της «προβληματικής συμπεριφοράς».....	17
2.1.3.	Κοινωνικοψυχολογική προσέγγιση.....	19
2.1.4	Συμπεριφεριολογική προσέγγιση- θεωρία της κοινωνικής μάθησης	21
2.1.5	Η θεωρία της κοινωνικοποίησης.....	23
2.1.6	Η θεωρία της αυτό-υποτίμησης.....	24
2.2.	Μοντέλα αλκοολισμού.....	25
2.2.1.	Ψυχοδυναμικό μοντέλο.....	27
2.2.2.	Ιατρικό μοντέλο.....	27
2.2.3.	Συμπεριφορικό μοντέλο.....	28
2.2.4.	Κοινωνιολογικό μοντέλο.....	29

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρόωμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

Κεφάλαιο 3 ^ο : Παράγοντες που επηρεάζουν τη χρήση.		
3.1.	Πολιτισμικοί παράγοντες.	31
3.2	Βιολογικοί-γενετικοί παράγοντες.	33
3.3	Ψυχολογικοί παράγοντες.	34
3.4.	Κοινωνικοί παράγοντες.	34
3.4.1	Η δυνατότητα πρόσβασης στο αλκοόλ και η κοινωνική αποδοχή.....	36
3.4.2	Οι ιδιαιτερότητες της ουσίας.	37
3.4.3	Τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης.....	37
3.4.4	Εργασία, τρόπος ζωής, ψυχαγωγία.	37
3.4.5	Η οικογένεια.	38
3.4.6	Η περίοδος της εφηβείας.	39
3.4.7	Διαφυγή από τις πιέσεις της ζωής.	41
3.4.8.	Η ανασφάλεια για το μέλλον.	42
Κεφάλαιο 4 ^ο : Χαρακτηριστικά της Εφηβικής ηλικίας.		
4.1	Εφηβεία.....	44
4.2	Χαρακτηριστικά της κρίσης της Εφηβείας.	46
4.2.1	Έφηβος και οικογένεια.	47
4.2.2	Έφηβοι: Παρέα – Φίλοι – Ομάδα.	49
Κεφάλαιο 5 ^ο : Έφηβος και χρήση.		
5.1	Αλκοόλ και Εφηβεία.	51
5.2	Ψυχικές παράμετροι που σχετίζονται με την κατανάλωση.....	51

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

5.3	Παράγοντες κινδύνου.	53
Κεφάλαιο 6 ^ο : Μελέτη κοινωνικών οικονομικών πολιτισμικών χαρακτηριστικών του Δήμου Γεροποτάμου.		
6.1.	Δήμος Γεροποτάμου.	56
6.2.	Ιστορία του Δήμου..	57
6.3	Φυσικό Περιβάλλον.....	58
6.4	Οικονομία.....	59
6.5.	Εκπαίδευση – Παιδεία – Πολιτισμός.....	59
Επίλογος – Συμπεράσματα Θεωρητικού.....		62
Βιβλιογραφία.....		65
Β΄ ΜΕΡΟΣ: ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ		
Κεφάλαιο 7 ^ο : Στοιχεία έρευνας		
7.1.	Σκοπός και στόχοι της έρευνας.....	70
7.2.	Ερευνητικές υποθέσεις και ερευνητικά ερωτήματα.....	70
7.3.	Ερευνητική στρατηγική.....	71
7.4.	Στατιστική ανάλυση.....	71
7.5.	Ο πληθυσμός και το πλαίσιο της μελέτης.....	72
7.6	Η επιλογή του δείγματος.....	72
7.7.	Το ερευνητικό εργαλείο.....	72
7.7.1	Τεχνικές συλλογής στοιχείων.....	72
7.7.2	Μέσο έρευνας.....	72
7.7.3	Θεματικές ενότητες εργαλείου.....	73

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

7.7.4	Η δομή του εργαλείου.....	73
7.7.5	Όρια και περιθώρια της έρευνας.....	74
Κεφάλαιο 8 ^ο : Ερευνητικά αποτελέσματα		
8.1.	Παρουσίαση αποτελεσμάτων -Αποτελέσματα.....	75
8.2.	Γενικά ερευνητικά συμπεράσματα.....	110
Κεφάλαιο 9 ^ο : Συζήτηση		
9.1.	Συζήτηση.....	114
9.2.	Συμπεράσματα.....	122
9.3.	Προτάσεις - Παρεμβάσεις.....	124
Επίλογος ερευνητικού.....		127
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ		
I	Ερωτηματολόγιο.....	130
II	Πίνακες.....	142
III	Εκθέσεις.....	153

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

*Όταν μεθύσεις από το κρασί,
παθαίνεις τα ίδια με τις άμαξες εκείνες
που έχασαν τον αμαξηλάτη τους .
Ξεφεύγεις από το σωστό το δρόμο,
Εκτροχιάζεσαι...*

Ισοκράτης

Στην χώρα μας, αν λάβουμε υπόψη τις σχετικές έρευνες, την υπάρχουσα βιβλιογραφία καθώς και τις προσπάθειες των κοινωνικών φορέων, θα διαπιστώσουμε ότι η βαρύτητα έχει δοθεί κατά κύριο λόγο στην αντιμετώπιση των «παράνομων» ουσιών εξάρτησης, όπως τα ναρκωτικά, σε αντίθεση με την μελέτη των «νόμιμων» ουσιών εξάρτησης, όπως το αλκοόλ, η νικοτίνη, κ.τ.λ.

Αυτός είναι ένας από τους λόγους για τον οποίο ξεκινήσαμε να μελετήσουμε και να θίξουμε το θέμα του αλκοολισμού, ιδιαίτερα για την εφηβική ηλικία.

Το θέμα του αλκοολισμού είναι ιδιαίτερα ευρύ και όπως είναι φυσικό, είναι αδύνατο ν' αναφερθούμε σε κάθε πτυχή του. Στόχος λοιπόν της εργασίας μας, είναι να θέσουμε το πρόβλημα χρήσης του αλκοόλ ιδιαίτερα στην ομάδα των εφήβων η οποία είναι περισσότερο ευάλωτη. Συγκεκριμένα, με την έρευνα μας μελετούμε την πρώιμη χρήση του αλκοόλ από τους εφήβους στην περιοχή του Δήμου Γεροποτάμου.

Με την εργασία μας αυτή, ενδιαφερόμαστε να μελετήσουμε τους παράγοντες που ωθούν τους έφηβους στην κατανάλωση του αλκοόλ καθώς και τις τυχόν επιρροές από το στενό τους περιβάλλον. Επίσης, θα έχουμε την ευκαιρία να εξετάσουμε κάποιες βασικές έννοιες για το αλκοόλ, τα μοντέλα αλκοολισμού, και κάποιες θεωρίες που έχουν αναπτυχθεί σχετικά με τον αλκοολισμό.

Ακόμα, θ' αναφερθούμε στα χαρακτηριστικά της εφηβείας, τα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο έφηβος τόσο σε προσωπικό επίπεδο, όσο και στο χώρο του σχολείου και του κοινωνικού περιβάλλοντος.

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

Τέλος, θα μελετήσουμε τα κοινωνικά, πολιτισμικά και οικονομικά χαρακτηριστικά του Δήμου Γεροποτάμου στον οποίο διεξάγεται η έρευνα.

Το έναυσμα που μας οδήγησε στην ενασχόληση με αυτό το κοινωνικό φαινόμενο, έγκειται στο γεγονός ότι δεν έχει δοθεί η απαιτούμενη σημασία στην κατάχρηση αλκοόλ, καθότι το αλκοόλ είναι μία νόμιμη εξαρτησιογόνος ουσία και αυτό κατά συνέπεια την καθιστά και αποδεκτή από την κοινωνία μας, ιδιαίτερα όσον αφορά νέους που ζουν σε περιοχές όπως τον Δήμο Γεροποτάμου, όπου η χρήση αλκοόλ είναι κάτι το εντελώς φυσιολογικό ακόμη κι από ένα μικρό παιδί.

Επίσης, κατά καιρούς μας έχουν δοθεί πολλές αφορμές ώστε να μελετήσουμε το θέμα της κατάχρησης του αλκοόλ, από τα πολλά δημοσιεύματα που διαβάζουμε στις εφημερίδες ή που παρακολουθούμε στα δελτία ειδήσεων, τα οποία αφορούν επεισόδια βίας, ατυχήματα, μέχρι και θανάτους που γίνονται με θύματα νέους εφηβικής ηλικίας με βασικό αίτιο την κατάχρηση αλκοόλ. Η υπερβολική χρήση βρίσκεται πίσω από πολλά κοινωνικά προβλήματα γι' αυτό και θεωρούμε ότι έχει ενδιαφέρον να ερευνήσουμε το συγκεκριμένο φαινόμενο. Η εμφάνιση προβλημάτων υγείας, η κρίση στις διαπροσωπικές σχέσεις, η αύξηση των διαζυγίων, οι νέοι που σταματούν να πηγαίνουν σχολείο, η κακοποίηση, οι θάνατοι και πλήθος άλλων προβλημάτων ήταν οι αφορμές για να μελετήσουμε τον αλκοολισμό. Η ομάδα των εφήβων, ίσως να έχει περισσότερο ενδιαφέρον από τις άλλες ομάδες ατόμων διότι οι νέοι αυτής της ηλικίας, στο στάδιο που βρίσκονται, λαμβάνουν πολλά ερεθίσματα από το περιβάλλον τους, βιώνουν καινούργιες καταστάσεις και συναισθήματα με αποτέλεσμα η χρήση αλκοόλ, άλλοτε να είναι μία μορφή αντίδρασης και ένδειξης της ενηλικίωσης τους, και άλλες φορές απλά να μιμούνται μεγαλύτερα άτομα που καταναλώνουν αλκοόλ.

Η εργασία μας έχει σκοπό να επισημάνει κάποιες θεωρίες σχετικά με το αλκοόλ, τα αίτια που ωθούν τους νέους στην αλόγιστη χρήση του αλκοόλ, τους κινδύνους που πηγάζουν από την κατανάλωσή του καθώς επίσης την σχέση που έχουν όλα τα παραπάνω τόσο με την δύσκολη περίοδο της εφηβείας, όσο και με την κουλτούρα των ατόμων της κάθε περιοχής.

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

*Η εργασία μας αυτή αφιερώνεται
στον Πολύδωρο, Παντελή, Κατερίνα
για την πολύτιμη βοήθεια τους και
φυσικά στα παιδάκια μας,
Βαγγελίτσα, Λευτέρη, και Αλεξάνδρα*

Ευχαριστίες

Ευχαριστούμε όσους μας βοήθησαν να συλλέξουμε τα στοιχεία που χρειαστήκαμε για την εκπόνηση της πτυχιακής. Συγκεκριμένα, να ευχαριστήσουμε όσους συμπλήρωσαν τα ερωτηματολόγια για την έρευνα μας, να ευχαριστήσουμε τον Δήμο Γεροποτάμου που μας επέτρεψε να διεξάγουμε την έρευνα για την εργασία μας καθώς και για τις πληροφορίες που μας έδωσε προκειμένου να έχουμε μια πιο ολοκληρωμένη εικόνα για τον συγκεκριμένο Δήμο, ο οποίος αποτελεί και το πεδίο της έρευνας μας.

Ακόμη, ευχαριστούμε πολύ την υπεύθυνη καθηγήτρια της πτυχιακής μας εργασίας κ. Διαλυνάκη Ελένη, όπου με τις σωστές καθοδηγήσεις, τις συμβουλές, την άσκηση επικοινωνιακής κριτικής, αλλά και την αγάπη της μας βοήθησε ώστε να υλοποιήσουμε την εργασία μας.

Ευχαριστούμε θερμά όλους εκείνους που στάθηκαν δίπλα μας, με την καρδιά και το μυαλό αλλά και τον πολύτιμο χρόνο τους, προκειμένου να ολοκληρωθεί η συγκεκριμένη εργασία.

Τέλος, αφιερώνουμε την παρούσα εργασία στις οικογένειες μας, που με την δύναμη, την κατανόηση και την αγάπη τους, αλλά και με τη συμμετοχή τους στην εργασία αυτή, μας στήριξαν σε κάθε μας βήμα.

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

Α' ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ

ΜΕΡΟΣ

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

**Το κρασί βγάζει στο φως της μέρας όλα τα
κρυμμένα μας στα βάθη της ψυχής μας μυστικά.**

Ερατοσθένης

Το αλκοόλ αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα κοινωνικά προβλήματα, με προεκτάσεις ανάλογες των ναρκωτικών.

Η κατάχρηση ναρκωτικών και οινοπνευματωδών είναι ένα διεθνές πρόβλημα, που επηρεάζει τόσο τις ανεπτυγμένες, όσο και τις αναπτυσσόμενες χώρες του κόσμου. Οι αρνητικές συνέπειες από την κατάχρηση τους δεν αγγίζουν απλώς την οικογένεια: τη διαλύουν. Δεν «ζαλίζουν» απλώς την κοινωνία, τη διαβρώνουν. Η χρήση εθιστικών ουσιών, που διαφοροποιούν τη σκέψη, είναι τόσο παλιά όσο και η ανθρωπότητα.

Η παραδοχή για τις εθιστικές ουσίες ποικίλλει από πολιτισμό σε πολιτισμό. Στις κοινωνίες της Δύσης είναι ευρύτατα αποδεκτά, ενώ αλλού απαγορεύονται και η χρήση τους καταδικάζεται.

Στην Ελλάδα η “πλύση εγκεφάλου” στους ευαίσθητους παραλήπτες των διαφημιστικών μηνυμάτων είναι καθημερινή. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα την «αιμορραγία» προς τον εθισμό να γίνεται εντονότερη. Ο δρόμος του αλκοολισμού έχει ανοίξει. Αν προσθέσουμε στην «μαύρη λίστα» και τη νοθεία των ποτών, η οποία στη χώρα μας έχει αγγίξει προ πολλού τα επικίνδυνα όρια, τότε θα δούμε άλλα, πιο άσχημα, στοιχεία να ξεπηδούν, το ίδιο επικίνδυνα για την κοινωνία. Η νοθεία γίνεται με μεθυλική αλκοόλη ή ξυλόπνευμα, ουσία που δρα βλαπτικά στο οπτικό νεύρο και προκαλεί τύφλωση. Σήμερα στη χώρα μας έχουμε έναν μεγάλο αριθμό υποψήφιων τυφλών. Παρόλα αυτά, εκτός από την τύφλωση, η συχνή και καθημερινή κατανάλωση αλκοόλ, μπορεί να προκαλέσει στα άτομα και άλλες πολύ σημαντικές αρρώστιες, όπως: καρδιαγγειακές παθήσεις, διάφορες μορφές καρκίνου, κίρρωση του ήπατος και πλήθος άλλων ασθενειών με αίτια τα οινοπνευματώδη. Τα πολλαπλά προβλήματα υγείας, ακόμη και οι θάνατοι, που σχετίζονται με την κατάχρηση του

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

αλκοόλ, προκύπτουν από μία αλληλεπίδραση μεταξύ τριών στοιχείων: του αλκοόλ, του ατόμου καθώς και του περιβάλλοντος στο οποίο γίνεται η κατάχρηση της ουσίας.

Εκτός όμως από τα σοβαρά προβλήματα υγείας που προκύπτουν λόγω της κατάχρησης των οινοπνευματωδών, εμφανίζονται και πολλά κοινωνικά προβλήματα καθώς και προβλήματα συμπεριφοράς, όπως: κίνδυνος αυτοκτονίας, αύξηση των ατυχημάτων, αύξηση των διαζυγίων, περιστατικά κακοποίησης γυναικών και παιδιών, άσκηση βίας, αδικαιολόγητες απουσίες, αύξηση εγκληματικότητας, απώλεια κοινωνικών αναστολών, και άλλα κοινωνικά προβλήματα καθώς οι κοινωνικές συνέπειες των μεταβολών που προκαλούν αυτές οι ουσίες στην προσωπικότητα, δεν επηρεάζουν μόνο τους χρήστες, αλλά και εκείνους που τους περιβάλλουν καθώς και την κοινότητα.

Ως ουσία το αλκοόλ δεν διαφέρει από τα άλλα ναρκωτικά. Ως ιδέα όμως λανσάρεται σαν τρόπος ζωής. Διαφημίζεται με πολλούς τρόπους, ως το απαραίτητο μέσο για την επίτευξη της «προσωπικής ευτυχίας», για την «επαγγελματική καταξίωση» καθώς και τη «δυναμική προσωπικότητα».

Μ' αυτόν τον τρόπο, το αλκοόλ καταλήγει στα σπίτια μας και γίνεται αναγκαίο στις κοινωνικές συναναστροφές μας. Μάλιστα, όσο πιο πολύ ένας τρόπος χρήσης συνδέεται με εξωστρέφεια και με ευχαρίστηση, τόσο πιθανότερο είναι να καθιερωθεί ως κοινωνική συνήθεια.

Η χρήση οινοπνευματωδών είναι στην χώρα μας παραδοσιακά συνυφασμένη με διάφορες εκδηλώσεις της κοινωνικής μας ζωής όπως είναι οι γιορτές ή τα γεύματα. Άλλωστε η Ελλάδα είναι οινοπαραγωγός χώρα, και επομένως οι τιμές των οινοπνευματωδών είναι προσιτές και η απόκτηση τους εύκολη, ανεξαρτήτως ηλικίας. Στην Ελλάδα μπορεί να το προμηθευτεί ακόμα και από το σουπερμάρκετ ή το ψιλικάτζίδικο της γειτονιάς. Το αλκοόλ είναι μια εξαρτησιογόνος ουσία και σ' αυτό που διαφέρει για παράδειγμα από την ηρωίνη και την κοκαΐνη, είναι ότι είναι νόμιμη και συνεπώς κοινωνικά αποδεκτή.

Τα τελευταία χρόνια έχει παρατηρηθεί αυξημένη χρήση του αλκοόλ από τους νέους εφηβικής ηλικίας. Όλοι μας αντιμετωπίζουμε καθημερινά τριγύρω μας περιστατικά αλκοολισμού. Τα ΜΜΕ συχνά προβάλλουν τις εικόνες αυτές σε όλες τους τις

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρόωμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

διαστάσεις αναδεικνύοντας το σύγχρονο τρόπο ζωής και τις επιπτώσεις αυτού στα μέλη της κοινωνίας. Το γεγονός αυτό σε συνδυασμό με την τάση μιμητισμού που αναπτύσσουν οι νέοι αυτής της ηλικίας καταλήγει στο να γίνονται τα «εύκολα θύματα» της δεδομένης κατάστασης αλκοολισμού στη χώρα μας.

Βέβαια η υφιστάμενη πραγματικότητα αποτυπώνεται εντονότερα σε περιοχές της επαρχίας όπου οι παραπάνω παράγοντες ενισχύονται και από το εκάστοτε πολιτισμικό υπόβαθρο της περιοχής, όπου παρατηρούνται κατά κύριο λόγο περιστατικά χρήσης αλκοόλ από νεαρά άτομα. Εκτιμάται ότι συμβάλλουν σ' αυτό, εκτός από το πολιτισμικό υπόβαθρο και άλλοι παράγοντες που θα μπορούσαν να επιμεριστούν σε βιολογικούς-κληρονομικούς παράγοντες, ψυχολογικούς και κοινωνικούς για την χρήση δυνατών αλκοολούχων ποτών ή στην κατανάλωση μεγάλων ποσοτήτων αλκοόλ σε μικρό χρονικό διάστημα όπως και στην χρήση από μικρή ηλικία. Σε όλα αυτά πρέπει να επισημανθεί ότι τα παραπάνω επηρεάζονται άμεσα από το κοινωνικό περιβάλλον του ανθρώπου και την παράδοση αυτού.

Παράλληλα, συχνό φαινόμενο σε περιοχές της επαρχίας αποτελεί η ελαστικότητα στην τήρηση των μέτρων που αφορούν τη χρήση αλκοόλ, όπως και η ανυπαρξία ή η περιορισμένη ύπαρξη προγραμμάτων που θα μπορούσαν να επηρεάσουν την κοινή γνώμη και να σταθμίσουν τη χρήση του αλκοόλ. Η κοινωνική συνειδητοποίηση κατέχει σημαντικό ρόλο στις πράξεις των μελών του εκάστοτε συνόλου για αυτό και ο επηρεασμός της θα μπορούσε να συμβάλλει στην αποκρυσταλλοποίηση συμπεριφορών που θα υιοθετούν στάσεις όπου το αλκοόλ θα κατέχει ελάχισονα σημασία στον τρόπο ζωής και στις συνήθειες του πληθυσμού.

Η κατάχρηση αλκοόλ, πρέπει να θεωρείται πρόβλημα του κοινωνικού συνόλου, επομένως και ευθύνη του καθενός.

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

Κεφάλαιο 1^ο: Αλκοόλ, το «νόμιμο ναρκωτικό».

Αλκοόλ.

Το νόμιμο ναρκωτικό.

1. Ορισμός του αλκοόλ.

Το αλκοόλ αποτελεί ένα από τα πιο σοβαρά προβλήματα δημόσιας υγείας τόσο στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης όσο και στην Χώρα μας. Σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας (Π.Ο.Υ.), η κατά κεφαλή κατανάλωση αλκοόλ στις χώρες της Ευρώπης βρίσκεται στο υψηλότερο επίπεδο σε σχέση με τον υπόλοιπο κόσμο. Πριν όμως αναλύσουμε τις αιτίες και τους παράγοντες που ωθούν έναν άνθρωπο στην χρήση εκτεταμένη ή μη αλκοόλ, θα πρέπει να ορίσουμε την έννοια της ουσίας αυτής.

Ο όρος **αλκοόλ** προέρχεται από την αραβική λέξη «al Kohl». Το αλκοόλ βρίσκεται στα αλκοολούχα ποτά και ονομάζεται αιθυλική αλκοόλη ή αιθανόλη. Σύμφωνα με τον Julien(1978), η αιθυλική αλκοόλη ταξινομείται φαρμακολογικά ως γενικό κατασταλτικό το οποίο έχει τη δυνατότητα να προκαλέσει μια γενική, μη επιλεκτική και αναστρέψιμη καταστολή του κεντρικού νευρικού συστήματος (Ποταμιανός, Γρ. «΄Νόμιμες΄΄ Ουσίες Εξάρτησης. Αλκοόλ.» Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα).

Όταν καταναλώνουμε μια μέτρια δόση οινοπνευματωδών, αυτό που συμβαίνει, είναι να ερεθίζεται η κυκλοφορία του αίματος και να δίνει ένα ευχάριστο και ζεστό συναίσθημα. «Μια μεγαλύτερη όμως δόση, τείνει να ελαττώσει τη θερμοκρασία του σώματος, γιατί ενεργεί πάνω στον μηχανισμό του εγκεφάλου, που ρυθμίζει τη θερμοκρασία». Τα οινοπνευματώδη ενεργούν πάνω στο κεντρικό νευρικό σύστημα. (Τζάφφη, Τ. Πήτερσον, Ρ. Χόντσον, Ρ. (1981). «Ναρκωτικά- Τσιγάρο- Αλκοόλ», Εκδόσεις Ψυχογιός, Αθήνα)

Η κατανάλωση αλκοόλ έχει ως αποτέλεσμα, οι κοινωνικές εκδηλώσεις να γίνονται πιο ζωντανές, και σε ανθρώπους που άλλοτε τους χαρακτήριζε γενικά μια εσωστρέφεια, καταφέρνουν να γίνονται πιο εξωστρεφείς, να παρουσιάζονται με

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρόωμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

μεγαλύτερη αυτοπεποίθηση, ακόμη και επιθετικότητα. Το άτομο φαίνεται πιο απελευθερωμένο και λειτουργεί χωρίς αναστολές. Γενικά όμως, κάθε άτομο αντιδρά διαφορετικά στην κατανάλωση αλκοόλης και αυτό εξαρτάται από την ψυχική διάθεση, την προσωπικότητα, τη στάση απέναντι στα οινόπνευματώδη, καθώς και από προηγούμενες συνήθειες γύρω από το ποτό και από τη συνθήκη της οινοποσίας.

Από τα πανάρχαια χρόνια τα συγγράμματα αναφέρουν ότι το αλκοόλ είναι μία από τις πρώτες ουσίες που «συνόδευαν» την εξέλιξη του πολιτισμού. Από την αρχαία Αίγυπτο στην αρχαία Ρώμη φαίνεται η χρήση αλκοόλ, ενώ οι επιπτώσεις που απορρέουν από αυτό μάλλον είχαν βρεθεί και καταγραφεί κυρίως στην αρχαία Αίγυπτο και Μεσοποταμία. Ακόμη και σήμερα η χρήση αλκοόλ είναι μια μορφή κοινωνικής κατανάλωσης η οποία συναντάται κατά την σύγχρονη κοινωνική συναλλαγή. Όμως από «κοινωνική» κατανάλωση μπορούμε πάρα πολύ εύκολα να μεταφερθούμε σε μια «προβληματική» κατανάλωση. Την κατάσταση αυτή την ονομάζουμε εξάρτηση από το αλκοόλ ή αλκοολισμό.

Ο όρος **οινόπνευματώδες ή αλκοολούχο ποτό**, αναφέρεται σε μια ποικιλία που περιέχει αλκοόλη, μια μεθυστική ουσία που προκύπτει από τη ζύμωση του σακχάρου ή αμυλούχων υλών.

Η Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας δίνει ένα ορισμό και αυτή με τη σειρά της αφού το αλκοόλ και η εξάρτηση από αυτό επιφέρει σημαντικότερα προβλήματα στην υγεία των ατόμων. Ο ορισμός που δίνεται είναι ο εξής: «Σύνδρομο που χαρακτηρίζεται από την ανάγκη του ατόμου να πει μια ποσότητα οινόπνεύματος από αυτή την οποία μπορεί να αφομοιώσει ο οργανισμός του, δημιουργώντας έτσι σε αυτό το άτομο σωματικές και ψυχικές διαταραχές οι οποίες προεκτείνονται και στον κοινωνικό τους περίγυρο».

Σύμφωνα με έρευνα του ΕΚΤΕΠΝ για το έτος 2009, η κατάχρηση οινόπνευματωδών ποτών εκτιμάται ότι είναι υπεύθυνη για το 7,4% των προβλημάτων υγείας και των πρόωγων θανάτων στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Συγκεκριμένα παρατηρείται αύξηση της υπερβολικής χρήσης και της βαριάς χρήσης αλκοόλ μεταξύ εφήβων, μείωση της ηλικίας έναρξης χρήσης οινόπνευματωδών και αύξηση της κατανάλωσης τους από νεαρές γυναίκες.

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

Συμπερασματικά, όταν κάποιος πίνει με μέτρο, το ποτό δεν παύει να αποτελεί μία ευχάριστη νότα στην καθημερινότητα του ατόμου. Ωστόσο, επειδή ακριβώς στην αρχή το ποτό δημιουργεί ευχάριστα συναισθήματα, οι άνθρωποι που πίνουν σε καθημερινή βάση, μακροχρόνια οδηγούνται σε μια επιδείνωση της ψυχικής τους διάθεσης. Το άτομο μπορεί να αρχίσει να αισθάνεται περισσότερη κατάθλιψη και ευερεθιστότητα. Μπορεί να δυσκολεύεται ν' αντιμετωπίσει τους άλλους ανθρώπους και να χειριστεί τις όποιες καταστάσεις προκύπτουν καθημερινά.

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

Κεφάλαιο 2^ο: Θεωρίες που σχετίζονται με την κατανάλωση αλκοόλ και μοντέλα αλκοολισμού.

Το φαινόμενο της χρήσης και κατάχρησης αλκοόλ είναι διαχρονικό και για την κατανόηση του, κατά καιρούς έχουν αναπτυχθεί αρκετές θεωρίες και μοντέλα αλκοολισμού.

Συνεπώς στο κεφάλαιο αυτό θα ασχοληθούμε με τις θεωρητικές προσεγγίσεις που έχουν καταγραφεί για την κατανάλωση αλκοόλ. Θεωρίες οι οποίες περιλαμβάνουν τις μεταβλητές που επηρεάζουν τη σχετιζόμενη με το ποτό συμπεριφορά. Αναζητώντας τα βιολογικά - γενετικά αίτια, την αποκλίνουσα συμπεριφορά του εφήβου αλλά και την εικόνα που έχει ο ίδιος για τον εαυτό του και για την κοινωνία.

Επιπλέον, στο δεύτερο μέρος αναλύουμε τα μοντέλα αλκοολισμού που έχουν αναπτυχθεί. Χρησιμοποιούμε τον όρο: **μοντέλα αλκοολισμού**, προκειμένου να προσδιορίσουμε τον τρόπο με τον οποίο ορίζεται το πρόβλημα του αλκοολισμού, δηλαδή τις αντιλήψεις και τις στάσεις των χρηστών απέναντι στον αλκοολικό, τα αίτια που δημιούργησαν το πρόβλημα, τη θεραπευτική αντιμετώπισή του, κ.τ.λ.

2.1. Θεωρίες που έχουν αναπτυχθεί για την χρήση αλκοόλ

2.1.1. Το μοντέλο του Zyckel για το ποτό των νέων.

Το μοντέλο αυτό αντιπροσωπεύει μια αλληλεπιδραστική προοπτική, που περιλαμβάνει όλες τις μείζονες μεταβλητές που πιστεύεται πως επηρεάζουν τη συμπεριφορά, σχετική με το ποτό. Οι τέσσερις ομάδες επιρροών είναι οι :

- 1) Κοινωνικοπολιτιστικές και Κοινωνικές επιρροές,
- 2) Οικογένεια,
- 3) Φίλοι και
- 4) Επιρροές που έχουν σχέση με την προσωπικότητα του ίδιου του ατόμου.

Το μοντέλο προτείνει πως τα επίπεδα επιρροών έχουν διαφορετικά αποτελέσματα κατά τη διάρκεια της ανάπτυξης: Από τη γέννηση μέχρι την πρώτη παιδική ηλικία, οι

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

σημαντικότεροι παράγοντες είναι η εσωτερική δομή του ατόμου, η οικογένεια και οι κοινωνικοπολιτισμικοί παράγοντες. Από τα 6 μέχρι τα 18 χρόνια, οι επιρροές των φίλων βαθμιαία αυξάνουν σε σοβαρότητα, ενώ η οικογένεια αρχίζει να επηρεάζει λιγότερο και η σημασία της μειώνεται αισθητά στην αρχή της ενηλικίωσης.

Το μοντέλο αυτό συνυπολογίζει και βιολογικές μεταβλητές, γεγονός που αποτελεί την πιο σημαντική διαφορά του, με το επόμενο μοντέλο, των Jessor και Donovan (Μαρσέλος Μάριος, 1989, «Οινοπνευματώδη Ποτά και Μαθητόκοσμος») με το οποίο έχει πολλά κοινά σημεία.

2.1.2. Η θεωρία της «προβληματικής συμπεριφοράς»

Η θεωρία αυτή προτάθηκε από τους Jessor και Jessor (Jessor R, Jessor S.L, 1973, «Problem Drinking in Youth: Personality, Social and Behavioral Antecedents and Correlates», In: M.E. Chaferz (Eds.): Psychological and Social Factors in Drinking, Washington DC) και βασίστηκε στις κοινωνικο-δομικές προσεγγίσεις της αποκλίνουσας συμπεριφοράς και στην θεωρία της κοινωνικής μάθησης. Σαν «προβληματική συμπεριφορά», ορίζεται εκείνη η συμπεριφορά που αποκλίνει από τα καθιερωμένα. Μια συμπεριφορά, κατά τους Jessors, θεωρείται προβληματική όταν εκδηλώνεται σε ακατάλληλη χρονική περίοδο, νωρίτερα από την καθιερωμένη. Εξετάζει τρεις μεγάλες κατηγορίες ανεξάρτητων μεταβλητών :

- α) την δημογραφική-κοινωνική δομή και την συμπεριφορά,
- β) το κοινωνικό περιβάλλον που αντιλαμβάνεται ο έφηβος και
- γ) το σύστημα της προσωπικότητας.

Το κοινωνικό περιβάλλον περιλαμβάνει πλευρές του κοινωνικού πλαισίου, υποκειμενική εμπειρία των οποίων αποκτά το άτομο, όπως π.χ. η σχετική επιρροή των γονέων ή φίλων, ή η κοινωνική υποστήριξη της προβληματικής συμπεριφοράς κ.λ.π. Το σύστημα της προσωπικότητας περιλαμβάνει τρεις άξονες: 1) τα κίνητρα, 2) τα προσωπικά πιστεύω του ατόμου και 3) τις δομές του προσωπικού ελέγχου. Συσχετίσεις μεταξύ των τριών αυτών μεταβλητών συνιστούν μια δυναμική κατάσταση που σκιαγραφεί ένα «προφίλ προβληματικής συμπεριφοράς». Τα χαρακτηριστικά που προσδιορίζουν ένα τέτοιο προφίλ εμφανίζουν μικρότερο ποσοστό στην επιτυχία, μεγαλύτερο στην ανεξαρτησία, την κοινωνική κριτική,

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

λιγότερο γονικό έλεγχο και υποστήριξη, μεγαλύτερη επιρροή των φίλων, περισσότερη προβολή μοντέλων για ποτό από τους φίλους και τον εγγύς κοινωνικό περίγυρο, περισσότερο αποκλίνουσα συμπεριφορά και λιγότερη ενασχόληση με τη θρησκεία (Υφαντής Θ.Ν, 1991, «Εφηβοί και Κατάχρηση Οινοπνευματωδών Ποτών», Ιατρική, 59 (4)).

Η θεωρία προτείνει πως, όσο μεγαλύτερες είναι οι τιμές στα παραπάνω συστήματα, τόσο νωρίτερα αρχίζει η προβληματική συμπεριφορά, ιδιαίτερα εκείνη που αφορά την κατανάλωση οινοπνεύματος. Η θεωρία αυτή έχει ελεγχθεί εμπειρικά, τόσο από παράλληλες επιδημιολογικές μελέτες μαθητών και πρωτοετών φοιτητών, με επαναλήψεις ανά έτος και δείγματα όσο και σε εθνικό για τις ΗΠΑ επίπεδο, με δείγμα 13.100 μαθητών. (Μαρσέλος Μάριος, 1989, «Οινοπνευματώδη Ποτά και Μαθητόκοσμος»)

Όπως, σημειώνουν οι συγγραφείς, (Μαρσέλος Μάριος, 1989, «Οινοπνευματώδη Ποτά και Μαθητόκοσμος», με επαναλήψεις ανά έτος και δείγματα) οι συσχετίσεις που επιχειρούνται είναι στην πραγματικότητα περισσότερο σύνθετες. Αν και σε πολλά από τα δεδομένα υπάρχουν ενδείξεις αιτιώδους σύνδεσης μεταξύ των μεταβλητών και της σχετικής με το ποτό προβληματικής συμπεριφοράς, δεν μπορεί εύκολα κανείς να τεκμηριώσει αιτιώδη σχέση. Ιδιαίτερα, όπως η Kandel(Jessor R, Jessor S.L, 1973, “Problem Drinking in Youth: Personality, Social and Behavioral Antecedents and Correlates”, In: M.E. Chaferz (Eds.): Psychological and Social Factors in Drinking, Washington DC, NIAAA, 3-23.) επισημαίνει, στα θέματα που αφορούν το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον. Η ίδια, σχολιάζοντας συνολικά την εργασία τους, παρατηρεί πως οι μετρήσεις μεταξύ των συστημάτων σχετίζονται σε υψηλό βαθμό μεταξύ τους και ίσως μετρούν τον ίδιο παράγοντα, θέτοντας έτσι θέμα μεθοδολογικού προβλήματος, ενώ διάφορες μεταβλητές, ιδιαίτερα όσες μελετούν την ενδοοικογενειακή δομή και την κοινωνικοποίηση, δεν συζητούνται ούτε αναλύονται συστηματικά (Jessor R, Jessor S.L, 1973, “Problem Drinking in Youth: Personality, Social and Behavioral Antecedents and Correlates”, In: M.E. Chaferz (Eds.): Psychological and Social Factors in Drinking, Washington DC, NIAAA, 3-23.)

Οι Donovan και Jessor, (Donovan, J.E and Jessor R, 1978, “Adolescent Problem Drinking: Psychosocial Correlates in a National Sample Study”, J. Stud. Alcohol, 39

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

(9): 1506-1524) τονίζουν ότι το πλάνο των πολλαπλών μεταβλητών δεν μπορεί να προβλέψει, αν ο προβληματικός πότης θα «αποχαρακτηρισθεί» με τον καιρό, αν θα συνεχίσει και θα παραμείνει στα ίδια επίπεδα ή αν το πρόβλημα θα γίνει πιο σοβαρό. Η γνώση αυτής της πρόβλεψης θα μπορούσε να βοηθήσει στο να διευκρινιστεί αν το ποτό σε νεαρή ηλικία είναι απλώς ένα μέρος της ανάπτυξης ή αν είναι ένα προμήνυμα του μέλλοντος που με τον χρόνο γίνεται σοβαρότερο. Στο θέμα αυτό, προσπάθησαν, με ενδιαφέροντα αποτελέσματα, να δώσουν μια πρώτη απάντηση, σε μια νεότερη εργασία τους.(Donovan, J.E and Jessor R, 1978, “Adolescent Problem Drinking: Psychosocial Correlates in a National Sample Study”, J. Stud. Alcohol, 39 (9): 1506-1524)

Η σημασία των διάφορων κοινωνικό-πολιτισμικών παραγόντων, που λαμβάνει υπόψη της, η θεωρία αυτή, είναι αναμφισβήτητη για την ανάπτυξη συμπεριφοράς πότη. Όμως, το μοντέλο αυτό χρησιμοποιεί κυρίως όρους «απόκλισης». Μετά την στροφή των περισσότερων σύγχρονων μελετών από επιλεγμένους ή κλινικούς πληθυσμούς σε μεγάλα δείγματα φυσιολογικού πληθυσμού εφήβων και νέων ενηλίκων, η έρευνα έχει απομακρυνθεί από τη μελέτη της «απόκλισης» και κατευθύνεται προς την μελέτη της ψυχοκοινωνικής ανάπτυξης. Αποτέλεσμα αυτής της μετατόπισης είναι η ανακάλυψη νέων πλευρών για τη σημασία της κοινωνικοποίησης στη συμπεριφορά που σχετίζεται με την κατανάλωση ουσιών.

2.1.3. Κοινωνικοψυχολογική προσέγγιση

Οι Chassin et al.(Υφαντής Θ.N, 1991, «Εφηβοι και Κατάχρηση Οινοπνευματωδών Ποτών», Ιατρική, 59 (4)) συνέθεσαν και επαλήθευσαν εμπειρικά ένα μοντέλο, με το οποίο παράγοντες όπως η εικόνα που έχει ο έφηβος για την κοινωνία (Social-Image) και για τον εαυτό του (Self-Image), σχετίζονται με τη κατανάλωση οινοπνεύματος.

Κορμό της μελέτης τους αποτέλεσε η κεντρική ιδέα των Leven-thal και Clearly(Jessor R, Jessor S.L, 1973, “Problem Drinking in Youth: Personality, Social and Behavioral Antecedents and Correlates”, In: M.E. Chaferz (Eds.): Psychological and Social Factors in Drinking, Washington DC, NIAAA, 3-23) πως οι έφηβοι αντιλαμβάνονται και εκτιμούν την εικόνα της κοινωνίας σε σχέση με μια ιδιαίτερη ουσία. Αν η εικόνα αυτή περιέχει θετικά χαρακτηριστικά και ιδιότητες, οι έφηβοι μπορεί να

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

χρησιμοποιούν την ουσία για να κατακτήσουν αυτά τα χαρακτηριστικά, είτε στα μάτια τους, είτε στα μάτια των άλλων(Jessor R, Jessor S.L, 1973, “Problem Drinking in Youth: Personality, Social and Behavioral Antecedents and Correlates”, In: M.E. Chaferz (Eds.): Psychological and Social Factors in Drinking, Washington DC, NIAAA, 3-23).

Τρεις θεωρούνται οι κύριοι τρόποι σύνδεσης της εικόνας, με την οποία είναι συνδεδεμένη μια συμπεριφορά, με την ίδια την συμπεριφορά:

1. Θεωρία της συνέπειας (Consistency Theory):

Ο έφηβος είναι ίσως περισσότερο πιθανό να υιοθετήσει μια συμπεριφορά που η εικόνα της συμπίπτει με την εικόνα που έχει ο ίδιος για τον εαυτό του.(Jessor R, Jessor S.L, 1973, “Problem Drinking in Youth: Personality, Social and Behavioral Antecedents and Correlates”, In: M.E. Chaferz (Eds.): Psychological and Social Factors in Drinking, Washington DC, NIAAA, 3-23) Για παράδειγμα, άνθρωποι που θεωρούν τους εαυτούς τους ριψοκίνδυνους, μπορεί να προσελκύονται από συμπεριφορές, που η σχετική εικόνα τους συμπίπτει με ένα ριψοκίνδυνο άτομο. Ενισχύοντας την παραπάνω υπόθεση, η Chassin(Donovan, J.E and Jessor R, 1978, “Adolescent Problem Drinking: Psychosocial Correlates in a National Sample Study”, J. Stud. Alcohol, 39 (9): 1506-1524) βρήκε ότι οι έφηβοι που θεωρούσαν πως η εικόνα που είχαν για τον εαυτό τους έμοιαζε με την εικόνα ενός πότη, ήταν σαφώς περισσότερο επιρρεπής στο ποτό.

2. Αυτό-επαυξητική θεωρία (Self-Enhancement Theory):

Το άτομο υιοθετεί μια συμπεριφορά, αν η σχετική με αυτή εικόνα είναι μέσα στις φιλοδοξίες του. Ιδιαίτερα οι έφηβοι, είναι ικανοί να αυξήσουν την αυτοεκτίμηση τους, υιοθετώντας μια συμπεριφορά, της οποίας η σχετική εικόνα εμπεριέχει τις δικές τους ιδέες. Τα ευρήματα της Chassin επιβεβαιώνουν και αυτή την άποψη, κυρίως όσο αφορά στα αγόρια.

3. Χειρισμός εντύπωσης (Impression Management):

Ένας έφηβος μπορεί να πίνει για να επιτύχει μια θετική εικόνα στα μάτια των φίλων του. Αν η εικόνα που συνδέεται με το ποτό είναι μια από εκείνες που οι φίλοι θαυμάζουν, οι έφηβοι μπορεί να πίνουν για να δημιουργούν μια κοινωνικά επιθυμητή

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

εικόνα στο ακροατήριο των φίλων. Αυτή η άποψη προσεγγίζει την αντίληψη που θέλει το ποτό έναν τρόπο συμβολικής κοινωνίας, μιας ιδιαίτερης εικόνας σε άλλους ανθρώπους.

Εδώ, πρέπει να επισημανθεί πως η παραπάνω θεωρητική προσέγγιση έχει μια σημαντική προγνωστική αξία, δεδομένου ότι αρκετοί από τους παράγοντες που συνδέονται με την εικόνα της κοινωνίας και σχετίζονται με τις προθέσεις, κυρίως των αγοριών να πιούν στο μέλλον. Αυτό σημαίνει πως η συνδεδεμένη “εικόνα” με το ποτό, προηγείται, παρά είναι αποτέλεσμα της κατανάλωσης οινοπνευματωδών.

2.1.4. Συμπεριφεριολογική προσέγγιση- θεωρία της κοινωνικής μάθησης

Το συμπεριφεριολογικό πρότυπο, υποστηρίζει πως η συνήθεια των εφήβων να πίνουν είναι μια συμπεριφορά που, όπως άλλες συμπεριφορές, μαθαίνεται και ακολουθεί τις ψυχολογικές αρχές της μάθησης (Jessor R, Jessor S.L, 1973, “Problem Drinking in Youth: Personality, Social and Behavioral Antecedents and Correlates”, In: M.E. Chaferz (Eds.): Psychological and Social Factors in Drinking, Washington DC, NIAAA, 3-23). Αυτή η προσέγγιση προτείνει επιπλέον ότι μια λειτουργική, συμπεριφεριολογική αναλυτική προσέγγιση, είναι χρήσιμη και για τον προσδιορισμό των μεταβλητών, που ελέγχουν και συντηρούν την κατανάλωση από τους εφήβους και για την τυποποίηση, την προσέγγιση και τον προσδιορισμό στρατηγικών για την πρόληψη και για την θεραπεία.

Έχοντας υπόψη τα δεδομένα και άλλων ερευνητών, ο Stumphauer καταλήγει πως, ένας συνδυασμός πρωταρχικής ενίσχυσης (το να νιώθεις καλά, περισσότερο χαλαρωμένος), κοινωνικής ενίσχυσης (ενθάρρυνση, παρέα, έπαινος) και αρνητικής ενίσχυσης (τερματισμός του άγχους και άλλων δυσάρεστων συναισθημάτων), φαίνεται ιδιαίτερα γόνιμος για τη συμπεριφεριολογική μελέτη του προβλήματος.

Ο Miller και Mastria (Jessor R, Jessor S.L, 1973, “Problem Drinking in Youth: Personality, Social and Behavioral Antecedents and Correlates”, In: M.E. Chaferz (Eds.): Psychological and Social Factors in Drinking, Washington DC, NIAAA, 3-23) έχουν περιγράψει πιο καθαρά ένα μοντέλο λειτουργικής/συμπεριφεριολογικής ανάλυσης, μοντέλο που παρά τις όποιες μεθοδολογικές επιφυλάξεις, κοινές άλλωστε

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

για όλες τις εργασίες αυτού του τύπου, επαλήθευσε εμπειρικά ο Stumphauer (Jessor R, Jessor S.L, 1973, “Problem Drinking in Youth: Personality, Social and Behavioral Antecedents and Correlates”, In: M.E. Chaferz (Eds.): Psychological and Social Factors in Drinking, Washington DC, NIAAA, 3-23). Το μοντέλο αυτό είναι το ABC’s μοντέλο για το ποτό των εφήβων:

Προηγούμενα → Ποτό → Επακόλουθα

Οι εισηγητές που υποστηρίζουν πως οι σχετικοί παράμετροι με το ποτό (ποιότητα, ποσότητα, συχνότητα, στυλ) κατανοούνται και αντιμετωπίζονται καλύτερα με προσεκτική ανάλυση των ιδιαίτερων γεγονότων που συμβαίνουν λίγο πριν το ποτό (ερεθίσματα, πράγματα που συνέβησαν τότε, πριν) και αμέσως μετά από αυτό (φαρμακολογικά αποτελέσματα και κοινωνική ενίσχυση).

Ο Miller και Mastria (Jessor R, Jessor S.L, 1973, “Problem Drinking in Youth: Personality, Social and Behavioral Antecedents and Correlates”, In: M.E. Chaferz (Eds.): Psychological and Social Factors in Drinking, Washington DC, NIAAA, 3-23) περιγράφουν πέντε μείζονες κατηγορίες «προηγούμενων» γεγονότων που επιταχύνουν την υπερκατανάλωση οινοπνευματωδών ποτών: κοινωνικά, συναισθηματικά, έχοντα σχέση με τις περιστάσεις, γνωσιακά και σχετιζόμενα με τη βιολογική κατάσταση του οργανισμού. Επίσης τα «επακόλουθα» (είτε η φύση της ενίσχυσης είναι θετική, είτε αρνητική) μπορούν και αυτά να καταταχθούν σε παρόμοιες κατηγορίες. Το μαθησιακό μοντέλο αποδεικνύεται από τα μέχρι τώρα εμπειρικά δεδομένα σχετικά αποτελεσματικό, τουλάχιστον όσον αφορά στην κατανόηση του τρόπου παρέμβασης κοινωνικών αλλά και φαρμακολογικών παραγόντων για τη διαμόρφωση της στάσης κυρίως των εφήβων απέναντι στο ποτό και της σχετικής με αυτό συμπεριφοράς τους.

Την ψυχολογική προοπτική των μαθησιακών θεωριών, κυρίως του Skinner προσπαθεί ο Akers (Jessor R, Jessor S.L, 1973, “Problem Drinking in Youth: Personality, Social and Behavioral Antecedents and Correlates”, In: M.E. Chaferz (Eds.): Psychological and Social Factors in Drinking, Washington DC, NIAAA, 3-23) να συζεύξει με μια κοινωνιολογική προσέγγιση, δημιουργώντας τη θεωρία της «κοινωνικής μάθησης», βασισμένος στα αποτελέσματα μιας εμπειρικής μελέτης.

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

Σύμφωνα με τη θεωρία αυτή, το αν η αποκλίνουσα ή η προσαρμοσμένη στους ισχύοντες κανόνες συμπεριφορά, σχετική με την κατανάλωση ουσιών, αποκτάται ή διατηρείται, εξαρτάται από προηγούμενες ή τωρινές αμοιβές ή και από τιμωρίες γι' αυτή και συνεπάγονται μια διαφορετική συμπεριφορά (διαφορική ενίσχυση).

Επιπρόσθετα, οι άνθρωποι, σε αλληλεπίδραση με σημαντικές ομάδες στη ζωή τους, μαθαίνουν σημαντικούς ορισμούς (κανόνες, στάσεις, κατευθύνσεις) μιας συμπεριφοράς σαν καλή ή κακή που μπορεί απευθείας να ενισχυθεί αλλά και να δράσει σαν έναυσμα για ένα ερέθισμα προς άλλη συμπεριφορά.

Οι ενισχύσεις μπορεί να είναι μη-κοινωνικές (όπως τα άμεσα βιολογικά αποτελέσματα των ουσιών) όπως και κοινωνικές. Τα κυριότερα αποτελέσματα πάνω στη συμπεριφορά έρχονται από μια αλληλεπίδραση, κάτω από την επιρροή εκείνων των ομάδων που ελέγχουν τις μείζονες πηγές ενίσχυσης και τιμωρίας των ατόμων, εκθέτοντας τα σε διάφορα μοντέλα συμπεριφοράς και θεσπίζοντας διάφορους κανόνες.

Η θεωρία αυτή επιτρέπει ένα προσδιορισμό των μηχανισμών της διαπροσωπικής επιρροής και επίσης αναγνωρίζει ότι οι ενισχύσεις μπορεί να είναι τόσο κοινωνικές όσο και μη, γεγονός ιδιαίτερα σημαντικό για την κατανάλωση διάφορων ουσιών, όπου υπάρχει σαφή βιολογική ενίσχυση από την ίδια την ουσία.

2.1.5. Η θεωρία της κοινωνικοποίησης

Η θεωρία αυτή εστιάζει στο πλέγμα των διαπροσωπικών σχέσεων των αναπτυσσομένων εφήβων με το εγγύς περιβάλλον τους, δηλαδή τους γονείς τους. Βασική της αρχή είναι πως η κατανάλωση οινοπνευματωδών είναι μια από τις πολλές συμπεριφορές των εφήβων που είναι μια αλληλεπίδραση μεταξύ των χαρακτηριστικών και των συναγωνιζόμενων αυτών επιρροών διαφόρων κοινωνικών ομάδων. Το θεμελιώδες θεωρητικό ζήτημα στη διαδικασία της κοινωνικοποίησης του εφήβου είναι η έκταση με την οποία οι συμπεριφορές τους εξαρτώνται από τις επιρροές των φίλων και των ενηλίκων, ιδιαίτερα των γονέων. Η κατανάλωση ουσιών δηλαδή, μπορεί να αντανακλά επιρροές ενηλίκων, με τους ίδιους τους ενήλικες που πίνουν.

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

Η περιγραφή της επίδρασης σημαντικών προσώπων του περιβάλλοντος των εφήβων σ' αυτούς θα μπορούσε να δοθεί σε δυο επίπεδα:

Το πρώτο είναι η **μίμηση**: στο οποίο οι νέοι διαπλάθουν την συμπεριφορά τους ή τη στάση τους πάνω σε συμπεριφορές άλλων, απλώς παρατηρώντας τους και περιγράφοντας τις συμπεριφορές τους ή στην περίπτωση της γονικής κατανάλωσης ουσιών, μεταφέροντας τες σε τύπους περισσότερο αποδεκτούς στο στυλ της ζωής ενός νέου.

Το δεύτερο είναι η **κοινωνική ενίσχυση**: οι έφηβοι ενσωματώνουν και εσωτερικεύουν ορισμούς και επιδεικνύουν συμπεριφορές που αποδοκιμάζονται από σημαντικά πρόσωπα του περιβάλλοντος τους.

Επιπλέον, η ποιότητα της σχέσης γονέα-παιδιού πιστεύεται ότι έχει αντανακλαστικά αποτελέσματα στην εμπλοκή με «αποκλίνουσες» δραστηριότητες, ανεξάρτητα από τη συμπεριφορά των γονέων στα ίδια θέματα. (Jessor R, Jessor S.L, 1973, “Problem Drinking in Youth: Personality, Social and Behavioral Antecedents and Correlates”, In: M.E. Chaferz (Eds.): Psychological and Social Factors in Drinking, Washington DC, NIAAA, 3-23)

2.1.6. Η θεωρία της αυτό-υποτίμησης

Η θεωρία του Kaplan (Jessor R, Jessor S.L, 1973, “Problem Drinking in Youth: Personality, Social and Behavioral Antecedents and Correlates”, In: M.E. Chaferz (Eds.): Psychological and Social Factors in Drinking, Washington DC, NIAAA, 3-23) βασίζεται στα «απαιτούμενα κίνητρα αυτοεκτίμησης». Σύμφωνα με αυτήν, ένα πρόσωπο εμπλέκεται σε αποκλίνουσες δραστηριότητες για να αποκαταστήσει μια όψη του εαυτού του που προηγουμένως καταστράφηκε από γεγονότα που υποτιμούν τον εαυτό του στα μάτια της παρέας.

Αποδοχή των αποκλίνουσων δραστηριοτήτων και ταύτιση με μια ανάλογη στάση, εμπνέουν εκτίμηση και επιδοκμασία, αλλά μόνο όσον αφορά την έκταση που μια ιδιαίτερη συμπεριφορά αποκλίνει από τους τύπους της παρέας. Η σχέση μεταξύ αυτοεκτίμησης και αποκλίνουσας συμπεριφοράς θεωρείται ότι επιτυγχάνεται με τέσσερις τρόπους:

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

1. υποκειμενική σύνδεση αρνητικών στάσεων απέναντι στον εαυτό του με τις εμπειρίες της παρέας.
2. ανάπτυξη αντισυμβατικών στάσεων.
3. αδυναμία διατήρησης θετικής αυτοεκτίμησης μέσα στα πλαίσια της συμβατικής συμπεριφοράς
4. προβολή της επιλογής της απόκλισης στο «φυσιολογικό» δείγμα

Η θεωρία ελέγχθηκε εμπειρικά με επαναληπτικές ανά έτος μελέτες σε μεγάλο αριθμό μαθητών. Υψηλή αυτοεκτίμηση οδηγεί στο ποτό μόνο, όταν οι έφηβοι δοκιμάζουν υποτιμητικές εμπειρίες στο σχολείο και κρατούν αντισυμβατικές στάσεις, ενώ επηρεάζει κυρίως νέους προερχόμενους από μεσαία παρά από χαμηλά κοινωνικά στρώματα.

Μια σημαντική εμπειρική εξαίρεση στην θεωρία αυτή είναι το εύρημα, ότι η εισπραττόμενη απουσία θετικής εκτίμησης από τους φίλους δεν προδικάζει απαραίτητα, αποκλίνουσα συμπεριφορά. Ο Kaplan (Jessor R, Jessor S.L, 1973, “Problem Drinking in Youth: Personality, Social and Behavioral Antecedents and Correlates”, In: M.E. Chaferz (Eds.): Psychological and Social Factors in Drinking, Washington DC, NIAAA, 3-23) καταλήγει στο συμπέρασμα πως η συμμετοχή σε παρόμοιες δραστηριότητες απαιτεί συμμετοχή σε ομάδα. Η αρχική του πρόβλεψη για σύνδεση μεταξύ της αποκλίνουσας συμπεριφοράς και απόρριψης από την παρέα, προϋποθέτει οπωσδήποτε συμμετοχή σε μια «αποκλίνουσα παρέα». Δεν παίρνει υπόψη της, την φύση των συμβάσεων και αξιών που χαρακτηρίζουν τις διάφορες παρέες. Βεβαίως, δεν δείχνουν όλες οι παρέες ενδιαφέρον για την κατανάλωση ουσιών. Έτσι, εμπλοκή σε αποκλίνουσες συμπεριφορές που ακολουθεί απόρριψη από την παρέα, θα μπορεί να συμβεί μόνο όταν η παρέα είναι «αποκλίνουσα».

2.2. Μοντέλα αλκοολισμού:

Γεγονός είναι ότι δεν υπάρχει ένας και μοναδικός ορισμός του αλκοολισμού, λόγω του ότι τα μοντέλα αλκοολισμού συνεχώς εξελίσσονται. Σύμφωνα με τον Π.Ο.Υ.: «*Αλκοολικοί*, είναι οι υπερβολικοί πότες, που η εξάρτησή τους από το αλκοόλ έχει φτάσει σε τέτοιο βαθμό, ώστε να παρατηρείται αξιόλογη πνευματική διαταραχή ή γενικότερη διαταραχή της σωματικής και ψυχικής τους υγείας, των διαπροσωπικών, κοινωνικών και οικονομικών τους σχέσεων. Αυτά τα άτομα χρήζουν θεραπείας...».

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

Πολλά κοινωνικά και επαγγελματικά προβλήματα, καθώς και προβλήματα γάμου προκαλούνται από την αντιανασταλτική δράση, που έχει η αλκοόλη. Μάλιστα, υπάρχει κοινή άποψη ότι το αλκοόλ δρα σαν αφροδισιακό, στην πραγματικότητα, όμως πολλοί αλκοολικοί πάσχουν από ανικανότητα». (Τζάφφη, Τ. Πήτερσον, Ρ. Χόντσον, Ρ. (1981). «Ναρκωτικά- Τσιγάρο- Αλκοόλ», Εκδόσεις Ψυχογιός, Αθήνα).

Ο αλκοολικός εμφανίζει ανάλογο «ψυχικό περιεχόμενο» με αυτό της μανιοκατάθλιψης. Όπως λοιπόν στη μανιοκατάθλιψη παρατηρούνται στα άτομα εναλλαγές μεταξύ μανίας και κατάθλιψης, έτσι και στον αλκοολισμό παρατηρούνται εναλλαγές μεταξύ «φυσιολογικής» και «αλκοολικής» συμπεριφοράς. Η σύγχρονη βιβλιογραφία αναφέρεται μεταξύ άλλων σε δύο κύριες διαστάσεις, που χαρακτηρίζουν την προσωπικότητα του αλκοολικού και είναι οι εξής:

➤ *Καθήλωση και εξάρτηση:*

Χαρακτηριστικά όπως «η καθήλωση και η εξάρτηση από την μητέρα, δημιουργούν εξοντωτικές πιέσεις στο άτομο, ιδιαίτερα όταν καλείται να αναλάβει ρόλους ενηλίκου». Σ' αυτή την περίπτωση, το άτομο βρίσκει διέξοδο στην κατάχρηση του αλκοόλ προκειμένου να αποφύγει τις πιέσεις που αφορούν στην ανάληψη ρόλων που απαιτούν υπευθυνότητα. Κάτω από αυτές τις συνθήκες, το αλκοόλ προσφέρει μία ανακούφιση στις εσωτερικές αντιθέσεις που δημιουργούνται στο άτομο, οδηγώντας το σε φαντασιώσεις που είναι άσχετες με την πραγματικότητα.

➤ *Άμεση ικανοποίηση αναγκών:*

Αυτή η διάσταση έχει άμεση σχέση με την τάση για υπερπροστασία που δείχνουν πολλοί γονείς στα παιδιά τους. Αυτή η τάση οδηγεί όχι μόνο στην εξάρτηση των παιδιών από τους γονείς, αλλά και στην άμεση εξάρτηση των γονιών από τα παιδιά. Με την τάση για υπερπροστασία οι γονείς καλούνται να ικανοποιήσουν άμεσα τις ανάγκες των παιδιών τους και μ' αυτόν τον τρόπο συμβάλλουν στην έλλειψη αυτοπεποίθησης και πρωτοβουλιών στην ενήλικη ζωή. Είναι γεγονός ότι τα παραπάνω άτομα, ως ενήλικες πια, «παρουσιάζουν ιδιαίτερες δυσκολίες όταν αντιμετωπίζουν ματαιώση των προσδοκιών τους, όταν γίνονται αντικείμενα κριτικής από τους άλλους και όταν κληθούν να πάρουν πρωτοβουλίες». Μάλιστα, τα συγκεκριμένα άτομα, ακόμη και όταν ενηλικιωθούν εξακολουθούν να περιμένουν από τους άλλους να αποφασίσουν και να πράξουν αντί γι' αυτούς.

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

Τα παραπάνω και ιδιαίτερα η τάση για άμεση ικανοποίηση των αναγκών μπορούν να οδηγήσουν το άτομο στον αλκοολισμό για δύο λόγους. Γιατί το αλκοόλ είναι η διέξοδος στην προσωπική δυσφορία που αισθάνεται το άτομο, όταν οι υποθέσεις του δεν πάνε καλά αλλά και γιατί το αλκοόλ είναι μια εύκολη, φτηνή και «νόμιμη» λύση για την άμεση επίλυση αυτής της δυσφορίας.

Τα επικρατέστερα μοντέλα προσέγγισης και επεξήγησης του φαινομένου, είναι τα ακόλουθα:

2.2.1. Ψυχοδυναμικό μοντέλο:

Η προσέγγιση αυτή βασίζεται κυρίως στην φροϋδική ψυχαναλυτική θεωρία, από την οποία και αντλεί τα επιχειρήματα της. Οι πρώτες δημοσιεύσεις «περί αλκοολισμού», εμφανίστηκαν στην ψυχαναλυτική βιβλιογραφία. Χαρακτηριστικά ο ψυχαναλυτής Ferenczi, θεώρησε ότι «ο αλκοολισμός είναι ένα έκδηλο σύμπτωμα της ομοφυλοφιλίας. Η συναισθηματική ανωριμότητα του ομοφυλόφιλου, καθώς και τα άλλα στοιχεία της προσωπικότητας του, τον οδηγούν σε “ανώριμες” διεξόδους, όπως ο αλκοολισμός». Η παραπάνω άποψη υιοθετείται από μία μόνο μειοψηφία των ψυχολόγων, καθώς είναι άτοπο όλοι οι αλκοολικοί να θεωρούνται και ομοφυλόφιλοι, όπως υποστηρίζει η σύγχρονη ψυχολογία. (Ποταμιανός, Γρ. «'Νόμιμες' Ουσίες Εξάρτησης. Αλκοόλ.» Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα)

2.2.2. Ιατρικό μοντέλο:

Η προσέγγιση αυτή αναφέρεται στις βλάβες που μπορεί να προκληθούν εξαιτίας της κατάχρησης του αλκοόλ. Οι υποστηρικτές αυτού του μοντέλου θεωρούν τον αλκοολισμό περισσότερο ως «αρρώστια» παρά ως ένα κοινωνικό φαινόμενο με επιπτώσεις στη σωματική υγεία του ατόμου. Το ιατρικό μοντέλο του αλκοολισμού μπορεί να θεωρηθεί το αρχαιότερο από όλες τις προσεγγίσεις σ' αυτό το φαινόμενο. Η μεγάλη προσφορά του Jellinek σχετικά με την «ιατρικοποίηση» του φαινομένου ήταν ότι ο αλκοολικός άρχισε να θεωρείται «άρρωστος» και να απολαμβάνει ευρύτερου ιατρικού ενδιαφέροντος αντί της κοινωνικής απόρριψης που εισέπραττε μέχρι εκείνο τον καιρό (Ποταμιανός, Γρ. «'Νόμιμες' Ουσίες Εξάρτησης. Αλκοόλ.» Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα).

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρόωμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

Σύμφωνα με τον Jellinek, ως **αλκοολισμός** έχει οριστεί κάθε χρήση αλκοολούχου ποτού που προκαλεί βλάβη στο άτομο ή στην κοινωνία ή και στους δύο.

Με βάση και τα παραπάνω ο Jellinek κατέληξε στο ότι το σύνολο των αλκοολικών μπορούσε να διαιρεθεί σε πέντε βασικές κατηγορίες, όπου η καθεμιά από αυτές έχει διαφορετικά χαρακτηριστικά. Οι κατηγορίες αυτές πήραν το όνομά τους από τα γράμματα του ελληνικού αλφαβήτου και ήταν οι εξής:

Τύπος Α:

Ο αλκοολικός αυτής της κατηγορίας παρουσιάζει ψυχολογική εξάρτηση από το αλκοόλ, χωρίς περαιτέρω βιολογικές επιπλοκές.

Τύπος Β:

Τακτική χρήση αλκοόλ σε υπερβολικό βαθμό που χαρακτηρίζεται από σωματικές διαταραχές(προβλήματα υγείας).

Τύπος Γ:

Αλλοιωμένη βιολογική αντίδραση στο αλκοόλ που οδηγεί σε αυθόρμητη χρήση της ουσίας και χαρακτηρίζεται από αδυναμία ελέγχου της ποσότητας που καταναλώνεται.

Τύπος Δ:

Αλλοιωμένη βιολογική αντίδραση στο αλκοόλ, που οδηγεί σε αδυναμία αποχής από το αλκοόλ.

Τύπος Ε:

Άτακτη (περιοδική) σχέση του αλκοόλ.

2.2.3. Συμπεριφορικό μοντέλο:

Η προσέγγιση αυτή έχει τις ρίζες της στις θεωρίες της μάθησης και είναι άμεσα και ιστορικά συνδεδεμένη με τις γνωστές παρατηρήσεις και πειράματα του Ρώσου φυσιολόγου Ρανλον και την ανάπτυξη της θεωρίας της «κλασικής εξάρτησης». Ο

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

Watson θεωρείται από τους πιο ένθερμους υποστηρικτές αυτής της θεωρίας και ένας από τους πρωτεργάτες της θεραπείας της συμπεριφοράς.

Μια δεύτερη προσέγγιση μέσα στα πλαίσια των θεωριών της μάθησης έγινε γνωστή ως «συντελεστική μάθηση» με κύριο πρωταγωνιστή τον Αμερικανό ψυχολόγο Skinner. Η βασική θέση των θεωριών μάθησης και της θεραπείας της συμπεριφοράς είναι ότι «η ανθρώπινη συμπεριφορά είναι αποτέλεσμα μιας σειράς από φυσιολογικές αντιδράσεις του ατόμου σε εξαρτημένα και ανεξάρτητα ερεθίσματα».

Σύμφωνα με το παραπάνω μοντέλο η υπερβολική χρήση της αλκοόλης μπορεί να οδηγήσει στον αλκοολισμό είτε γιατί το άτομο συνδέει την κατανάλωση με κάτι ευχάριστο, είτε γιατί η κατανάλωση του αλκοόλ συνδέεται με την αποφυγή δυσάρεστων εμπειριών. Και στις δύο περιπτώσεις το άτομο «μαθαίνει να πίνει υπερβολικά». Κατά το μοντέλο της συντελεστικής μάθησης, η υπερβολική χρήση του αλκοόλ είναι μία αντίδραση (που έχει μάθει το άτομο) είτε για την εμφάνιση ενός ευχάριστου ερεθίσματος είτε για την αποφυγή ή απομάκρυνση ενός δυσάρεστου ερεθίσματος.

Αυτό οδηγεί σε τακτική κατανάλωση αλκοόλ για τη διατήρηση ή επανεμφάνιση του παραπάνω επιθυμητού αποτελέσματος. Το άτομο μπορεί να καταναλώνει αλκοόλ για να μειώσει το άγχος που δημιουργείται από διάφορα ερεθίσματα. Μ' αυτόν τον τρόπο το αλκοόλ οδηγεί στη μείωση του άγχους και στη συνέχεια αυτή η αντίδραση ενισχύεται από το επιθυμητό αποτέλεσμα. Κι έτσι δημιουργείται ένας φαύλος κύκλος που μπορεί να οδηγήσει στον αλκοολισμό.

2.2.4. Κοινωνιολογικό μοντέλο:

Η συμβολή της κοινωνιολογίας στον αλκοολισμό έχει πάρει τη μορφή εμπειρικής έρευνας, ο κύριος στόχος της οποίας είναι ο εντοπισμός των κοινωνικών και πολιτισμικών παραγόντων που οδηγούν στην εξάρτηση από το αλκοόλ (Robins et al 1962, Cahalan 1970).

Εξετάσαμε τέσσερα από τα επικρατέστερα μοντέλα προσέγγισης του φαινομένου του αλκοολισμού. Όπως ήδη αναφέρθηκε, όλα τα μοντέλα παρουσιάζουν ελλείψεις τόσο στον τομέα της έρευνας όσο και της θεραπευτικής αντιμετώπισης του φαινομένου. Ο

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

αλκοολισμός είναι ένα σύνθετο φαινόμενο όσον αφορά στην αιτιολογία του και ποικίλλει δραματικά τόσο στους τρόπους λήψης της ουσίας, όσο και στις δυσλειτουργίες που προκαλεί στο άτομο.

Οι σύγχρονες απόψεις για τον αλκοολισμό καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι για περαιτέρω κατανόηση του φαινομένου πρέπει να λάβουμε υπόψη βιολογικούς, γενετικούς, οικονομικούς κοινωνικούς, ψυχολογικούς και πολιτιστικούς παράγοντες.

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

Κεφάλαιο 3^ο: Παράγοντες που επηρεάζουν τη χρήση.

Σε προηγούμενα κεφάλαια έγινε μια προσπάθεια ορισμού της έννοιας του αλκοόλ, καθώς και των προσεγγίσεων που σχετίζονται με την συμπεριφορά του χρήστη. Η περιγραφή όμως ενός φαινομένου και η προσέγγιση του σε όσο το δυνατόν μεγαλύτερο βαθμό είναι παράγοντες που συμβάλλουν στην καλύτερη κατανόηση του. Με βάση την αρχή αυτή, το κεφάλαιο αυτό σκοπό έχει την διερεύνηση και περιγραφή των κοινωνικοπολιτισμικών, βιολογικών και ψυχολογικών παραγόντων που επηρεάζουν την κατανάλωση αλκοόλ. Πιο συγκεκριμένα, οι επιμέρους στόχοι συνδέονται με την διερεύνηση των όποιων παραγόντων επηρεάζουν τη χρήση οινοπνευματωδών.

Το ζήτημα της κατανάλωσης οινοπνευματωδών αποτελεί ένα από τα πλέον σημαντικά ζητήματα σε εθνικό αλλά και διεθνές επίπεδο. Η έκταση της κατανάλωσης, η συχνότητα, το πλαίσιο καθώς και οι αντιλήψεις σχετικά με την κατανάλωση οινοπνευματωδών, αποτελούν ζητήματα τα οποία χρήζουν εξετάσεως, προκειμένου να διερευνηθεί το σύνθετο αυτό φαινόμενο.

3.1. Πολιτισμικοί παράγοντες.

Το αλκοόλ είναι μία από τις πρώτες ουσίες που συνόδευαν την εξέλιξη του πολιτισμού. «Διαμέσου των αιώνων, το αλκοόλ έχει χρησιμοποιηθεί ως ουσία με αναλγητικές ιδιότητες και ως αναισθητικό στη χειρουργική. (Ποταμιανός, Γρ. «Νόμιμες» Ουσίες Εξάρτησης. Αλκοόλ.» Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα). Επίσης, μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως τροφή, καύσιμη ύλη και ουσία που διευκολύνει τις διαπροσωπικές και κοινωνικές διαδικασίες».

Στην Ελλάδα η χρήση αλκοόλ είναι απόλυτα συνυφασμένη με τον πολιτισμό μας. Ήδη από την αρχαιότητα, οι Έλληνες στα συμπόσια κατανάλωναν μεγάλες ποσότητες αλκοόλ «κραταιών οίνον» ωστόσο, δηλαδή κρασί με νερό μιας και ο «άκρατος» θεωρούνταν βλασφημία. Άλλο ένα στοιχείο διαχρονικότητας της χρήσης αλκοόλ από Έλληνες είναι το «Νέκταρ» το χαρακτηριστικό ποτό των Θεών του Ολύμπου. Τέλος, στην αρχαιότητα, προκειμένου να έχει ένας νεκρός καλό ταξίδι έπρεπε να ταφεί με

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

μέλι, κρασί και γάλα. Επίσης, βασικό συστατικό της Ορθόδοξης Πίστεως είναι η Θεία Μετάληψη η οποία όπως είναι γνωστό αποτελείται από κρασί.

Οι Έλληνες θεωρούσαν τους εαυτούς τους ή αντιμετώπιζαν τα άτομα του κοινωνικού τους περιβάλλοντος που κατανάλωναν αλκοόλ περισσότερο ως «κοινωνικούς πότες». Υπήρχε δηλαδή μια κοινωνική ανοχή όσον αφορά τους χρήστες οινοπνεύματος και το αλκοόλ ακόμα και όταν καθίστατο εμφανές ότι η χρήση ήταν προβληματική για το άτομο και την οικογένεια του.

Το πόσο πίνει ο κοινωνικός πότης εξαρτάται από πολλούς παράγοντες. Μεταξύ αυτών είναι και το στρες ή η απειλή, που νιώθει ο πότης, οι αναμενόμενες συνέπειες του ποτού, η κοινωνική συνθήκη και η απόφαση του να πάρει μία συγκεκριμένη ποσότητα αλκοόλης.

Οι χρήστες που πίνουν μεγάλες ποσότητες αυξάνουν την ποσότητα, αν δουν κάποιο «πρότυπο» που πίνει πολύ, σε σύγκριση μ' εκείνους που βλέπουν κάποιο «πρότυπο» να πίνει λίγο ή που δεν βλέπουν κανένα «πρότυπο».

Πολιτισμικοί παράγοντες εντοπίζονται κατά βάση σε κοινωνίες όπου λόγω θρησκευτικών κυρίως παραμέτρων (π.χ. Μουσουλμάνοι) καθίσταται απαγορευτική η χρήση του αλκοόλ. Συνεπώς, λοιπόν, στο συγκεκριμένο αλλά και σε ανάλογα πολιτισμικά πλαίσια το φαινόμενο της χρήσης παρατηρείται σε μικρότερη κλίμακα. Από την άλλη όμως εντοπίζεται και η ύπαρξη κοινωνικών συνόλων όπου παρά το γεγονός ότι η χρήση της αλκοόλης είναι κοινωνικά αποδεκτή εντούτοις οι περιπτώσεις αλκοολισμού παρατηρούνται σε μικρότερη συχνότητα. Χαρακτηριστικό παράδειγμα ανάλογης συμπεριφοράς αποτελεί η Εβραϊκή κοινότητα, όπου υποστηρίζεται η αρχή της «ελεγχόμενης χρήσης» του αλκοόλ

Μ' αυτόν τον τρόπο, η χρήση είναι αποδεκτή, ενώ η μέθη ή η κατάχρηση του αλκοόλ είναι αξιόποινη συμπεριφορά. Βέβαια παρά την ύπαρξη και τέτοιων περιπτώσεων υπάρχουν και κοινωνίες όπου και εκεί το αλκοόλ είναι κοινωνικά αποδεκτή συμπεριφορά αλλά εμφανίζουν σοβαρά προβλήματα αλκοολισμού. Κατάσταση που αποδίδεται στην απουσία στάσεων όπου υπαγορεύουν την «ελεγχόμενη καταναλωτική συμπεριφορά» του αλκοόλ.

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

3.2. Βιολογικοί-γενετικοί παράγοντες.

Ένας εξίσου σημαντικός παράγοντας ιδιαίτερα στον τομέα των οινοπνευματωδών φαίνεται να είναι και η προδιάθεση. Πιθανόν κάποιος βιολογικός-γενετικός παράγοντας να παίζει σημαντικό ρόλο. Η θεώρηση της κληρονομικότητας του αλκοολισμού δια μέσου γενετικών μηχανισμών απασχολεί σοβαρά τη σχετική επιστημονική κοινότητα. Οι έρευνες φαίνεται να δείχνουν ότι οι νέοι που οι γονείς τους κάνουν μεγάλη χρήση οινοπνεύματος, ηρεμιστικών, καπνού, καταπραϊντικών και αμφεταμινών, είναι πιο πιθανό να πάρουν και οι ίδιοι μαριχουάνα, οινόπνευμα και άλλα.

Οι έρευνες που εστιάζονται στο θέμα της κληρονομικότητας του χρήσης και εξάρτησης από το αλκοόλ, μελετούν την πιθανότητα εκδήλωσης του αλκοολισμού σε παιδιά εξαρτημένων που έχουν υιοθετηθεί και δεν είχαν καμία επαφή με τους βιολογικούς τους γονείς. Εν τέλει το ερώτημα για την κληρονομικότητα του αλκοολισμού, έχει μείνει αναπάντητο διότι τα πορίσματα αυτών των ερευνών έφεραν στην επιφάνεια αντικρουόμενα αποτελέσματα. Το να διενεργηθούν έρευνες τέτοιου είδους, είναι πράγμα εξαιρετικά δύσκολο, τόσο γιατί είναι δύσκολη η ανεύρεση του δείγματος, όσο ότι και η μεθοδολογία τους ακόμη παρουσιάζει ιδιαίτερα προβλήματα. «Η έρευνα των Roe & Burks(1945), αναφέρει έλλειψη στοιχείων προς υποστήριξη της κληρονομικότητας του αλκοολισμού. Σε αντίθεση, η έρευνα των Goodwin et al(1973), έδειξε ότι το ποσοστό αλκοολισμού ήταν μεγαλύτερο σε υιοθετημένα παιδιά που ο βιολογικός τους πατέρας ήταν αλκοολικός σε σύγκριση με υιοθετημένα παιδιά που ο πατέρας δεν ήταν αλκοολικός» (Ποταμιανός, Γρ. «'Νόμιμες' Ουσίες Εξάρτησης. Αλκοόλ.» Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα).

Έχει διαπιστωθεί ότι τα παιδιά των αλκοολικών διατρέχουν σοβαρό κίνδυνο να μεταβούν και τα ίδια στη χρήση. «Έχει υπολογιστεί ότι το 25-50% των αλκοολικών είχαν ένα γονιό ή ένα στενό συγγενή αλκοολικό και ότι τα παιδιά αλκοολικών γονιών έχουν τη διπλάσια πιθανότητα να γίνουν τα ίδια εξαρτημένα από τα παιδιά που δεν έχουν αλκοολικούς γονείς». Ενώ μέχρι τώρα υπήρχε η άποψη ότι αυτή η οικογενειακή τάση οφείλεται αποκλειστικά στην περιβαλλοντική κατάσταση, υπάρχουν σήμερα ενδείξεις ότι συντρέχει κάποιος κληρονομικός παράγοντας.

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

3.3. Ψυχολογικοί παράγοντες.

Σύμφωνα με το ψυχοδυναμικό μοντέλο οι αλκοολικοί έχουν μια «ιδιόμορφη» προσωπικότητα που μοιραία οδηγεί στον αλκοολισμό. Παρόλο που η κλινική πρακτική και εμπειρία με αλκοολικούς έδειχναν στοιχεία που τεκμηριώνουν την ύπαρξη της «αλκοολικής προσωπικότητας», οι σύγχρονες διαχρονικές κλινικές και επιδημιολογικές μελέτες δεν απέδειξαν τα στοιχεία εκείνα που θα εδραίωναν την άποψη αυτή. Τρεις από τις πιο αξιόλογες ανασκοπήσεις της διεθνούς βιβλιογραφίας (Sutherland et al 1950, Syme & Miles-Cox 1979) κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι δεν υπάρχουν επαρκή στοιχεία για να τεκμηριώσουν την προτεινόμενη έννοια της «αλκοολικής προσωπικότητας». Άτομα μιας συγκεκριμένης δομής της προσωπικότητας έχουν περισσότερες πιθανότητες να γίνουν αλκοολικοί από άτομα με άλλη προσωπικότητα. (Ποταμιανός, Γρ. «Νόμιμες Ουσίες Εξάρτησης. Αλκοόλ.» Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα).

Η αλκοολική προσωπικότητα δεν είναι υπαρκτή. Η εφεύρεση της φαίνεται να εξυπηρετούσε τόσο τους ψυχολόγους όσο και τους ψυχιάτρους που επεξεργάστηκαν μία ακόμη διάσταση της «ψυχοπαθολογίας» του αλκοολικού, όσο και τους ίδιους τους αλκοολικούς, μερικούς από τους οποίους εξακολουθούν να δικαιολογούν την κατάχρηση ουσιών σαν ένα μοιραίο και αναπόφευκτο γεγονός αφού τους έτυχε να είναι «αλκοολικές προσωπικότητες». Σήμερα οι εμπειρογνώμονες πιστεύουν ότι κάθε άνθρωπος μπορεί να γίνει αλκοολικός κάτω από ορισμένες συνθήκες.

3.4. Κοινωνικοί παράγοντες.

Στην Ελλάδα η χρήση αλκοόλ είναι παραδοσιακά συνυφασμένη με διάφορες εκδηλώσεις της κοινωνικής μας ζωής όπως είναι οι γιορτές ή τα γεύματα. Άλλωστε η Ελλάδα είναι οινοπαραγωγός χώρα, και επομένως οι τιμές των οινοπνευματωδών είναι προσιτές και η απόκτηση τους εύκολη, ανεξαρτήτως ηλικίας. Στην Ελλάδα μπορεί να το προμηθευτεί ακόμα και από το σουπερμάρκετ ή το ψιλικατζίδικο της γειτονιάς. Το αλκοόλ είναι μια εξαρτησιογόνος ουσία και σ' αυτό που διαφέρει για παράδειγμα από την ηρωίνη και την κοκαΐνη, είναι ότι είναι νόμιμη και συνεπώς κοινωνικά αποδεκτή

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

Ο τρόπος με τον οποίο είναι οργανωμένη η σύγχρονη οικογένεια, η εργασία και η κοινωνία γενικότερα, φαίνεται να αποτελεί σημαντικό παράγοντα αιτιολογίας του αλκοολισμού. Οι κοινωνικές πιέσεις που ασκούμε δια μέσου των κοινωνικών προβλημάτων όπως η οικονομία, η υγεία, η παιδεία, το περιβάλλον, η ανεργία, τα αδιέξοδα των νέων ανθρώπων, το λιγότερο που μπορούν να κάνουν είναι να οδηγήσουν έναν αριθμό ατόμων στον αλκοολισμό.

Η στάση της σημερινής κοινωνίας όπως έχει διαπιστωθεί από κοινωνιολόγους δεν ενθαρρύνει την συμμετοχή των εφήβων στις κοινωνικές εξελίξεις. Γι' αυτό ακριβώς το λόγο οι έφηβοι αντιμετωπίζουν με δυσπιστία τους σκοπούς των ενηλίκων ή τους απορρίπτουν. Οι κοινωνικές και πολιτικές φιλοδοξίες της εποχής δεν προσδίδουν ιδέες κατάλληλες και ελκυστικές για να ικανοποιήσουν τις συναισθηματικές και πνευματικές τους ανάγκες. Οι νέοι κάθε χώρας έχουν την τάση να δημιουργούν δικές τους κοινωνικές ομάδες που προσπαθούν να ικανοποιήσουν τις επιθυμίες τους και τις φιλοδοξίες τους, να παραμείνουν «αγνοί» από κάθε ενήλικη μόλυνση, φτάνοντας στο σημείο να θέλουν να επιβάλλουν τις δικές τους ιδέες στην πλειοψηφία των μεγάλων.

Η παράταση της μαθητείας, που χαρακτηρίζεται και από την οικονομική εξάρτηση του νέου, προωθεί τον περιορισμό του ευκολότερα με τον έξω κόσμο, τον κόσμο των ενηλίκων. Η έλλειψη υπευθυνότητας και αυτονομίας του, τον αναγκάζει να συγκρούεται.

Η απόφαση που παίρνει κάποιος να πει είναι το αποτέλεσμα μιας πολύπλοκης αλληλεπίδρασης μεταξύ του πότη και του κοινωνικού περιβάλλοντος. Έρευνες έχουν δείξει ότι η ποσότητα του ποτού επηρεάζεται από το φύλο, την εθνικότητα, το επάγγελμα και την χώρα που ζει το άτομο καθώς και από την τιμή και τη διαθεσιμότητα του ποτού. Τα επιδημιολογικά στοιχεία για την έκταση της κατανάλωσης οινοπνευματωδών προέρχονται από την έρευνα στο γενικό πληθυσμό (12- 64 ετών) για τη χρήση παράνομων και νόμιμων εξαρτησιογόνων ουσιών, που πραγματοποιήθηκε το 2004 από το ΕΠΨΥ. Σύμφωνα με τα στοιχεία της έρευνας, σχεδόν όλοι οι Έλληνες (ηλικίας 12 – 64 ετών) έχουν δοκιμάσει έστω και μία φορά στη ζωή τους κάποιο οινοπνευματώδες, ενώ τρεις στους τέσσερις (74,1 %) έχουν καταναλώσει έστω και ένα οινοπνευματώδες τον τελευταίο χρόνο. Αναφορικά με το φύλο σύμφωνα πάντα με την ίδια έρευνα, οι άνδρες καταναλώνουν οινοπνευματώδη

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

σε υψηλότερο ποσοστό από τις γυναίκες, ενώ η διαφορά των ποσοστών μεταξύ των δύο φύλων αυξάνεται ανάλογα με την συχνότητα και την ποσότητα της κατανάλωσης. Όσον αφορά την ηλικία παρατηρείται αύξηση της κατανάλωσης με την αύξηση της ηλικίας, ενώ στις γυναίκες παρατηρούνται αυξομειώσεις μεταξύ των διαφορετικών ηλικιών.

Είναι σαφές ότι παρόλο που πίνουμε συχνά οινοπνευματώδη, για να πετύχουμε την άρση των αναστολών, «υπάρχουν και άλλοι παράγοντες, που επηρεάζουν την οινοποσία, όπως η κοινωνική μίμηση, η κοινωνική αποδοχή, η τιμή του ποτιού και η διαθεσιμότητά του». (Τζάφφη, Τ. Πήτερσον, Ρ. Χόντσον, Ρ. (1981). «Ναρκωτικά- Τσιγάρο- Αλκοόλ», Εκδόσεις Ψυχογιός, Αθήνα).

«Μερικοί άνθρωποι πίνουν για να νιώσουν υπερδιέγερση, άλλοι για να μειώσουν το άγχος. Μερικοί πίνουν για να είναι και αυτοί μέρος της παρέας και άλλοι για να τιμωρήσουν τις γυναίκες τους» (Τζάφφη, Τ. Πήτερσον, Ρ. Χόντσον, Ρ. (1981). «Ναρκωτικά- Τσιγάρο- Αλκοόλ», Εκδόσεις Ψυχογιός, Αθήνα).

Σημαντικές αιτίες που συντελούν στη πρόσβαση στη χρήση και κατάχρηση είναι πολλοί, ανάμεσα σ' αυτούς διαπιστώνονται:

3.4.1. Η δυνατότητα πρόσβασης στο αλκοόλ και η κοινωνική αποδοχή.

Ένα από τα κύρια αίτια χρήσης και κατάχρησης είναι η άμεση διαθεσιμότητα του αλκοόλ. Σ' αυτήν την περίπτωση δεν μπορούμε να καταδικάσουμε την χρήση του αλκοόλ ως την πλέον παράνομη. Βέβαια είναι γεγονός ότι υπάρχει μια σχέση μεταξύ της δυνατότητας πρόσβασης στο αλκοόλ και του αριθμού αλκοολικών.

Σε σύγκριση με τις «παράνομες ουσίες εξάρτησης» το αλκοόλ είναι σχετικά φτηνό, η χρήση του δεν διώκεται ποινικά και είναι κοινωνικά αποδεκτό. Και οι τρεις αυτές κοινωνικές διαστάσεις αρκούν ούτως ώστε να παρατηρείται αύξηση της κατανάλωσης και κατάχρησης του αλκοόλ.

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

3.4.2 Οι ιδιαιτερότητες της ουσίας.

Η κοινωνία μας υποτιμούσε και ίσως εξακολουθεί να υποτιμά τους κινδύνους από το αλκοόλ έναντι των ναρκωτικών, γιατί υπάρχει μία σημαντική διαφορά ανάμεσα τους. «Οι επιπτώσεις από την κατανάλωση αλκοόλ, εμφανίζονται μετά από αρκετό διάστημα απ' ό,τι οι επιπτώσεις από τα ναρκωτικά». (Μάρσελος, Μ. (1997). «Εξαρτησιογόνες ουσίες», Εκδόσεις Τυπωθήτω-Γ. Δαρδανός, Αθήνα.)

3.4.3 Τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης.

Τα ΜΜΕ και ιδιαίτερα η διαφήμιση που στοχεύει αποκλειστικά και μόνο στην αύξηση των πωλήσεων, φαίνεται να συμβάλλει ουσιαστικά στην κατανάλωση αλκοόλ με δύο τρόπους. Είτε με τη δημιουργία «προτύπων» τα οποία υιοθετούνται από τους νέους(μιμητική συμπεριφορά), είτε με το να επιβεβαιώνει υπάρχουσες συμπεριφορές που διέπουν την νεανική κουλτούρα. Δεν είναι τυχαίο, το γεγονός ότι η συντριπτική πλειοψηφία των διαφημίσεων για αλκοολούχα ποτά συνδέουν την κατανάλωση αλκοόλ με την κοινωνική καθώς και την σεξουαλική επιτυχία.

Πολύ συχνά, παρουσιάζονται τόσο από τον Τύπο όσο και από τα ΜΜΕ απόψεις ειδικών που υποστηρίζουν την αποφασιστική χρήση του αλκοόλ στην καθημερινή ζωή του ατόμου, καθορίζοντας την μάλιστα ως υπεύθυνη για την καθημερινή κοινωνική του συνδιαλλαγή. Λαμβάνοντας υπόψη την θέση αυτή και ανακαλώντας την σύγχρονη κοινωνική πραγματικότητα διαπιστώνεται ότι, σε κάθε είδους κοινωνικές εκδηλώσεις από γιορτές μέχρι και επαγγελματικές εκδηλώσεις, περιλαμβάνεται η κατανάλωση του αλκοόλ.

3.4.4 Εργασία, τρόπος ζωής, ψυχαγωγία.

Στα παλαιότερα χρόνια η χρήση του αλκοόλ ήταν ένα ευχάριστο και απαραίτητο συμπλήρωμα των παραδοσιακών κοινωνικών συνευρέσεων σε φιλικές συντροφίες ή στο πλαίσιο των οικογενειακών συναναστροφών. Τα τελευταία χρόνια η αλλαγή της μορφής της διασκέδασης, ιδιαίτερα για τους νέους, έχει στρέψει τη χρήση σε άλλους χώρους, εστιασμένους στην κατανάλωση αλκοολούχων ποτών (μπαρ) στους οποίους πολλές φορές γίνεται χρήση και άλλων μη νόμιμων εξαρτησιογόνων ουσιών.

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

Ιδιαίτερα ευάλωτα φαίνεται ότι είναι άτομα που ζουν και εργάζονται κάτω από συνθήκες πίεσης. Έχει παρατηρηθεί ότι πολλές φορές η βραδινή και η μονότονη εργασία, ωθούν σε μεγαλύτερη κατανάλωση αλκοόλ για ευνόητους λόγους. Και οι επαγγελματίες όμως που έχουν άμεση σχέση με την κατανάλωση αλκοολούχων ποτών, φαίνεται ότι έχουν αυξημένες πιθανότητες προσωπικής κατανάλωσης, πράγμα που είναι και αναμενόμενο. Ο τρόπος ζωής ενός ατόμου, θεωρείται ένας εξίσου σημαντικός παράγοντας αύξησης της κατανάλωσης του αλκοόλ.

3.4.5 Η οικογένεια.

Η οικογένεια κάτω από τις σημερινές κοινωνικοοικονομικές συνθήκες τείνει να χάνει όλο και περισσότερο τα κύρια χαρακτηριστικά και τις βασικότερες λειτουργίες της. «Στη σύγχρονη οικογένεια τα μέλη δεν έχουν τόσο στενό σύνδεσμο κι επικοινωνία μεταξύ τους, συχνά είναι ουσιαστικά διαλυμένη, δεν προσφέρει πια στο παιδί την ασφάλεια και το αίσθημα της «ρίζας» του στηρίγματος». («Εμείς και τα ναρκωτικά», (1983), Κέντρο Ψυχολογικών Μελετών, Αθήνα) Οι νέοι αρχίζουν να αμφισβητούν..

Μάλιστα όταν έχει προκύψει διαζύγιο στην οικογένεια ή άλλα οικογενειακά προβλήματα, η χρήση αλκοόλ είναι μία πολύ διαδεδομένη λύση από τους νέους. Δεν ξεχνάμε ότι αρκεί η κατάχρηση αλκοόλ να είναι μία βασική συνήθεια των γονιών, είναι ταυτόχρονα και ένας λόγος ώστε να υιοθετηθεί και από το νέο.

Επίσης η μακρόχρονη απουσία από την οικογένεια έχει θεωρηθεί ως παράγοντας αύξησης της κατανάλωσης.

Ακόμα όμως και η ίδια η χρήση αλκοόλ και ναρκωτικών στην εφηβεία, μπορεί να προκαλέσει διάλυση στην οικογένεια. Οι γονείς δυσκολεύονται πολύ ώστε ν' αντιμετωπίσουν τον έφηβο που αισθάνονται ότι δεν σέβεται τον εαυτό του, την οικογένεια του και όλα τα «πιστεύω» της.

Σημαντικός παράγοντας που βρίσκει σαν ιδεολογία και πρακτική, την έκφρασή της στην οικογένεια, στο εκπαιδευτικό σύστημα και στο κράτος, είναι και η **αυταρχική αγωγή**. Τέτοια είναι η αγωγή που τείνει στην υποταγή των νέων και όχι στη διαπαιδαγώγηση ελεύθερων, συνειδητών και δημιουργικών ανθρώπων. «Η αυταρχικότητα των κοινωνικών δομών και θεσμών και η ιδεολογική κενότητα

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

περιορίζουν τις ελευθερίες και τους ορίζοντες των νέων, προκαλώντας ταυτόχρονα αντίδραση κι επιθετικότητα. Στάση του νέου απέναντι σε κάθε μορφή εξουσίας που τη βλέπει σαν απειλή για την προσωπικότητα, την αυτονομία την αυτοδιάθεση του». («Εμείς και τα ναρκωτικά», (1983), Κέντρο Ψυχολογικών Μελετών, Αθήνα)

3.4.6 Η περίοδος της εφηβείας.

Γενικά η χρήση αλκοόλ και ο αλκοολισμός αφορά άτομα όλων των ηλικιών και από όλα τα κοινωνικά στρώματα. Όμως ο Anderson (1995) διακρίνει ορισμένες υποομάδες ιδιαίτερα ευάλωτες, όπως οι έφηβοι, τα άτομα Τρίτης ηλικίας (65+) και οι γυναίκες. «Οι έφηβοι συχνά χρησιμοποιούν την συγκεκριμένη ουσία είτε για να πειραματιστούν είτε γιατί μιμούνται συνομηλίκους τους που κάνουν χρήση.» (Μάρσελος, Μ. (1997). «Εξαρτησιογόνες ουσίες», Εκδόσεις Τυπωθήτω-Γ. Δαρδανός, Αθήνα.). Στην ενότητα αυτή θα αναφερθεί επιγραμματικά η έννοια της εφηβείας μιας και σε επόμενο κεφάλαιο θα αναλυθούν διεξοδικά τα χαρακτηριστικά της εφηβικής ηλικίας.

Είναι γεγονός ότι «η εφηβεία αποτελεί μία ιδιαιτέρως κρίσιμη περίοδο για το νέο, όπου «οι τάσεις για ανεξαρτητοποίηση, για επιβεβαίωση, η αναζήτηση της ταυτότητας, η διάθεση για “κατάκτηση” του κόσμου, συγκρούονται με τις δεσμεύσεις και τις απογοητευτικές διαπιστώσεις για το πραγματικό “πρόσωπο της ζωής”.» («Εμείς και τα ναρκωτικά», (1983), Κέντρο Ψυχολογικών Μελετών, Αθήνα). Η εφηβεία κάνει τον νέο ευάλωτο και όταν πρόκειται μάλιστα να δώσει λύση για ένα θέμα που τον απασχολεί, επιλέγει μέσω της χρήσης αλκοόλ να καταφεύγει σε άλλες δραστηριότητες νομίζοντας έτσι ότι έχει αποφύγει πλέον την σκληρή πραγματικότητα και ότι έχει λύσει το πρόβλημα του. Μάλιστα, ο νέος έχει την αίσθηση ότι μ’ αυτόν τον τρόπο κάνει και την επανάστασή του.

Η εφηβεία είναι περίοδος πειραματισμών και κατά τη διάρκεια της περιόδου αυτής οι νέοι καλούνται ν’ αποδείξουν πολλά πράγματα τόσο στον ίδιο τους τον εαυτό, όσο και στους γονείς, τους φίλους και την κοινωνία γενικότερα. «Η επιθυμία του εφήβου για πειραματισμό ενισχύεται και από την τάση του ν’ αυτονομηθεί, όπως και από μια

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

διάθεση για επαναστατικότητα και ριψοκίνδυνη συμπεριφορά». (Ντάβου Μπετίνα(1992). «Το κάπνισμα στην εφηβεία», Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα)

Οι νέοι καλλιεργούν πλέον μία νέα κουλτούρα χρήσης αλκοόλ, πράγμα που σημαίνει ότι συνήθως ξεκινούν από το κάπνισμα και το αλκοόλ, για να καταφύγουν στη συνέχεια σε άλλες εξαρτησιογόνες ουσίες, όπως: χάπια, ναρκωτικά, κ.τ.λ.. Έτσι ο κίνδυνος για εξάρτηση από ναρκωτικά αυξάνει ιδιαίτερα σε άτομα με προδιάθεση. Μελέτες έχουν δείξει ότι σε όσο μικρότερη ηλικία αρχίζει το άτομο να καπνίζει συστηματικά ή να πίνει αυξάνουν και οι πιθανότητες χρήσης ναρκωτικών αλλά και εξάρτησης από αυτά.

Διαπιστώνουμε ότι οι έφηβοι αρχίζουν να πίνουν και να πίνουν όλο και σε μικρότερη ηλικία και μάλιστα το μεγαλύτερο πρόβλημα χρήσης αλκοόλ παρατηρείται ανάμεσα στους νέους οι οποίοι έχουν εγκαταλείψει το σχολείο.

Σημαντικό χαρακτηριστικό της εφηβείας είναι η επιρροή στο άτομο από την ομάδα των συνομηλίκων. Η ομάδα των συνομηλίκων επιβάλλει με κάποιο τρόπο την προσαρμογή του νέου σύμφωνα με τα δικά της πρότυπα, τις αξίες τα ιδανικά και γενικώς τα δεδομένα της. Βάσει αυτού η χρήση του αλκοόλ γίνεται προκειμένου να γίνουν αποδεκτοί από την ομάδα. Η πίεση που ασκούν τα μέλη της ίδιας ομάδας έχει συχνά διαπιστωθεί ότι είναι το αίτιο της χρήσης αλκοόλ ,για πρώτη φορά τουλάχιστον. «Αυτοί που έχουν έντονη ανάγκη να συνάπτουν σχέσεις με άλλα άτομα, είναι πολύ πιθανό να επηρεάζονται από την παρότρυνση των φίλων και των συντρόφων και να αποκτήσουν τη συνήθεια να καταναλώνουν αλκοόλ». (M. Gossop & M. Grant(1990). «Κατάχρηση Ουσιών» Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας, Εκδόσεις Βήτα, Αθήνα). Η ανάγκη ένταξης του ατόμου σε μία κοινωνική ομάδα και ο φόβος απόρριψης για την μη συμμετοχή του στα κοινά δημιουργούν πίεση για την εκδήλωση συμπεριφορών, όπως η κατανάλωση αλκοόλ.

Τα άτομα που δεν λαμβάνουν ανταμοιβή στο γενικότερο πλαίσιο της κοινωνίας, αποσύρονται από αυτήν και αναζητούν εναλλακτικές ικανοποιήσεις. Στην περίπτωση αυτή η χρήση ερμηνεύεται ως αντίδραση στην «αποξένωση» ή την «ανομία».

Η εφηβική περίοδος είναι πολύ σημαντική για τους νέους, διότι κατά την διάρκεια αυτής της περιόδου ανακαλύπτουν όλο και περισσότερο τον εαυτό τους.

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

Ασχολούνται πολύ με τις αλλαγές που παρατηρούν στο σώμα τους, νοιάζονται προκειμένου να βελτιώσουν την εικόνα τους ώστε να νιώσουν αυτοπεποίθηση και έτσι να μπορούν να προσελκύσουν ευκολότερα το άλλο φύλο. Την περίοδο αυτή, οι έφηβοι ανακαλύπτουν και προσπαθούν πια να εδραιώσουν την σεξουαλική τους ταυτότητα. Αρχίζουν να υιοθετούν συμπεριφορές που εντοπίζουν στους ενήλικους βάζοντας και τα δικά τους στοιχεία, και αναλαμβάνουν νέους ρόλους.

Σε πολλές κοινωνίες, τα αγόρια και οι νέοι άντρες αναμένεται να είναι πιο τολμηροί, πιο σκληροί, ν' αναλαμβάνουν κινδύνους και να μην τηρούν τους κανόνες, σε σχέση με τα κορίτσια και τις νέες γυναίκες. «Ο “ανδρικός ρόλος” και ο “γυναικείος ρόλος” μπορούν να επηρεάσουν τη συμπεριφορά λήψης αλκοόλ με διαφορετικούς τρόπους σε διαφορετικά κοινωνικοπολιτισμικά περιβάλλοντα.» (M. Gossop & M. Grant(1990). «Κατάχρηση Ουσιών» Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας, Εκδόσεις Βήτα, Αθήνα).

Οι νέοι χρησιμοποιούν τα ναρκωτικά και κάνουν κατάχρηση του αλκοόλ, επειδή τυχαίνει να βιώνουν συναισθηματικές διαταραχές με διαφορετικό βαθμό σοβαρότητας για τον καθένα, καθώς και ανικανότητα προκειμένου να ανταπεξέλθουν στις απαιτήσεις της ζωής ή να βρουν μία ικανοποιητική προσωπική ταυτότητα. Οι έφηβοι νιώθουν την ανάγκη να βελτιώσουν την εικόνα του εαυτού τους. Σίγουρα αυτό είναι κάτι που τους αγχώνει περισσότερο και στην προσπάθεια τους να γίνουν καλύτεροι και να τραβήξουν την προσοχή των άλλων δοκιμάζουν διάφορα πράγματα, κάποιες φορές τα πιο ακραία. «Σε μερικές περιπτώσεις θα πρέπει να αναζητήσουμε τις αιτίες της δυσκολίας του νέου ατόμου στις σοβαρές διαταραχές των οικογενειακών σχέσεων κατά τη διάρκεια της ανάπτυξης.(απόρριψη και αδιαφορία των γονιών, η μη παραδοχή από τους συνομηλίκους, η συναισθηματική απομόνωση και η χαμηλή αυτοεκτίμηση)». (Κόνγκερ, Τ. (1981) «Η εφηβική ηλικία», Εκδόσεις Ψυχογιός, Αθήνα)

3.4.7 Διαφυγή από τις πιέσεις της ζωής.

Πολλές φορές οι νέοι ταυτίζουν την χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών ως «λύση» για όλα τους τα προβλήματα. Ένας λόγος που οι νέοι παίρνουν ουσίες και καταναλώνουν αλκοόλ είναι για να ξεφύγουν από την ένταση και τις πιέσεις της ζωής ή ακόμη και

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρόωμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

την ανία. «Οι έφηβοι μπορεί να μάθουν να χρησιμοποιούν το αλκοόλ σαν υποκατάστατο για ν' αντιμετωπίζουν τα καθημερινά τους προβλήματα και τις αναπόφευκτες απογοητεύσεις της ζωής.» (Κόνγκερ, Τζ. (1981), «Η εφηβική ηλικία», Εκδόσεις Ψυχογιός, Αθήνα). Οι έφηβοι που κάνουν κατάχρηση αλκοόλ ή άλλων ναρκωτικών, ίσως επιζητούν συγκίνηση ή προσπαθούν να ξεφύγουν από τη βαρεμάρα. Νομίζουν ότι με το να καταναλώνουν αλκοόλ ή ναρκωτικά θα λύσουν το πρόβλημα που τους απασχολεί, ενώ στην ουσία το μόνο που καταφέρνουν είναι ν' αποφύγουν να το αντιμετωπίσουν.

«Μπορεί να χρησιμοποιούν τα ναρκωτικά για να επαναστατήσουν, να δείξουν στους γονείς και στους άλλους ενήλικες ότι δεν μπορούν να τους ελέγξουν. Ίσως πάλι να χρησιμοποιούν τα ναρκωτικά για να κερδίσουν την παραδοχή των συνομηλίκων, για εκδίκηση των γονιών ή για να αποφύγουν ν' αντιμετωπίσουν τη ζωή». (Δρ. Ντον Ντινκμεγιερ, Δρ. Γκάρυ Μακκαίη (2007). «Γονείς και Έφηβοι», Εκδόσεις Ψυχογιός, Αθήνα)

Οι έφηβοι πολλές φορές ζουν καταστάσεις με έντονο το συναίσθημα του **ανταγωνισμού**. Σχεδόν σε όλους τους τομείς της ζωής, στην εκπαίδευση, στην εργασία, στην οικογένεια, κ.τ.λ., η ανταγωνιστικότητα, αναγκάζει το νέο να βρίσκεται σε διαρκή ετοιμότητα κι ένταση για να εξασφαλίζει τη θέση του μέσα σ' ένα κόσμο άνισων ευκαιριών. Αυτό είναι κάτι που προκαλεί αρκετό άγχος στον έφηβο με αποτέλεσμα πολλές φορές να καταφεύγει στην χρήση αλκοόλ.

Σε μερικές περιπτώσεις, η χρήση ναρκωτικών και αλκοόλ από τους εφήβους μπορεί ν' αντιπροσωπεύει ακόμη και την **αποξένωση**, τη βαθιά απόρριψη των αξιών μιας κοινωνίας ενηλίκων, που μερικοί νέοι θεωρούν όλο και πιο απρόσωπη, συχνά σκληρή και χωρίς ενδιαφέρον για το άτομο.

3.4.8 Η ανασφάλεια για το μέλλον.

Ένα από τα βασικότερα συναισθήματα που χαρακτηρίζει τους νέους είναι η ανασφάλεια και η αβεβαιότητα που νιώθουν για το μέλλον. Πρόκειται για τις αμφίβολες προοπτικές που έχει ο νέος στις σπουδές, την επαγγελματική του

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

σταδιοδρομία καθώς και για την ζωή του γενικότερα. «Η έλλειψη εναλλακτικών επιλογών που προσδιορίζεται από τον κοινωνικά μεταβαλλόμενο μονόδρομο, την πιεστικά αυτονόητη προσδοκία κι απαίτηση για ανώτερες σπουδές και καριέρα επιστήμονα, κρατάει το νέο σε διαρκές άγχος. Η αποτυχία τον πλημμυρίζει με απογοήτευση κι ενοχές γιατί δε στάθηκε αντάξιος στις προσδοκίες και τις θυσίες της οικογένειας». («Εμείς και τα ναρκωτικά», (1983), Κέντρο Ψυχολογικών Μελετών, Αθήνα).

Συμπερασματικά, θέλουμε να τονίσουμε ότι ο κάθε ένας από τους παράγοντες που μόλις αναφέρθηκαν παραπάνω δεν οδηγεί αυτομάτως στον αλκοολισμό, αλλά αυξάνει δραματικά τις πιθανότητες εκδήλωσης αυτού του φαινομένου. Ωστόσο, είναι σημαντικό να κατανοήσουμε ότι οι παράγοντες του αλκοολισμού δεν είναι ατομική υπόθεση αλλά λειτουργεί συλλογικά. Με άλλα λόγια, «αλληλεξαρτώνται» και υπόκεινται σε συνεχή αλληλεπίδραση για να παράγουν τον αλκοολισμό.

Όπως χαρακτηριστικά αναφέρουν οι (Τζάφφη, Τ. Πήτερσον, Ρ. Χόντσον, Ρ. (1981). «Ναρκωτικά- Τσιγάρο- Αλκοόλ», Εκδόσεις Ψυχογίως, Αθήνα): *«Τα σκώτια των ανθρώπων διαλύονται και οικογένειες καταστρέφονται, τα παιδιά βλάπτονται από τους γονείς που μεθούν και οι αλκοολικοί καταστρέφουν την αυτοεκτίμησή τους»*. Για το λόγο αυτό θα πρέπει να ευαισθητοποιηθούμε περισσότερο σε σχέση με την πρόσφατη αύξηση της κατανάλωσης της αλκοόλης σε όλο τον κόσμο, λαμβάνοντας υπόψη μας μάλιστα το γεγονός ότι το αλκοόλ προκαλεί έξη, με αποτέλεσμα το πολύ πιωτό να οδηγεί σε ψυχολογικές, κοινωνικές, και οργανικές βλάβες.

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

Κεφάλαιο 4^ο: Χαρακτηριστικά της Εφηβικής ηλικίας.

4.1 Εφηβεία

Η εφηβική ηλικία είναι η τελευταία φάση της ανάπτυξης του ατόμου πριν την οριστική είσοδο του στην ωριμότητα ή ενήλικη ζωή. Είναι μια μεταβατική περίοδος που είναι από τα βασικά χαρακτηριστικά της εφηβείας, δηλαδή ο έφηβος δεν ανήκει πια στην παιδική ηλικία αλλά ούτε και στην κανονική ενήλικη ζωή.

Η εφηβεία ορίζεται ανέκαθεν σε όλες τις εποχές και κοινωνίες ,η φάση της πρώιμης νεότητας όπου το άτομο διακατέχεται από πάθος και ζωντάνια για τη ζωή, αλλά και μια σύμφυτη παρορμητικότητα που το οδηγεί σε παράτολμες και επιπόλαιες πράξεις.

Η εφηβεία διαρκεί μια αρκετά μεγάλη περίοδο της ζωής εξίσου σημαντική με την παιδική ηλικία. Τα χρονικά όρια της εφηβείας που γενικά επικρατούν ξεκινούν από το τέλος της λανθάνουσας περιόδου από τα 10-11 χρόνια και σταματάει σταδιακά μέχρι τα 18-21 χρόνια ενός ατόμου. Παρόλα αυτά τα χρονικά όρια της εφηβείας ποικίλουν , για αυτό το λόγο χωρίζεται σε περιόδους ανάλογα με την ηλικία τις συνθήκες ανατροφής, το κοινωνικό πολιτισμικό περιβάλλον και τα χαρακτηριστικά του κάθε ατόμου ξεχωριστά.

Η εφηβική ηλικία μπορεί να διαιρεθεί σε τρία στάδια: στην πρώιμη εφηβική ηλικία από 10-11 μέχρι 14, στη μέση εφηβική ηλικία από 14 μέχρι 16-17 και στην όψιμη εφηβική ηλικία από 16-17 μέχρι και 18-21. (Γ. Τσιάντης, Ψυχική Υγεία του παιδιού και της οικογένειας, τεύχος Α')

Η εφηβεία χαρακτηρίζεται από συναισθηματική αστάθεια και συχνές απότομες διακυμάνσεις. Από τη μια ο έφηβος μπορεί να νιώθει χαρούμενος και ήρεμος και την επόμενη χρονική στιγμή μπορεί να νιώσει μελαγχολικός και να απομονώνεται. Επίσης οι έφηβοι παρουσιάζουν μεγάλες και συχνές αλλαγές στα ενδιαφέροντα τους. Αρκετά συχνά δείχνουν πείσμα και είναι άκαμπτοι, αλλά παράλληλα μπορούν και υποτάσσονται σε απαιτήσεις της ομάδας που πιθανόν ανήκουν (φίλοι, συνομήλικοι κλπ).

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

Σε κάποιους έφηβους είναι πιο έντονα πολλά από τα χαρακτηριστικά αυτά σε κάποιους άλλους λιγότερο και σε κάποιους άλλους καθόλου έντονα. Αυτή η συγκεκριμένη συμπεριφορά οφείλεται κυρίως σε φυσιολογικές μεταβολές κατά την φυσική ανάπτυξη και τη γεννητική ωρίμανση τους. Οφείλεται επίσης, σε προβλήματα τη κοινωνικής τους ζωής, το αν ανήκουν κάπου, η επιλογή για το τι θα ακολουθήσουν στο μέλλον επαγγελματικά αλλά και στην προσαρμογή τους με τους γονείς. Η προσαρμογή με τους γονείς είναι σημαντική καθότι ο έφηβος αισθάνεται μεγάλος, περίπου ή ακριβώς σαν άντρας ή γυναίκα και έχει το δικαίωμα για περισσότερη ανεξαρτησία. Τέλος μα όχι και ασήμαντο είναι ότι η συμπεριφορά του οφείλεται στην προσπάθεια του να διαχειριστεί και να προσαρμόσει τον εαυτό του στα συναισθήματα και τις συγκινήσεις που προκύπτουν από τη συναισθηματική, συμπεριφοριστική και σεξουαλική ωρίμανση .

Στην εφηβεία εκτός από τις διανοητικές και τις σωματικές αλλαγές, επιτελούνται και αλλαγές σε ψυχοσυναισθηματικό και κοινωνικό επίπεδο. Οι αλλαγές αυτές αφορούν τους ακόλουθους τομείς:

1. Τη σχέση του έφηβου με τους γονείς
2. Τη σχέση του έφηβου με τον εαυτό του και το σώμα του.
3. Τη σχέση τους με τους άλλους ενηλίκους
4. Τη σχέση του με το άλλο φύλο και τους συνομηλίκους
5. Τη σχέση με την κοινωνική πραγματικότητα και τις απαιτήσεις της

Όσον αφορά τις κατακτήσεις και τα επιτεύγματα στην εφηβεία υπάρχουν μια σειρά στόχοι που πρέπει να ολοκληρωθούν σε ψυχοσυναισθηματικό και κοινωνικό επίπεδο (Μανωλόπουλος,1986) και είναι οι εξής:

1. Η επίλυση του οιδιπόδειου
2. Ο συναισθηματικός αποχωρισμός από τους γονείς και ανεύρεση νέου «αντικειμένου συναισθηματικής επένδυσης» (νέα πρόσωπα συναισθηματικώς επενδυμένα)
3. Ο σχηματισμός σταθερών εξωοικογενειακών σχέσεων.
4. Η εδραίωση της προσωπικής και σεξουαλικής ταυτότητας

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

Είναι αυτονόητο ότι για την επίτευξη των προαναφερθέντων στόχων απαιτείται η ομαλή αποδοχή των αλλαγών. Η αλλαγή των σχέσεων με τους γονείς και η τοποθέτηση της σε νέες βάσεις (πιο ώριμες) συντελεί α) στην επίλυση του οιδιπόδειου- της προσκόλλησης δηλαδή του παιδιού στους γονείς ως των μοναδικών και κυρίαρχων μοντέλων αγάπης, και κατά συνέπεια β) στη σταδιακή επένδυση σε εξωοικογενειακά πρόσωπα. (Η. Κουρκούτας, Ψυχολογία του εφήβου, 2001)

4.2 Χαρακτηριστικά της κρίσης της Εφηβείας.

Οι σχέσεις του έφηβου με τους γονείς του και το πώς διαμορφώνονται κατά την εφηβεία συμβάλλει στη διαμόρφωση της προσωπικότητας του από εκείνη την περίοδο και έπειτα. Μέχρι πρότινος το παιδί ταυτίζεται έντονα με τους γονείς και τους χρησιμοποιεί ως πρότυπα. Όμως σαν έφηβος έχει την ανάγκη ψυχολογικά αλλά συχνά και κοινωνικά να διαφοροποιηθεί από τους γονείς και να αναζητήσει τη δική του ταυτότητα. Αυτό είναι απόλυτα φυσιολογικό και συχνά επιτυγχάνεται σιωπηρά, χωρίς ανοιχτή ρήξη, μέσα από ενέργειες όπως το ιδιόμορφο κούρεμα, ντύσιμο, μουσικές προτιμήσεις και την αυξημένη βαρύτητα που δίνει σε στενούς φίλους.

Σε μερικές οικογένειες όμως αυτή η τάση για διαφοροποίηση μπορεί να γίνει αφορμή έντονων συγκρούσεων και αναστάτωσης. Υπάρχουν περιπτώσεις που αυτή η ρήξη βιώνεται σε επίπεδο των σχέσεων στην οικογένεια αλλά και στον περίγυρο προκαλώντας άγχος κατάθλιψη, μελαγχολία και ανασφάλεια. Σε άλλες η ρήξη επιδιώκεται από τον ίδιο έφηβο με αποτέλεσμα να πάρει ακραίες μορφές συγκρούσεων με τους γονείς ή τη μορφή προβληματικών συμπεριφορών, ή να διατηρήσει μια πιο ήπια μορφή άγχους και ξεσπασμάτων ενάντια στον περίγυρο. Σε όλες τις παραπάνω περιπτώσεις πρόκειται για εμφανή ή εκδηλωμένη κρίση.

Σε αντίθεση με την εμφανή ή εκδηλωμένη κρίση μπορούμε να αποδεχτούμε και την λανθάνουσα μορφή κρίσης. Τη συγκεκριμένη αυτή περίοδο μπορούμε να την ονομάσουμε έτσι καθότι δεν μας δίνει εμφανή σημάδια ανισορροπίας. Σε γενικές γραμμές, θεωρούμε ότι ένα μεγάλο ποσοστό νέων βιώνει μια ομαλή και προοδευτική κατάσταση αλλαγής, την οποία δεν θεωρεί απαραίτητα διαταραγμένη τη σχέση του

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

με τον εαυτό του, το σώμα του και το περιγύρω του. (Η. Κουρκούτας, Ψυχολογία του Εφήβου, 2001)

4.2.1.Εφηβος και οικογένεια.

Στη σημερινή αστική μεταβιομηχανική κοινωνία κυριαρχεί η μικρή ολιγομελής οικογένεια, με τη συμβίωση μόνο δύο γενεών, των γονέων και των παιδιών. Αυτός ο τύπος της σημερινής οικογένειας πιέζεται από ένα πλέγμα παραγόντων που επηρεάζουν, τόσο τη λειτουργία της ίδιας της οικογένειας, όσο και τα μέλη της. Τέτοιοι παράγοντες είναι το πνεύμα του ατομικισμού, η επιδίωξη της ατομικής ευτυχίας, η απόλαυση των υλικών αγαθών, η αμφισβήτηση των αξιών και των ιδανικών της ζωής και χαλάρωση των ηθών, η συμμετοχή της γυναίκας στον εργασιακό χώρο.

Η σημερινή κρίση της οικογένειας, που αναφέρεται από πολλούς ερευνητές υπονομεύει την εσωτερική ενότητα της οικογένειας με τον κλονισμό του γάμου, την αύξηση των «νεκρών γάμων», τη χαλάρωση των στενών συζυγικών σχέσεων, την αδιαφορία για τη σωστή ανατροφή των παιδιών, την έλλειψη επικοινωνίας των παιδιών με τους γονείς τους, τις συγκρούσεις μεταξύ γονέων και παιδιών κ.τ.λ. Αυτές οι μη φυσιολογικές καταστάσεις επηρεάζουν αρνητικά τα μέλη της και συντείνουν στη χαλάρωση της συνοχής της. Αυτή η ιδιομορφία και προβληματική της οικογένειας μπορεί να αποτελέσει τη βασική αιτία για να οδηγηθεί ο νέος στη κατανάλωση αλκοόλ. Η κατανάλωση αλκοόλ μπορεί να αποτελέσει από τη μια προσπάθεια του εφήβου να αναπληρώσει αυτές τις προβληματικές καταστάσεις, την έλλειψη φροντίδας από τους γονείς και από τη άλλη την τάση του για αυτονόμηση και ανεξαρτητοποίηση από το οικογενειακό περιβάλλον.

Μία άλλη παράμετρος που δεν πρέπει να παραβλέπεται είναι η άγνοια μεθόδων και αρχών διαπαιδαγώγησης από τους σημερινούς γονείς, πράγμα που δεν επιτρέπει στο παιδί να κατανοήσει τα επιτρεπτά όρια στη συμπεριφορά, την άσκηση υπευθυνότητας, των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων τους. Έτσι μέσα στο οικογενειακό πλαίσιο δεν δημιουργείται το απαραίτητο για το παιδί κλίμα ασφαλείας. (Γ.Τσιάντης, «Ψυχική υγεία του παιδιού και της οικογένειας», Αθήνα).

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

Η σχέση μεταξύ των ίδιων των γονέων είναι εξίσου σημαντική για το σωστό κλίμα και την ορθή λειτουργία της οικογένειας. Οι γονείς οι οποίοι είναι βαθιά ψυχικώς συνδεδεμένοι μεταξύ τους, με αισθήματα αγάπης και διέπονται από αίσθημα ευθύνης για την οικογένεια, συνδέονται επίσης ψυχικά με τα παιδιά τους, τους δίνουν πολύ αγάπη και φροντίδα και τους δημιουργούν ένα αίσθημα ασφάλειας και βεβαιότητας. Από την άλλη, όταν οι γονείς διαφωνούν μεταξύ τους, κυρίως όταν διέπονται από διαφορετικές αντιλήψεις, αδυνατούν να προσεγγίσουν τα παιδιά τους με διάλογο και να επικοινωνήσουν μαζί τους. Ο οικογενειακός δεσμός στις μέρες μας είναι χαλαρός και καμιά φορά ανύπαρκτος γι' αυτό και οι σχέσεις γονέων-παιδιών πολλές φορές μοιάζουν ουδέτερες. Επίσης πολλές φορές, λόγω των επαγγελματικών υποχρεώσεων και των δύο γονέων δεν αφιερώνουν αρκετό χρόνο στα παιδιά τους, τα οποία φτάνουν στην εφηβεία ακολουθώντας μια μοναχική πορεία, τόσο στην ανάπτυξη, όσο και στην σκέψη

Ο χαρακτήρας των γονιών και η συμπεριφορά τους απέναντι στα παιδιά τους είναι εξίσου σημαντικά. Ο τρόπος διαπαιδαγώγησης έχει μεγάλη σημασία στην ανάπτυξη της προσωπικότητας του εφήβου. Η υπερβολική αυστηρότητα από μέρους των γονιών ή η χαλαρότητα σε συνδυασμό με την αδιαφορία, ενθαρρύνει την επιθετικότητα και μη ελεγχόμενη συμπεριφορά των παιδιών. Από την άλλη, η υπερβολική ελευθερία δεν επιτρέπει στο νέο να γνωρίσει πως τίθενται τα όρια και να καθοδηγηθεί από αυτά. Ο διάλογος, η φιλική συζήτηση, το ενδιαφέρον και η προσοχή στους προβληματισμούς του εφήβου μπορεί να βοηθήσει στη δημιουργία σωστής και ουσιαστικής σχέσης γονέα-παιδιού και στο ζεστό οικογενειακό κλίμα.

Το αποτέλεσμα των παραπάνω συνθηκών είναι τα παιδιά στην εφηβική ηλικία να αρχίζουν να αισθάνονται το περιβάλλον της οικογένειας καταπιεστικό, φορτικό και επιδιώκουν με κάθε τρόπο να ξεφύγουν από το πλαίσιο αυτό, να αναζητούν την ψυχοσωματική ευφορία και την επικοινωνία με άτομα μακριά από το οικογενειακό δίκτυο. Ολοκληρώνοντας λοιπόν, η δυσλειτουργία της οικογένειας συντελεί στην ανάπτυξη αντικοινωνικών συμπεριφορών από τα παιδιά, που ενδεχομένως να εκδηλωθεί με την κατανάλωση αλκοόλ. (Π. Κλαμπουτζάκη, Μ. Κάργατζη, Κ. Παπαδοβασιλάκη, Πτυχιακή εργασία «Παράγοντες που επηρεάζουν την κατανάλωση αλκοόλ από μαθητές (15-18 ετών) σε ένα Ενιαίο Επαρχιακό Λύκειο της Κρήτης», Ηράκλειο, 2006)

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

4.2.2. Έφηβοι: Παρέα – Φίλοι – Ομάδα.

Ανεξάρτητα από το που μεγαλώνει ο έφηβος, τις συνθήκες τις οποίες μεγαλώνει το κοινωνικό, πολιτιστικό και οικονομικό περιβάλλον στο οποίο μεγαλώνει υπάρχει μια κοινή συνιστώσα που χαρακτηρίζει αυτό το πέρασμα από την παιδική ηλικία στην εισαγωγή της τάξης του ενήλικα, είναι η θέση των φίλων και η σχέση των εφήβων με τους συνομηλίκους τους.

Η συμμετοχή του εφήβου σε μια ομάδα νέων της ίδιας ηλικίας είναι ένα γεγονός και μάλιστα απαραίτητο. Η αναγκαιότητα του εφήβου να βρίσκεται στο πλαίσιο μιας ομάδας ανταποκρίνεται σε ορισμένες παιδαγωγικές και κοινωνικές ανάγκες, αλλά έχει να κάνει επίσης και με προσωπικά ενδοψυχικά κίνητρα. Άλλωστε είναι ανησυχητικό να βλέπει κανείς έναν έφηβο απομονωμένο, να μη συναντά άλλους νέους της ηλικίας του και ο οποίος να παραμένει σταθερά συνδεδεμένος και περιορισμένος στο οικογενειακό του περιβάλλον. (Α. Μπρακόνε, Ντ. Μαρτσέλι, Τα χίλια πρόσωπα της εφηβείας, 2002)

Μέσα από τις ομάδες συνομηλίκων συναλλάσσονται πολλές πληροφορίες, οι τρόποι επικοινωνίας διαφέρουν, είναι ο τόπος που πραγματοποιούνται δραστηριότητες και όπου βιώνεται ο ελεύθερος χρόνος όπως και τα προσωπικά ενδιαφέροντα που ο ένας έφηβος μεταφέρει στον άλλο. Αυτή η προσχώρηση στην ομάδα οφείλεται επίσης σε κάποιες κοινωνικές ανάγκες οι οποίες δίνουν τη δυνατότητα στον έφηβο να νιώσει ενσωματωμένος στην κοινωνία, και κυρίως σε μια συγκεκριμένη ηλικία, γεγονός που χαρακτηρίζει την κοινωνία μας.

Η ομάδα αφορά επίσης σε προσωπικά ενδοψυχικά κίνητρα. Συχνά αποτελεί σταθμό για αυτό που ονομάζουμε *ιδεώδες του εγώ* (Γ.Τσίαντης, Ψυχική υγεία παιδιού και οικογένειας, τεύχος Α, Καστανιώτης). Μέσα από την κυρίαρχη ιδεολογία της ομάδας, ή απλούστατα λόγω των δυνατοτήτων πρόσβασης σε νέες δραστηριότητες, η ομάδα αποτελεί ένα μέσο κατάκτησης εκείνου που ο εκάστοτε έφηβος και όχι μόνο επιθυμεί να επιτύχει, να κατακτήσει ή που θέλει να γίνει.

Η ομάδα των συνομηλίκων είναι αναγκαία και απαραίτητη για τον έφηβο τόσο για να αποστασιοποιηθεί από τους γονείς του όσο και για να είναι σε θέση να αντιμετωπίσει καλύτερα τις κοινωνικές σχέσεις που είναι απαραίτητες σε ένα μέλλοντα ενήλικα. Οι

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

παρέες όμως αποτελούν και έναν από τους μεγαλύτερους παράγοντες κινδύνου της εφηβείας. Όλες οι επιδημιολογικές έρευνες αποδεικνύουν ότι οι παρέες είναι σαν ένα ηχείο, ένας εν δυνάμει ενισχυτής των παρεκκλινόντων συμπεριφορών ή συμπεριφορών που σχετίζονται με κατανάλωση προϊόντων: αφενός ο προσηλυτισμός και αφετέρου η ανάγκη του έφηβου να λειτουργεί «σαν τους άλλους», ώστε να γίνει πλήρως αποδεκτό μέλος από την ομάδα, εξηγούν κάποιον ενδεχόμενο κίνδυνο.

Ωστόσο, θα πρέπει να επαναλάβουμε το πόσο σημαντικό είναι ο έφηβος να κοινωνικοποιείται μέσα από μια ομάδα – παρέα και φίλους για την ανάπτυξη του . σε αυτή την ηλικία το να είναι κάποιος απομονωμένος, το να αρνείται ή να αποφεύγει κάθε επαφή κάθε εξωσχολική σχέση με τρίτους μαρτυρεί τουλάχιστον μια αναστολή μια ντροπαλότητα που κινδυνεύει να μετεξελιχθεί σε μια κοινωνική φοβία και στη χειρότερη περίπτωση σε διαταραχές συμπεριφοράς που θέτουν σε κίνδυνο την περαιτέρω ανάπτυξή του.

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρόωμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

Κεφάλαιο 5^ο : Έφηβος και χρήση.

5.1 Αλκοόλ και Εφηβεία.

Η χρήση και η κατάχρηση αλκοόλ στην εφηβεία εξακολουθεί να αποτελεί σημαντικό πρόβλημα στην Ευρώπη αλλά και σε όλο τον κόσμο. Στην Ελλάδα, σε μεγάλο ποσοστό εφήβων αναφέρεται χρήση και κατάχρηση αλκοόλ με μεγαλύτερη επίπτωση σε ημιαστικές και αγροτικές περιοχές όπως είναι και η περίπτωση που διεξάγεται η έρευνα μας (δήμος Γεροποτάμου). Οι παράγοντες κινδύνου για την έναρξη χρήσης του αλκοόλ είναι πολλοί και αφορούν στην οικογένεια, στους συνομήλικους, τη μη φυσιολογική συμπεριφορά, τη διαφήμιση και σε γενετικούς παράγοντες, ενώ οι λόγοι που οι νέοι πίνουν είναι από την απλή ευχαρίστηση μέχρι την πεποίθηση ότι έτσι ξεχνούν τα προσωπικά τους προβλήματα. Σημαντικό ποσοστό εφήβων αγνοεί τα ανώτερα επιτρεπτά όρια της χρήσης του αλκοόλ και τα συμπτώματα της οξείας μέθης που συχνά μπορεί να είναι απειλητική για τη ζωή, ενώ ο χρόνιος αλκοολισμός είναι πρόβλημα που αφορά και στην εφηβική ηλικία.

Το αλκοόλ σχετίζεται άμεσα με τον βίαιο θάνατο, ή είναι σημαντικός παράγοντας στις περιπτώσεις αυτές για τους εφήβους. Η αντιμετώπιση του προβλήματος είναι εφικτή με τη συνεργασία της οικογένειας, του ίδιου του έφηβου, την αποφυγή της διαφήμισης και τη σωστή ενημέρωση με τη βοήθεια των ειδικών και αυτών που υπάρχουν στον περιβάλλοντα χώρο του έφηβου.

5.2 Ψυχικές παράμετροι που σχετίζονται με την κατανάλωση

Η εφηβεία χαρακτηρίζεται από τους ψυχολόγους ως την πιο κρίσιμη περίοδο του ανθρώπου για τη συναισθηματική του ανάπτυξη. Η συναισθηματική ένταση, η αστάθεια, η ψυχική αναστάτωση και η νευρικότητα που παρατηρούνται από τα άτομα της ηλικιακής αυτής κατηγορίας σχετίζεται με τις έντονες σωματικές τροποποιήσεις. Επίσης, οι συχνές «ψυχολογικές κρίσεις» είναι αποτέλεσμα της απότομης ανάπτυξης των ψυχικών και συναισθηματικών δυνάμεων, της βούλησης και της επιθυμίας του να μαθαίνει και να δοκιμάζει τα πάντα. Ο συνεχής αγώνας της ανακάλυψης του Εγώ, είναι δύσκολος, όσο και η τάση του να χειραφετηθεί από τους οικείους του. Συχνά

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

δημιουργείται σύγκρουση ανάμεσα στο ρόλο που ο ίδιος προσπαθεί να φτιάξει για τον εαυτό του και στον κοινωνικό ρόλο που προσπαθεί να του επιβάλλει ο περίγυρος. Αυτή η κατάσταση μπορεί να φέρει τον έφηβο σε ένα σημείο να ψάξει διεξόδους στις εσωτερικές και εξωτερικές συγκρούσεις του. Από την άλλη, η επιθυμία για εξάρτηση συνυπάρχει με τον αγώνα του για ανεξαρτησία, η αγάπη είναι ανάμικτη με την εχθρότητα και δημιουργούνται συγκρούσεις ανάμεσα στις οικογενειακές και πολιτιστικές αξίες και στην κοινωνικά αποδεκτή συμπεριφορά. (Δ.Αναστασόπουλος, «Η ψυχοσυναισθηματική ανάπτυξη στην εφηβεία»,1998)

Επιπλέον, το εφηβικό άγχος, η επίμονη δηλαδή καταθλιπτική ψυχολογική κατάσταση που προκαλείται από τις εγγενείς συγκρούσεις και όλος αυτός ο κυκεώνας των συναισθηματικών διαταραχών, διαφορετικής σοβαρότητας ανά άτομο, είναι παράγοντες που συντείνουν στην κατάληξη της χρήσης εξαρτησιογόνων φαρμάκων από νεαρά άτομα.

Η μελέτη του ψυχολογικού προφίλ των εφήβων εκείνων που καταναλώνουν, αποκαλύπτει ότι υπάρχει μία διαταραγμένη συναισθηματική λειτουργία και μία ρευστή προσωπικότητα. Ασφαλώς, τα άτομα αυτά είναι ψυχικά υγιή αλλά αδυνατούν να αντιμετωπίσουν την δύσκολη σημερινή πραγματικότητα. Σε πιο ακραίες περιπτώσεις, οι έφηβοι μμελλοντικοί καταναλωτές έχουν μειωμένη αυτοεκτίμηση, δείχνουν έλλειψη εμπιστοσύνη στον εαυτό τους και καταρρέουν μμπροστά σε δύσκολες καταστάσεις.

Σε γενικές γραμμές, τα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας των νέων που αρχίζουν τη λήψη ουσιών φανερώουν την αντιδραστικότητα και ανησυχία του χαρακτήρα. Μερικά από αυτά τα γνωρίσματα είναι η ανοχή στην αποκλίνουσα συμπεριφορά, η αναζήτηση ξεχωριστών εμπειριών, η ανικανότητα αντίστασης στην επιρροή και τις προκλήσεις των συνομηλίκων, ανικανότητα διαχείρισης της οργής και της απόγνωσης που βιώνουν οι έφηβοι λόγω των αδυναμιών και των ελλείψεων των γονεϊκών μορφών κ.α.

Τέλος, χαρακτηριστική είναι η περίπτωση που ο νέος αναζητά μία αντικοινωνική ταυτότητα προκειμένου να «σαμποτάρει» την καταπιεστική, εξουσιαστική ή αδιάφορη πατρική μορφή. Πολλές φορές αυτές οι ανάγκες ζητούν επίμονα την

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

εκπλήρωση τους, και ένας τρόπος να γίνει αυτό είναι μέσω της φυγής προς τις εξαρτησιογόνες ουσίες.

Σαφώς δεν καταλήγουν όλοι οι έφηβοι με παρόμοια στοιχεία στην προσωπικότητα στη χρήση. Υπάρχουν κάποιες ομάδες «υψηλού κινδύνου» για τις οποίες η κατανάλωση αλκοόλ εξαρτάται από τον συνδυασμό ατομικών και περιβαλλοντικών παραμέτρων.

Ομαδοποιώντας λοιπόν τις ψυχικές παραμέτρους που λαμβάνουν χώρα παρατηρούνται οι ακόλουθες:

- Η αίσθηση της απόλαυσης, της εσωτερικής ηρεμίας που είναι έντονη στους νέους και η επιθυμία εξάλειψης όλων των εσωτερικών αναταραχών και ερεθισμών.
- Η βασική ανάγκη πολλών νέων να επιτύχουν εσωτερική νηνεμία/ νιρβάνα.
- Η κατανάλωση συχνά αποτελεί στοιχείο παλινδρόμησης σε μία συμπεριφορά.
- Η συναισθηματική αστάθεια και ο συγκρουσιακός εσωτερικός κόσμος, χαρακτηριστικά της προσωπικότητας. (Μάνου. Γ. Κ, «Ψυχολογία του εφήβου», Αθήνα)

5.3 Παράγοντες κινδύνου.

Η έναρξη, η χρήση και τα πρώτα στάδια κατάχρησης αλκοόλ έχουν τις ρίζες τους στην εφηβεία, όταν ο νέος εξακολουθεί να μένει στην οικογένεια. Σύμφωνα με τη θεωρία της κοινωνικής μάθησης, οι έφηβοι μαθαίνουν παρατηρώντας τις συμπεριφορές προτύπων όπως οι γονείς, τα αδέρφια και οι σύντροφοι και τα πρότυπα με αυθεντία τείνουν να έχουν μεγαλύτερη επίδραση. Προδιαθεσικοί παράγοντες από την οικογένεια στη χρήση αλκοόλ είναι δυσάρεστα γεγονότα όπως η οικονομική κατάρρευση, οι χαλαρές οικογενειακές σχέσεις ή το διαζύγιο των γονέων, η ύπαρξη ασθένειας ή θανάτου στην οικογένεια και ο αλκοολικός γονέας

Οι γονείς που κάνουν κατάχρηση αλκοόλ γίνονται πρότυπα για τα παιδιά τους. Η κατάχρηση αλκοόλ από τους γονείς έχει αρνητικές επιδράσεις στα παιδιά τους, συμπεριλαμβανομένων των αυτοκινητιστικών ατυχημάτων λόγω αλκοολισμού των

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

γονιών τους, το εμβρυϊκό αλκοολικό σύνδρομο λόγω αλκοολισμού της μητέρας, την υψηλότερη συχνότητα σωματικής και συναισθηματικής κακοποίησης των παιδιών, την υψηλότερη συχνότητα σχολικών προβλημάτων και προβλημάτων συμπεριφοράς, τη χαμηλή αυτοεκτίμηση.

Τις τελευταίες δεκαετίες έχει διερευνηθεί και στοιχειοθετηθεί η συσχέτιση οικογενειακού ιστορικού αλκοολισμού με τον αυξημένο κίνδυνο αλκοολισμού στα παιδιά. Οι έφηβοι που έχουν ένα ή περισσότερους συγγενείς «πρώτου βαθμού» με ιστορικό αλκοολισμού, έχουν 3-5 φορές μεγαλύτερο κίνδυνο για κατάχρηση αλκοόλ. Οι οικογένειες με αλκοολικό γονιό έχουν την εμπειρία επαναλαμβανόμενων διαταραχών των οικογενειακών ρυθμών και συσσώρευση αγχογόνων γεγονότων της ζωής, στα οποία περιλαμβάνονται διαταραγμένοι τύποι της αλληλεπίδρασης γονέα παιδιού και η ένταση μεταξύ των συζύγων.

Η επίδραση του αλκοολισμού του γονέα στο παιδί ή στον έφηβο μπορεί να είναι τεράστια. Ο αλκοολικός γονέας έχει μειωμένη ανάμιξη στη ζωή του παιδιού ή του εφήβου, που μπορεί να οδηγήσει σε συνεχή ή χαλαρή πειθαρχία και λίγη επίβλεψη. Επιπλέον, επηρεάζεται αρνητικά η εξελικτική πορεία και ο αυτοέλεγχος στο παιδί, ενώ η ανατροφή του μειονεκτεί, αφού ζει σε απαξιωτικό, ακόμη και εχθρικό περιβάλλον. Πολλοί έφηβοι πίνουν για λόγους προσαρμογής στην παρέα, γιατί αισθάνονται ως «ενήλικου», από περιέργεια, ή γιατί είναι της μόδας, ή ακόμη στο πλαίσιο μιας αποκλίνουσας συμπεριφοράς, όπως κακή επίδοση στα μαθήματα, έλλειψη στόχων, απαισιόδοξα, μοναξιά κ.λπ.

Η διαφήμιση αποτελεί σημαντικό ενθαρρυντικό παράγοντα, αφού οι έφηβοι στις περισσότερες χώρες βομβαρδίζονται κυριολεκτικά από διαφημιστικά σποτς για μπίρες και κάθε είδους ποτά. Σε μελέτη διαπιστώθηκε ότι η τηλεόραση, ακολουθούμενη από τον τύπο, ήταν οι συχνότερες πηγές πληροφόρησης των εφήβων για το αλκοόλ. Στις τηλεοπτικές εκπομπές και διαφημίσεις κυριαρχεί αφθονία θετικών περιγραφών για τη χρήση αλκοόλ και μικρή αναφορά στις ανεπιθύμητες ενέργειες.

Τέλος, στην κατάχρηση αλκοόλ φαίνεται πως ενέχονται και γενετικοί παράγοντες. Σε μελέτες έχει βρεθεί ότι το ποσοστό αλκοολισμού είναι αυξημένο σε μονογενή σε σχέση με διζυγωτικά δίδυμα, ενώ σε άλλες βρέθηκε ότι υιοθετημένα παιδιά

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

αλκοολικών γονέων που μεγαλώνουν σε μη αλκοολικό περιβάλλον, έχουν 3-4 φορές μεγαλύτερο κίνδυνο να γίνουν αλκοολικοί, παρά το γεγονός ότι ανατράφηκαν από μη αλκοολικούς γονείς. Ο κίνδυνος για αλκοολισμό φαίνεται ότι εξαρτάται τόσο από τον αριθμό των αλκοολικών συγγενών, όσο και από τη στενότητα των σχέσεών τους με το άτομο που ερευνάται. Από μελέτη φάνηκε ότι ο κίνδυνος εμφάνισης αλκοολισμού αγγίζει το 80% στα άτομα που μόνο κάποιος συγγενής πρώτου βαθμού ήταν αλκοολικός. (Α.Τριανταφυλλίδου, Κ.Τσουμακας, Ά Δελτ. Παιδιατρικής Κλινικής Πανεπιστημίου Αθηνών,2003)

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

Κεφάλαιο 6^ο: Μελέτη κοινωνικών οικονομικών πολιτισμικών χαρακτηριστικών του Δήμου Γεροποτάμου.

Στη χώρα μας το αλκοόλ είναι συνυφασμένο με την κοινωνική ζωή και την καθημερινότητα. Η νομιμότητα της ουσίας, η σχέση της με τα ήθη και έθιμα που παρατηρείται σε όλες τις παραδοσιακά οινοπαραγωγικές χώρες της Μεσογείου έχουν δημιουργήσει το παραδοσιακό μοντέλο κατανάλωσης αλκοόλ.

Αναφορικά με την γεωγραφική προέλευση των μαθητών που καταναλώνουν αλκοόλ υπάρχει επικέντρωση στις ημιαστικές και αγροτικές περιοχές και μειώνεται στα αστικά κέντρα. Οι παράγοντες κινδύνου για την έναρξη χρήσης του αλκοόλ είναι πολλοί και αφορούν στην οικογένεια, τους συνομηλίκους, την ψυχολογία.

Στο κεφάλαιο αυτό θα γίνει μια προσπάθεια κατανόησης του Δήμου στον οποίο επικεντρώνεται η έρευνα. Είναι σημαντικό να γνωρίσουμε τον Δήμο Γεροποτάμου όσο αφορά τα γεωγραφικά, οικονομικά, πολιτισμικά χαρακτηριστικά ώστε να κατανοήσουμε τις συνήθειες, τις επιρροές και τον τρόπο ζωής των εφήβων της περιοχής. Τέλος, θα θέλαμε να επισημάνουμε ότι η έρευνα έγινε την περίοδο που ακόμα ίσχυαν οι Καποδιστριακοί Δήμοι και όχι οι Καλλικρατικοί.

6.1. Δήμος Γεροποτάμου.

Ο **Δήμος Γεροποτάμου** βρίσκεται στα βόρεια και ανατολικά του νομού Ρεθύμνης και έχει σαν έδρα το Πέραμα. Πρόκειται για παραθαλάσσιο και ημιορεινό δήμο, το νότιο τμήμα του οποίου βρίσκεται στους πρόποδες του Ψηλορείτη. Σύμφωνα με την απογραφή του 2001 ο δήμος έχει συνολικά 8.323 κατοίκους και έκταση 194.590 στρέμματα.

Ο Δήμος σχηματίστηκε από 16 Δημοτικά Διαμερίσματα, τις πρώην κοινότητες: Αγγελιανά, Αγιο Μάμα, Αλφά, Αχλαδέ, Καλανδαρέ, Μαργαρίτες, Μελιδόνι, Μελισουργάκι, Ορθέ, Πάνορμο, Πασαλίτες, Πέραμα, Ρουμελή, Σίσσες, Σκεπαστή, Χουμέρι.

Ο Δήμος Γεροποτάμου είναι ο μεγαλύτερος σε πληθυσμό αλλά και σε έκταση Καποδιστριακός Δήμος στο νομό Ρεθύμνου. Συνδυάζει βουνό και θάλασσα, καθώς καταλαμβάνει το βόρειο ημιορεινό πεδινό και παραθαλάσσιο τμήμα της επαρχίας Μυλοποτάμου. Έδρα του Δήμου είναι η κωμόπολη «Πέραμα», που τα τελευταία

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

χρόνια έχει εξελιχθεί στο σημαντικότερο κέντρο της περιοχής με όλες τις δημόσιες αρχές και υπηρεσίες, ένα καλά δομημένο εμπορικό και διοικητικό κέντρο. Το Πέραμα απέχει 29 χλμ. από το Ρέθυμνο και 62 χλμ. από το Ηράκλειο. Η ονομασία του «Περάματος», αποτελεί παράφραση της λέξης «πέρασμα» και ως Δήμος είναι ιδιαίτερα αναπτυγμένος λόγω της θέσης της οποίας βρίσκεται και αποτελεί το σημείο αναγκαστικής διέλευσης όλης της επαρχίας προς τη νέα παραλιακή Εθνική οδό και Στα παράλια του Δήμου τα οποία διατρέχουν μία έκταση περίπου 43 χιλιομέτρων, ενεργοποιείται και αναπτύσσεται συνεχώς η τουριστική δραστηριότητα. Τα αναπτυγμένα παραθαλάσσια τουριστικά θέρετρα είναι ο γραφικός παραδοσιακός οικισμός Πανόρμου, το Μπαλί, η Σκεπαστή και οι Σίσες με τα τέσσερα αλιευτικά τους καταφύγια.

Ο Δήμος Γεροποτάμου αποτελεί επίσης ένα αρχαιολογικό, ιστορικό και παραδοσιακό τόπο, με αξιόλογα μνημεία, που σαγηνεύουν τους λάτρεις της ιστορίας και των παραδόσεων.

6.2. Ιστορία του Δήμου.

Η επαρχία Μυλοποτάμου, της οποίας μεγάλο τμήμα καταλαμβάνει ο Δήμος Γεροποτάμου, προβάλλει ως ένας περιούσιος αρχαιολογικός, ιστορικός και παραδοσιακός τόπος. Η παρουσία των ανθρώπινων κοινωνικών ομάδων στην περιοχή υπήρξε συνεχής και έντονη από τα ύστερα νεολιθικά χρόνια, αφήνοντας σε όλες τις μεταγενέστερες εποχές εντυπωσιακά αποτελέσματα του πολιτισμού της. Στη θέση Πέρα Γαλήνοι, στο βορειοανατολικό άκρο του Δήμου, σε ένα ιδιαίτερου φυσικού κάλλους παραθαλάσσιο περιβάλλον, ανακαλύφθηκε ένας σημαντικός Μεσομινωικός οικισμός στον οποίο συνεχίζονται οι συστηματικές ανασκαφές. Στην ευρύτερη περιοχή της έδρας του Δήμου ανακαλύπτονται συνεχώς θέσεις και ευρήματα των μινωικών και μυκηναϊκών χρόνων, όπως ο σπάνιος για την Κρήτη κτιστός θολωτός τάφος του 1300 π.Χ. που βρέθηκε κοντά στο κέντρο Υγείας Περάματος. Η κλασική αρχαιότητα και ιδιαίτερα τα ελληνιστικά και ρωμαϊκά χρόνια αντιπροσωπεύονται από την πόλη Πάνορμο, από όπου καταγόταν ο Αγαθόπους ένας από τους Αγίους Δέκα που μαρτύρησαν το 250 στη Γόρτυνα, από την πόλη Αττάλη (το σημερινό Μπαλί) και τις αρχαίες Σίσες. Οι δύο τελευταίες πόλεις πιθανότατα υπήρξαν επίετια της αρχαίας Αξού.

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

Στη διάρκεια της β΄ βυζαντινής περιόδου και ιδιαίτερα κατά την ενετοκρατία, η περιοχή γνώρισε μία πολυτάραχη κοινωνική και πολιτική ζωή, η οποία προσέδωσε ένα βυζαντινό και βενετσιάνικο χαρακτήρα που διατηρείται ακόμη και σήμερα στην ανθρωπολογία της και την αρχιτεκτονική της. Η οικογένεια των Καλλέργηδων σημάδεψε την περιοχή του Μυλοποτάμου που υπήρξε ένα από τα σημαντικότερα φέουδά της και τα ερείπια του κάστρου της (13^{ος} αιώνας) στέκονται ακόμη επιβλητικά στον οικισμό Καστρί. Την περίοδο της ενετοκρατίας, κτίζονται πάρα πολλές εκκλησίες, περίτεχνες κατοικίες και μοναστήρια, όπως η Μονή του Αγίου Ιωάννη του Προδρόμου στο Μπαλί, η εκείνη του Τιμίου Σταυρού στη θέση Βώσακος. Σχεδόν όλες αυτές οι κατασκευές διατηρούνται μέχρι σήμερα, και πολλές κατοικίες συνεχίζουν να κατοικούνται.

Στην ενδοχώρα του Δήμου βρίσκεται ο οικισμός Μαργαρίτες, ένα βενετσιάνικο χωριό κτισμένο στις βόρειες πλαγιές του Ψηλορείτη σε ένα όμορφο τόπο. Στις Μαργαρίτες οι κάτοικοι απασχολούνται με μία από τις πιο σημαντικές τέχνες της φωτιάς, την Κεραμεική. Από γραπτές μαρτυρίες επιβεβαιώνεται ότι η Κεραμεική δραστηριότητα στις Μαργαρίτες ή Μαγαρίτες (οι βυζαντινοί ονόμαζαν μαγαρικά τα πήλινα υδροδοχεία) χρονολογείται από το τέλος του Μεσαίωνα. Πολλά κεραμεικά εργαστήρια συνεχίζουν να λειτουργούν ακόμη και σήμερα, κατασκευάζοντας πήλινα παραδοσιακά αγγεία και άλλα αντικείμενα κυρίως για διακοσμητική χρήση. Οι Μαργαρίτες αποτελούν ένα σύγχρονο κέντρο κεραμικής διεθνώς αναγνωρισμένο, και ιδιαίτερα τους καλοκαιρινούς μήνες όλο το χωριό μετατρέπεται σε ένα μεγάλο κεραμικό παζάρι.

6.3 Φυσικό Περιβάλλον

Ο Δήμος Γεροποτάμου χαρακτηρίζεται από τη βόρεια παραλιακή ζώνη και την ημιορεινή ενδοχώρα. Μεγάλο τμήμα του Δήμου καταλαμβάνουν οι καλλιέργειες της ελιάς, του αμπελιού, των εσπεριδοειδών και των κηπευτικών, ενώ υπάρχουν και πολλές αυτοφυείς χαρουπιές.

Συναντώνται επίσης και ποικίλα είδη αυτοφυών βοτάνων. Ιδιαίτερη αναφορά θα πρέπει να γίνει στην «Αλαδανιά» από όπου συλλέγεται ο «Αλάδανος», ένα μοναδικό στην Ευρώπη αρωματικό-θεραπευτικό φυσικό προϊόν.

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

6.4 Οικονομία

Ο Δήμος Γεροποτάμου έχει όλα τα χαρακτηριστικά που μπορεί να υπάρχουν σε έναν ορεινό και παραθαλάσσιο ταυτόχρονα Δήμο. Οι κάτοικοι ασχολούνται με την κτηνοτροφία, τη γεωργία, τα ελεύθερα επαγγέλματα αλλά και τα τουριστικά. Η οικονομία του δήμου βασίζεται στη γεωργία (παραγωγή ελαιολάδου), στην κτηνοτροφία (εκτροφή αιγοπροβάτων) και στον τουρισμό. Τα πιο αναπτυγμένα τουριστικά θέρετρα βρίσκονται στο βόρειο οδικό άξονα του νομού Ρεθύμνης, εκτείνονται σε μια ακτογραμμή περίπου 43 χλμ. και είναι το Μπαλί και το Πάνορμο. Ωστόσο στην εκδρομή μας στο Πέραμα αλλά και στα γύρω χωριά διαπιστώσαμε ότι είναι πολύ έντονα τα χαρακτηριστικά του Νεοπλουτισμού. Κυριαρχεί η άναρχη δόμηση τεράστιων οικοδομημάτων έχοντας αλλοιώσει εντελώς το παραδοσιακό χαρακτήρα της περιοχής και παράλληλα είναι κτίρια που δεν αντιπροσωπεύουν στο μεγαλύτερο μέρος τους την οικονομική επιφάνεια των κατόχων τους.

6.5. Εκπαίδευση – Παιδεία – Πολιτισμός

Η εκπαίδευση είναι από τα απαραίτητα συστατικά για την ανάπτυξη ενός τόπου. Στον δήμο λειτουργεί Δημοτικό, Γυμνάσιο Ενιαίο Λύκειο καθώς και ΕΠΑΛ. Σε συνάντηση μας με αιρετούς του Δήμου μας ενημέρωσαν για την κατάσταση που επικρατεί στον χώρο της εκπαίδευσης όπου λίγο πολύ για τις γνωστές βασικές ελλείψεις στον τομέα της παιδείας. Επίσης, μας ενημέρωσαν ότι προσπαθούν για τη δημιουργία ενός Αθλητικού Γυμνασίου και Λυκείου, κάτι που θα έδινε ακόμα περισσότερες εναλλακτικές στους νέους του Δήμου. Ωστόσο, είναι ένας δήμος που κάνει προσπάθειες να επενδύσει στην παιδεία και το πολιτισμό.

Μάλιστα, το 2009 πραγματοποιήθηκε στην Πρώτη Σερρών η Η' Μαθητιάδα. Η εκδήλωση αυτή θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως «Πανελλήνια Μαθητική Ολυμπιάδα» καθώς είναι μια προσομοίωση των ολυμπιακών αγώνων και περιλαμβάνει τη διεξαγωγή 35 ολυμπιακών αθλημάτων με τη συμμετοχή μαθητών Γυμνασίου από ολόκληρη την Ελλάδα, καθώς και από σχολεία της ομογένειας από όλες τις ηπείρους. Πρόκειται για μια συνάντηση μαθητών Γυμνασίου σε αθλητικούς αγώνες χωρίς το φόβο της αποτυχίας και το άγχος της νίκης. Παράλληλα με τους αθλητικούς αγώνες διοργανώνονται πολιτιστικές εκδηλώσεις που περιλαμβάνουν συναυλίες, χορευτικές παραστάσεις, εκθέσεις κ.α.. Το 2009 ο Νομός Ρεθύμνης εκπροσωπήθηκε στη Μαθητιάδα από το Γυμνάσιο Περάματος του Δήμου

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρόωμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

Γεροποτάμου. Συμμετείχαν συνολικά 13 μαθητές και μαθήτριες με συνοδούς τους καθηγητές τους. Η συμμετοχή στη Μαθητιάδα ήταν μια μοναδική εμπειρία για τα παιδιά, καθώς τους δόθηκε η ευκαιρία να έρθουν σε επαφή με παιδιά από άλλες περιοχές της χώρας μας, να επικοινωνήσουν και να ψυχαγωγηθούν μέσα σ' ένα περιβάλλον άμιλλας και συντροφικότητας.

Ωστόσο, η κωμόπολη του Περάματος δεν υστερεί σε τίποτα από άλλες μεγάλες κωμοπόλεις σε θέματα εξωσχολικής εκπαίδευσης. Στο Πέραμα υπάρχουν ωδεία, φροντιστήρια ξένων γλωσσών, εκπαιδευτικά κέντρα πληροφορικής κ.α.

Εντύπωση μας έκανε η ύπαρξη μια θεατρικής Ομάδας το Θεατρικό Εργαστήρι του Δήμου Γεροποτάμου. Όπου μετά από σειρά επιτυχημένων παραστάσεων δίνει κάθε χρόνο το παρών στις πολιτιστικές εκδηλώσεις του Δήμου. Φυσικά, η ομάδα του Θεάτρου απαρτίζεται από κατοίκους του Δήμου που στην πλειοψηφία τους είναι νεαρά άτομα.

Ένα άλλο πεδίο δραστηριοποίησης των νέων είναι η Κουρητία Οδός και αφορά την «εξόρμηση» στις βορειοδυτικές υπώρειες του Ψηλορείτη, το οικομουσείο «Κουρητία Οδός». Στο Πέραμα Ρεθύμνου, αποτελεί ένα σύνολο επισκέψιμων χώρων και οργανωμένο τοπικό δίκτυο, με στόχο τη γνώση και κατανόηση της πολιτιστικής κληρονομιάς και ταυτότητας του τόπου.

Το οικομουσείο «Κουρητία οδός» έχει σχεδιάσει την ομώνυμη νοητή θεματική διαδρομή, σε σημαντικούς τόπους της ευρύτερης περιοχής, που έχουν ομοιογενή χαρακτηριστικά από την αρχαιότητα ως τις μέρες μας. Οι εμπειρίες, τα τοπία και τα αξιοθέατα, που μπορεί κανείς να χαρεί σε αυτή τη διαδρομή είναι πρακτικά απερίοριστα και κατά κύριο λόγο στην διαδρομή αυτή συμμετέχουν νέοι, αρκετοί είναι αυτοί που κάνουν τη διαδρομή αυτή σχεδόν κάθε χρόνο.

Στον δήμο διαρκώς οργανώνονται προγράμματα της ΝΕΛΕ που σύμφωνα με τους αντιδημάρχους έχουν πάρα πολύ απήχηση στο κόσμο και πλέον είναι δική τους απαίτηση η συνέχιση τους. Ενημερωτικά κάποια από τα προγράμματα που υλοποιήθηκαν είναι: Ελληνική γλώσσα, 75 ώρες (στο Πέραμα), Παραγωγή Μεταποίηση Τυποποίηση Αγροτικών προϊόντων, 75 ώρες (στο Πέραμα, Νεοσύστατος Γυναικείος Αγροτικός Συνεταιρισμός), Αγροτουρισμός, 50 ώρες (Σίτες), Εκμάθηση Μουσικού Παραδοσιακού οργάνου, 75 ώρες (Αλφά), Εργαστήριο Κεραμικής, 75 ώρες (Μαργαρίτες).

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

Τέλος, μια σημαντική προσπάθεια του Δήμου είναι να παρέχει στους Δημότες δωρεάν, γρήγορο και ασφαλές Internet μέσω του προγράμματος «ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΕΥΡΥΖΩΝΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ ΜΕ ΧΡΗΣΗ WI-FI HOT SPOTS ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΓΕΡΟΠΟΤΑΜΟΥ». Μία προσπάθεια που αφορά όχι μόνο τη καλύτερη και ταχύτερη εξυπηρέτηση των πολιτών αλλά και την δυνατότητα εξοικείωσης με ένα από τα πλέον χρήσιμα εργαλεία, τον κυβερνοχώρο.

Στα πλαίσια της εργασίας αυτής επισκεφτήκαμε τον Δήμο, μιλήσαμε με τοπικούς Άρχοντες, με εκπρόσωπους φορέων και υπηρεσιών. Όλοι συμφώνησαν μαζί μας πως η χρήση αλκοόλ από μικρή ηλικία είναι γεγονός που δεν γίνεται να αγνοηθεί. Επίσης, όλοι συμφωνούν στην ύπαρξη δραστικών μέτρων, τόσο κατασταλακτικών αλλά κυρίως προληπτικών. Σύμφωνα με έναν Ιερέα του Δήμου, δεν έχει νόημα αν φτιάξουμε τα πάντα καλύτερα, σχολεία καλύτερα, εκκλησίες καλύτερες, χώρους συνάντησης καλύτερους αν δεν αλλάξουμε τον τρόπο που βλέπουμε τα πράγματα, αν δεν εστιάσουμε στο ίδιο το πρόβλημα.

Το δικό μας συμπέρασμα είναι πως ενώ δίνονται στους νέους δυνατότητες να ασκήσουν σώμα και πνεύμα, να δεχτούν επιρροές από άλλες περιοχές λόγω του τουρισμού, ωστόσο υπάρχει η βαθιά ριζωμένη νοοτροπία ότι ο Κρητικός καλωσορίζει με «μια ρακί» τον φιλοξενούμενο στο σπίτι του και θεωρεί απαραίτητο να υπάρχει αρκετή ποσότητα ρακί σε κάθε σπίτι, καθώς και ότι δεν είναι κακό όταν συναντιέται η οικογένεια, κυρίως τις Κυριακές, να πίνουν όλοι από μια ρακί ή ένα κρασί – συμπεριλαμβανομένων και των μικρών αρσενικών παιδιών. Επίσης, έπειτα από συζήτηση μας με κατοίκους της περιοχής μας έγινε σαφές ότι ο τρόπος που αναθρέφουν τα παιδιά τους κατά κύριο λόγο είναι ιδιαίτερα αυταρχικός στα κορίτσια κυρίως αλλά σε κάποιο βαθμό και στα αγόρια.

Τέλος, εντυπωσιακή ήταν η απάντηση των κατοίκων όταν τους είπαμε ότι απαγορεύεται από τον νόμο να χορηγείς αλκοόλ σε ανήλικο κάτω των 17 χρόνων πολύ ξεκάθαρα μας ενημέρωσαν ότι εκεί περνάει ο νομός του βουνού και όχι των ανθρώπων.

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

Επίλογος

Στην εργασία μας αυτή προσπαθήσαμε σύντομα να παρουσιάσουμε την χρήση αλκοόλ σαν φαινόμενο παγκόσμιο αλλά και στην χώρα μας. Εντύπωση μας προκάλεσε το γεγονός ότι δεν μπορούσαμε να βρούμε νομοθετικές ρυθμίσεις που αφορούν το αλκοόλ. Η ελληνική νομοθεσία είναι ιδιαίτερα ελαστική σε σχέση με την αντίστοιχη στη Γερμανία, Γαλλία, Αγγλία και άλλων χωρών όπου π.χ. η αφαίρεση άδειας οδηγήσεως συνίσταται στους 6 μήνες ή περισσότερο στη Γερμανία, 1 χρόνο στην Αγγλία και για όλη τους τη ζωή στην Γαλλία (Σώκου Κατ., 1999, σελ.64)

Ακόμη μέχρι το 1993 δεν υπήρχε καμία απαγορευτική διάταξη στην Ελλάδα που να απαγορεύει την αγορά οινοπνευματωδών ποτών σε άτομα κάθε ηλικίας. Το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης με το προεδρικό διάταγμα 36 του 1994, απαγορεύει σε νέους κάτω των 17 ετών να αγοράζουν οινοπνευματώδη σε χώρους διασκέδασης. Η ελληνική νομοθεσία είναι ιδιαίτερα ελαστική σε σχέση με την αντίστοιχη στη Γερμανία, Γαλλία, Αγγλία και άλλων χωρών όπου π.χ. η αφαίρεση άδειας οδηγήσεως συνίσταται στους 6 μήνες ή περισσότερο στη Γερμανία, 1 χρόνο στην Αγγλία και για όλη τους τη ζωή στην Γαλλία. (Σώκου Κατ., Αθήνα 1999, σελ:64)

Σε άλλες χώρες όπως για παράδειγμα στην Αγγλία, από πολλά χρόνια απαγορεύεται σε νέους κάτω των 16 ετών η αγορά ποτού καθώς και η κατανάλωση ποτού σε δημόσιο χώρο. Ακόμα στην Ελλάδα δεν αποτρέπονται οι οδηγοί από την κατανάλωση αλκοόλ με την προσφορά άλλων εναλλακτικών λύσεων όπως σε περιοχές του Καναδά.

Όπως προαναφέραμε η κατανάλωση οινοπνευματωδών ποτών δεν είναι υπόθεση της σύγχρονης κοινωνίας. Είναι συνήθεια τόσο παλιά όσο και η κοινωνική ζωή των ανθρώπων. Ο πολυμήχανος Οδυσσέας μέθυσε τον Κύκλωπα με άφθονο κρασί και οι Έλληνες τιμούσαν κάθε χρόνο το Θεό του κρασιού, με τα οργανιστικά Διονύσια. Αλλά, στην μηχανοκίνητη σύγχρονη Ελλάδα, το πρόβλημα του αλκοόλ είναι τεράστιο, διότι προκαλεί μεγάλο αριθμό τροχαίων και όχι μόνο...

Εν συνεχεία, θέλουμε να παραθέσουμε μια διαπίστωση μας όσον αφορά αυτήν την «επιδημία» χρήσης αλκοόλ. Διαπιστώσαμε ότι τελικά βασική αιτία για την χρήση

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

αλκοόλης είναι ότι προκαλεί αρχική ευφορία, που την αναζητούν οι άνθρωποι από την καταπίεση της μοντέρνας ζωής.

Τέλος θέλουμε ν' αναφερθούμε στην ανάγκη του ανθρώπου για παρέα και συντροφιά. Οι σύγχρονοι όμως ρυθμοί της κοινωνίας αποξενώνουν τον άνθρωπο και έχει διαπιστωθεί ότι το αλκοόλ παίρνει τη θέση τελικά της συντροφιάς και του φίλου. Η θεωρία θα μπορούσε να στηρίξει την διαπίστωση αυτή από την άποψη ότι εξαιτίας του υπερβολικού φόρτου εργασίας των σύγχρονων ανθρώπων έχει ως αποτέλεσμα την έλλειψη επικοινωνίας με άλλους.

Ένα άλλο πολύ βασικό θέμα που αφορά την χρήση του αλκοόλ και αντιμετωπίζεται σαν κάτι φυσιολογικό και άρα νόμιμο, είναι η θέση που αυτό κατέχει στην πολιτισμική μας κοινωνία.

Σε τακτά χρονικά διαστήματα παρουσιάζονται τόσο από τον Τύπο όσο και από τα ΜΜΕ απόψεις ειδικών που υποστηρίζουν την αποφασιστική χρήση του αλκοόλ στην καθημερινή ζωή του ατόμου, καθορίζοντας την μάλιστα ως υπεύθυνη για την καθημερινή κοινωνική συνδιαλλαγή. Λαμβάνοντας υπόψη την θέση αυτή και ανακαλώντας την σύγχρονη κοινωνική πραγματικότητα διαπιστώνεται ότι, σε κάθε είδους κοινωνικές εκδηλώσεις από γιορτές μέχρι και επαγγελματικές εκδηλώσεις περιλαμβάνεται η κατανάλωση του αλκοόλ.

Συχνά, και ιδιαίτερα εδώ στην Κρήτη, η τοποθέτηση των γονιών στην χρήση αλκοόλ από τα παιδιά τους, εστιάζεται στην χρήση του με μέτρο, για την διατήρηση του αυτοελέγχου. Ενώ διαπιστώνεται και η επιφύλαξη τους αναφορικά με την οδήγηση. Δεν το θεωρούν όμως σαν απαγορευτική ουσία που βλάπτει την ζωή του νέου παιδιού. Μάλιστα, σε αρκετά χωριά της Κρήτης θεωρείται μεγάλη «μαγκιά» η υπερβολική χρήση αλκοόλ και αυτός που συμμετέχει στην χρήση θεωρείται αντρειωμένος. Επειδή θεωρείται, φυσιολογική εξαιτίας τοπικών συνηθειών η συμπεριφορά της κατάχρησης πέραν του επιτρεπόμενου, όπου αρχίζουν οι επιπτώσεις και οι επιπλοκές. Οι μεταβολές στην αρχή της συμπεριφοράς του, καλύπτονται εύκολα με διάφορες δικαιολογίες π.χ. «δεν είμαι καλά, είμαι άρρωστος».

Τέλος, πολύ βασικό ρόλο στην αύξηση της εξάρτησης από το αλκοόλ παίζουν πολύ μεγάλο τα ΜΜΕ και ιδιαίτερα η διαφήμιση που στοχεύουν στην αύξηση των

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

πωλήσεων, η οποία φαίνεται να συμβάλλει ουσιαστικά στην κατανάλωση του αλκοόλ με δύο τρόπους. Είτε με την δημιουργία «προτύπων» τα οποία «υιοθετούνται» από τους νέους, είτε με το να επιβεβαιώνει υπάρχουσες συμπεριφορές που διέπουν την νεανική κουλτούρα. Δεν είναι τυχαίο, το γεγονός ότι η συντριπτική πλειοψηφία των διαφημίσεων για αλκοολούχα ποτά συνδέουν την κατανάλωση του αλκοόλ με κοινωνική ή και σεξουαλική επιτυχία.

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Αναστασόπουλος Δ., (1998), «Η ψυχοσυναισθηματική ανάπτυξη στην εφηβεία».
- Γκίνης, Γ., (1985). «Φάκελος Ναρκωτικά». Αθήνα: Εκδόσεις Βασδέκη.
- Γκότοβος, Α., (1996) «Νεολαία και κοινωνική μεταβολή» Αθήνα: εκδόσεις Gutenberg.
- Γκρικατ Ρ., (1978) «Κατανόηση για τους νέους» . Αθήνα: Εκδόσεις Νότος.
- Διεθνής Αντιαπαγορευτική Ένωση. (1991), Αθήνα: εκδόσεις Λιβάνη.
- Δουλκερή, Τ. «Ελληνική Νεολαία». (1989). Αθήνα: εκδόσεις Παπαζήσης.
- Δασκαλάκη , Η ., (1985) «Η εγκληματολογία της κοινωνικής αντίδρασης» Αθήνα – Κομοτηνή: Εκδόσεις Αντ. Ν. Σακκουλα.
- Εγκυκλοπαίδεια Χρυσή Υγεία της 3ης Χιλιετίας Εκδόσεις Δοκιμή , Ελλάδα, 2002.
- Εγχειρίδιο Πρόληψη : «Διευκολύνοντας την καθημερινή πρακτική των στελεχών πρόληψης». Εκδόσεις Gutenberg.
- Κακρίνι , Π.,(γγ) .»Τοξικομανίες». Αθήνα: Αποσπερίτης.
- Καλούτση, Α.,(1976). «Ναρκωτικά». Αθήνα.
- Κέντρο Ψυχολογικών Μελετών. (1983). «Εμείς και τα ναρκωτικά» Αθήνα: Εκδόσεις Κ.Ψ.Μ.
- Κόνγκερ, Τ. (1981) «Η εφηβική ηλικία», Εκδόσεις Ψυχογιός, Αθήνα.
- Κορωναίου Α.(1992) «Νέοι και ΜΜΕ» . Αθήνα: Εκδόσεις Οδυσσέας.
- Κουρκούτας Η., Ψυχολογία του εφήβου, 2001.
- Λιάππας, Γ.,(1991). «Ναρκωτικά. Εθιστικές Ουσίες - Κλινικά προβλήματα – Αντιμετώπιση». Αθήνα : Εκδόσεις Παπαζήσης.
- Μάνου. Γ. Κ, «Ψυχολογία του εφήβου», Αθήνα.
- Μαρσέλος Μάριος, 1989, «Οινοπνευματώδη Ποτά και Μαθητόκοσμος».
- Μαρσέλος, Μ., (1997). «Εξαρτησιογόνες Ουσίες. Φαρμακολογία-Τοξικολογία- Ιστορία- Κοινωνιολογία- Νομοθεσία». Αθήνα.
- Μεσημέρη, Σ.,(γγ) «Ψυχολογία των ναρκομανών» Αθήνα: Εκδόσεις: Ταμασσού.
- Μιχαηλίδη Α. (1987) «Εφηβοι και παιδεία». Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις University Studio Press.

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

- Μπεζέ, Α., (1991) «Εφηβοι» Αθήνα : Εκδόσεις Αντ. Ν. Σακκουλα.
- Μπρακόνε Α., Μαρτσέλι Ντ., Τα χίλια πρόσωπα της εφηβείας, 2002.
- Ντάβου μπετίνα(1992). «Το κάπνισμα στην εφηβεία», Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα.
- Ντινκμεγιερ Ντον Δρ., Μακκαΐη Γκάρυ Δρ. (2007). «Γονείς και Έφηβοι», Εκδόσεις Ψυχογιός, Αθήνα.
- Όμιλος Εθελοντών (1978) « Η απειλή των ναρκωτικών» Αθήνα.
- Περαντζάκη –Καρατζόγλου, Ι., (2001) «Κοινωνική Ανομία και ναρκωτικά».
- Περιστεράκη, Α.,(χχ) «Σχέσεις γονέων – παιδιών. Κοινωνία –Ναρκωτικά» Αθήνα : Εκδόσεις Φοκίρη.
- Ποταμιάνος Γ.,(χ.χ) «Νόμιμες» ουσίες εξάρτησης». Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση.
- Συμβούλιο Επιμόρφωσης στην Κοινωνικής Εργασία . (1976) «Ναρκωτικά: Το πρόβλημα και η αντιμετώπιση για τον κοινωνικό λειτουργό» Αθήνα.
- Σώκου. Κ. (1999), Οδηγός αγωγής και προαγωγής της υγείας, Ελληνικά γράμματα, Αθήνα.
- Τζάφφη, Τ.,(1981). Ναρκωτικά – Τσιγάρο –Αλκοόλ. Αθήνα: Ψυχογιός.
- Τζάφφη, Τ. – Πήτερσον, Ρ. – Χόντσον, Ρ. (1981) «Ναρκωτικά –Τσιγάρο - Αλκοόλ. Προβλήματα και απαντήσεις» Αθήνα: Εκδόσεις Ψυχογιός.
- Τριανταφυλλίδου Α., Τσουμακας, Κ., Ά Δελτ. Παιδιατρικής Κλινικής Πανεπιστημίου Αθηνών,2003.
- Τριχοπούλου Α. και Τριχόπουλος Δ., 1986, Προληπτική ιατρική, Αθήνα.
- Τσαούσης, Δ.,(1980). Τα ναρκωτικά σαν κοινωνικό πρόβλημα: Αθήνα.
- Τσιάντης, Γ. «Ψυχική υγεία παιδιού και οικογένειας», τεύχος Α, Καστανιώτης, Αθήνα.
- Υφαντής Θ.Ν, 1991, «Εφηβοι και Κατάχρηση Οινοπνευματωδών Ποτών», Ιατρική, 59 (4).
- Φαρσεδάκη Ιακ.Ι, , (1985) «α΄ Παραβατικότητα και κοινωνικός έλεγχος των ανήλικων». Αθήνα: Εκδόσεις Νομική βιβλιοθήκη.
- Donovan, J.E and Jessor R, 1978, “Adolescent Problem Drinking: Psychosocial Correlates in a National Sample Study”, J. Stud. Alcohol, 39 (9): (1506-1524).

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

- Gossop, M. (1990) Κατάχρηση Ουσιών, Πρόληψη και Έλεγχος. Αθήνα: ΒΗΤΑ Ιατρικές Εκδόσεις ΕΠΕ.
- Gossop M. & Grant M. (1990). «Κατάχρηση Ουσιών» Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας, Εκδόσεις Βήτα, Αθήνα.
- Gossop, M., Grant, M., (1994) « Κατάχρηση Ουσιών. Πρόληψη και Έλεγχος» Αθήνα: Εκδόσεις Ταμασσού.
- Gusson, M., (2002) « Σύγχρονη Εγκληματολογία» Αθήνα: Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη.
- Jessor R, Jessor S.L, 1973, “Problem Drinking in Youth: Personality, Social and Behavioral Antecedents and Correlates”, In: M.E. Chaferz (Eds.): Psychological and Social Factors in Drinking, Washington DC, NIAAA, 3-23.
- Robins et al 1962, Cahalan 1970.
- Rock Maik (2001) «Η αλήθεια για τα ναρκωτικά» Αθήνα: Εκδόσεις ΚΕΔΡΟΣ.
- 4η Πανελλαδική Συνάντηση Φορέων Πρόληψης, 24-27 Οκτωβρίου 2000 Ηράκλειο Κρήτης, Δήμος Ηρακλείου ΚΕ.Σ.Α.Ν. – κέντρο πρόληψης.

Πτυχιακές

- Καλπουτζάκη Π., Κάργατση Μ., Παπαδοβασιλάκη Κ., Πτυχιακή εργασία «Παράγοντες που επηρεάζουν την κατανάλωση αλκοόλ από μαθητές (15-18 ετών) σε ένα Ενιαίο Επαρχιακό Λύκειο της Κρήτης», Ηράκλειο, 2006

Έρευνες

- «Εμείς και τα ναρκωτικά», (1983), Κέντρο Ψυχολογικών Μελετών, Αθήνα
- Ε.Κ.ΤΕ.Π.Ν. (2004). «Ετήσια έκθεση για την κατάσταση των ναρκωτικών και των οιοπνευματωδών στην Ελλάδα από το Ερευνητικό Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο Ψυχικής Υγιεινής.» Διευθυντής: Καθηγητής Κ.Ν. Στεφανής. Αθήνα 2005. Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης και Πληροφόρησης για τα ναρκωτικά και την τοξικομανία.
- Ε.Κ.ΤΕ.Π.Ν. (2005), «Ετήσια έκθεση για την κατάσταση των ναρκωτικών και των οιοπνευματωδών στην Ελλάδα από το Ερευνητικό Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο Ψυχικής Υγιεινής. » Διευθυντής: Καθηγητής Κ.Ν. Στεφανής.

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

Αθήνα 2006. Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης και Πληροφόρησης για τα ναρκωτικά και την τοξικομανία.

- ΕΚΤΕΠΝ (2006), Πανελλήνια έρευνα στο σχολικό πληθυσμό για τα ναρκωτικά και τα οινόπνευματώδη Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης και Πληροφόρησης για τα ναρκωτικά και την τοξικομανία.
- ΕΚΤΕΠΝ (2011). Ετήσια Έκθεση για την κατάσταση των ναρκωτικών στην Ελλάδα. Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης και Πληροφόρησης για τα ναρκωτικά και την τοξικομανία.

Ηλεκτρονική

- www.ektepn.gr
- www.kenthea.org
- www.kethea.gr
- www.mohaw.gr
- www.okana.gr
- www.philipmorrisinternational.com
- www.who.int
- www.ygeia-pronoia.gr
- www.ypepth.gr

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

Β' ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

Κεφάλαιο 7^ο : Στοιχεία έρευνας

7.1 Σκοπός και στόχοι της έρευνας

Σκοπός της συγκεκριμένης έρευνας είναι η διερεύνηση και περιγραφή των κοινωνικών, πολιτισμικών και περιβαλλοντικών παραγόντων που επηρεάζουν την κατανάλωση αλκοόλ από τους εφήβους του Δήμου Γεροποτάμου.

Το πρόβλημα της χρήσης αλκοόλ προκαλεί το κοινό ενδιαφέρον και ειδικότερα λόγω της αυξανόμενης χρήσης του από όλο και μικρότερες ηλικίες.

Τέλος το αλκοόλ είναι μια ουσία που είναι συνυφασμένη με τον Κρητικό πολιτισμό, με τη διασκέδαση και την παρέα, καθώς το συναντάμε στα ήθη, τα έθιμα, τις παραδόσεις και σχεδόν σε όλες τις εκδηλώσεις της ζωής των Κρητικών από τα βάθη της ιστορίας. Είναι ενδιαφέρον λοιπόν να εξετάσουμε και αυτή την πτυχή.

Πως δηλαδή η «νομιμότητα» του αλκοόλ αλλά και η στενή του σχέση με την παράδοση έχει επηρεάσει ή επηρεάζει του νέους του Δήμου όσον αφορά τις απόψεις τους για την ηλικία έναρξης της χρήσης, τον τρόπο αλλά και τους παράγοντες που επιδρούν σ' αυτό, καθώς και τη στάση τους απέναντι στην χρήση αλκοόλ.

Ουσιαστικά, αυτό που διερευνούμε είναι η κατανάλωση αλκοόλ από νέους εφήβους και πόσο τελικά συνάδει με τον τρόπο ζωής και τον πολιτισμό της κάθε περιοχής.

7.2 Ερευνητικές υποθέσεις και ερευνητικά ερωτήματα

Ερευνητική υπόθεση:

«Η χρήση αλκοόλ επηρεάζεται από τις κοινωνικές, οικονομικές, πολιτισμικές και περιβαλλοντικές συνθήκες του συγκεκριμένου Δήμου;»

Ερευνητικά ερωτήματα

- Η κατανάλωση αλκοόλ από τους μαθητές Λυκείου επηρεάζει τις σχολικές τους επιδόσεις.

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

- Οι έφηβοι επηρεάζονται από το κοινωνικό και πολιτισμικό τους περιβάλλον (συνήθειες) ως προς τη χρήση αλκοόλ.
- Η κατανάλωση αλκοόλ από τους εφήβους επηρεάζει την ψυχολογία τους, τονώνει την αυτοπεποίθησή τους, καθώς επηρεάζουν και επηρεάζονται από την παρέα τους σχετικά με την κατανάλωση αλκοόλ (αναγνώριση, αποδοχή από την παρέα)
- Οι έφηβοι που καταναλώνουν αλκοόλ σχεδόν σε καθημερινή βάση, ξοδεύουν περισσότερα χρήματα σε σχέση με τους υπόλοιπους εφήβους.
- Πως η οικογένεια περνά με τον τρόπο ζωής τη χρήση του αλκοόλ.

7.3 Ερευνητική στρατηγική

Η στρατηγική που ακολουθήθηκε ήταν η περιγραφική, που είχε σαν κύριο χαρακτηριστικό τη διενέργεια της στο φυσικό περιβάλλον των ερευνώμενων και περιορίστηκε στην παρατήρηση και την καταγραφή των διαφόρων εκφάνσεων του φαινομένου.

7.4 Στατιστική ανάλυση

Σε πρώτο στάδιο έγινε χρήση περιγραφικής στατιστικής. Τα δεδομένα εξετάστηκαν ως προς την τάση, τις αναλογίες και τα ποσοστά. Όσες μεταβλητές είχαν σημαντική διασπορά διασταυρώθηκαν με διμεταβλητή στατιστική ανάλυση και αναλύθηκαν με εφαρμογή του κριτηρίου χ^2 και γραμμική συσχέτιση Spearman Correlation (rs). Επίσης έγινε χρήση του t-test.

Στο παράρτημα 2 περιλαμβάνεται η επεξεργασία που ακολουθήθηκε για το σύνολο των μεταβλητών, ανεξάρτητα αποτελέσματος. Η εισαγωγή των δεδομένων και η ανάλυση των στοιχείων έγινε με το στατιστικό πακέτο SPSS 12.0.

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

7.5 Ο πληθυσμός και το πλαίσιο της μελέτης

Πεδίο μελέτης: Δήμος Γεροποτάμου.

Ο πληθυσμός αναφοράς της συγκεκριμένης μελέτης ήταν το σύνολο των εφήβων που κατοικούν στον Δήμο Γεροποτάμου.

7.6 Η επιλογή του δείγματος

Επιλογή δείγματος: η επιλογή δείγματος έγινε με βάση την ηλικιακή ομάδα, νέοι από 13 έως 18 ετών μαθητές μόνιμοι κάτοικοι αυτών των περιοχών.

Η τεχνική η οποία χρησιμοποιήθηκε για την κατασκευή του δείγματος ήταν η στρωματοποιημένη τυχαία δειγματοληψία. Ως στρώματα θεωρήθηκαν οι ηλικίες από 13 έως 18 ετών. Η συγκεκριμένη επιλογή έγινε εξαιτίας της διαφοράς στην ηλικία που υπήρχε ανάμεσα στους υποπληθυσμούς, γεγονός που ήταν δυνατόν να επηρεάσει τις μετρήσεις ως προς την κατανάλωση αλκοόλ.

Η επιλογή του δείγματος από αυτά τα στρώματα έγινε τυχαία..

7.7 Το ερευνητικό εργαλείο

7.7.1. Τεχνικές συλλογής στοιχείων:

Η συλλογή των στοιχείων θα γίνει με ατομικές συνεντεύξεις για τη συμπλήρωση ερωτηματολογίου που θα μοιραστούν στην επιλεγμένη ηλικιακή ομάδα, με τη μέθοδο της χιονοστιβάδας, σε χώρους άθλησης, κέντρα νεότητας και φροντιστήρια.

7.7.2. Μέσο έρευνας

Ύστερα από βιβλιογραφική και ηλεκτρονική αναζήτηση δεν προέκυψε κάποιο έτοιμο σταθμισμένο ψυχομετρικό μέσο το οποίο να ανταποκρίνεται με ακρίβεια στις απαιτήσεις της συγκεκριμένης έρευνας. Το γεγονός αυτό οδήγησε στην δημιουργία

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

ενός ερωτηματολογίου που είχε κατασκευαστεί από άλλους σπουδαστές στα πλαίσια της δικής τους έρευνας με τίτλο: «Παράγοντες που επηρεάζουν την κατανάλωση αλκοόλ από μαθητές (15-18 ετών) σε ένα Ενιαίο Επαρχιακό Λύκειο της Κρήτης». Ωστόσο, το συγκεκριμένο ερωτηματολόγιο θα προσαρμοστεί σύμφωνα με τις ανάγκες της έρευνας μας.

7.7.3. Θεματικές ενότητες εργαλείου

Οι θεματικές ενότητες του ερωτηματολογίου ήταν οι παρακάτω:

- 1) Ατομικές πληροφορίες
- 2) Σχολική επίδοση
- 3) Εξωσχολικές δραστηριότητες
- 4) Ελεύθερος χρόνος – Διασκέδαση
- 5) Κατανάλωση αλκοόλ
- 6) Στάση απέναντι στο αλκοόλ

Οι τρεις πρώτες ενότητες αναζητούσαν πληροφορίες για το άτομο, την οικογένεια, την ηλικία των φίλων, την σχολική επίδοση, καθώς και τις εξωσχολικές δραστηριότητες. Η ενότητα τέσσερα διερευνούσε την διάθεση του ελεύθερου χρόνου και τον τρόπο διασκέδασης που επιλέγουν. Η ενότητα πέντε διερευνούσε την ποσότητα αλκοόλ που καταναλώνουν οι μαθητές, ενώ, τέλος η ενότητα έξι εξέταζε την στάση τους απέναντι στο αλκοόλ.

7.7.4 Η δομή του εργαλείου

Οι ερωτήσεις κάλυψαν ένα ευρύ φάσμα πεδίων και αναφέρθηκαν σε περιγραφικά δεδομένα (κοινωνικοδημογραφικά), κατανάλωση και στάση απέναντι στο αλκοόλ. Χρησιμοποιήθηκαν κλειστές ερωτήσεις, οι οποίες ακολούθησαν μια λίστα πιθανών ερωτήσεων με ένα κωδικό αριθμό και οι απαντήσεις των ερωτωμένων καταγράφηκαν κυκλώνοντας την απάντηση που τους αντιπροσώπευε. Ήταν σημαντικό στο σχεδιασμό του ερωτηματολογίου να διασφαλιστεί ότι κάθε αντικείμενο σε κωδικοποιημένη μορφή αντιπροσώπευε σταθερά το ίδιο πράγμα (Α-ναι, Β-όχι). (Bowling 2002)

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

7.7.5. Όρια και περιθώρια της έρευνας

Θα υπάρξουν πιθανά προβλήματα για την ανεύρεση ικανού αριθμού εφήβων που θα απαντήσουν στα ερωτηματολόγια. Με το δεδομένο όμως ότι η αναζήτηση αυτή θα γίνει σε χώρους συγκέντρωσης νέων και σε φροντιστήρια, η δυσκολία αυτή μπορεί να ξεπεραστεί με πολύ προσπάθεια.

Επίσης είναι δυνατό να υπάρξουν προβλήματα στη συμπλήρωση των ερωτηματολογίων κατά πόσο οι απαντήσεις των εφήβων θα είναι αξιόπιστες. Η περίπτωση αυτή μπορεί να αντιμετωπιστεί με την προσπάθεια επεξήγησης και διαμόρφωσης κατάλληλου κλίματος με τους εφήβους κατά τη συμπλήρωση των ερωτηματολογίων.

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

Κεφάλαιο 8^ο : Στατιστική Ανάλυση

8.1 Παρουσίαση αποτελεσμάτων

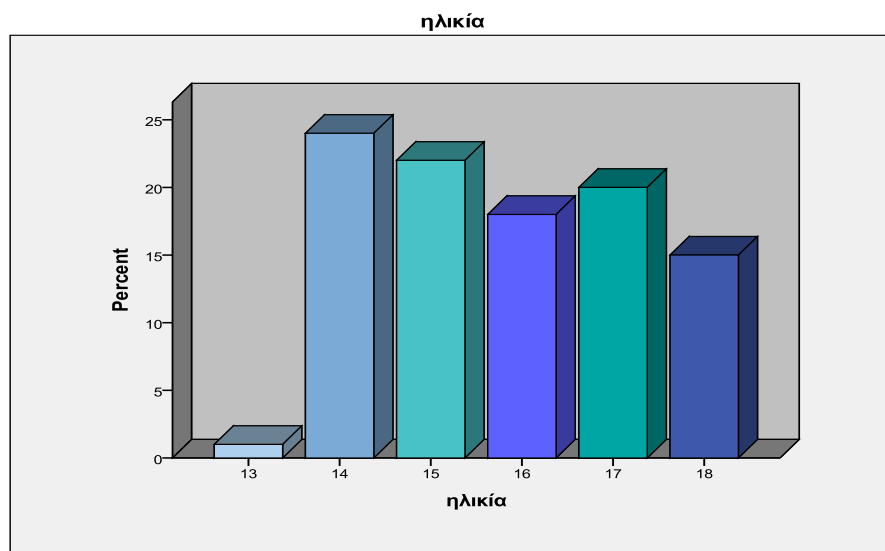
Α) Ταυτότητα δείγματος

Οι πρώτες δέκα ερωτήσεις αφορούν την ταυτότητα του ερευνώμενου πληθυσμού. Μας ενδιαφέρει να γνωρίσουμε τον ερευνώμενο και το οικογενειακό του περιβάλλον.

✓ *Ηλικία δείγματος:*

Οι συμμετέχοντες στην έρευνα είναι από 13 έως 18 ετών με μέσο όρο ηλικίας τα 15,77 χρόνια ζωής. Πιο αναλυτικά, το 1% είναι 13 ετών, το 24% είναι στην ηλικία των 14, το 22% είναι 15 ετών και το 20% είναι 17 ετών. Το 18% του δείγματος είναι 16 και το 15% είναι 18 ετών.

Πίνακας:1 ηλικία

✓ *Φύλο δείγματος*

Σε σχέση με το φύλο του πληθυσμού-στόχου υπάρχει μια ισοκατανομή αφού τα αποτελέσματα δείχνουν ότι το 51 % των ατόμων που απάντησαν είναι κορίτσια και το 49 % είναι αγόρια.

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

✓ *Μόνιμη κατοικία δείγματος*

Στην ερώτηση αυτή, η πλειοψηφία του πληθυσμού στόχου, συγκεκριμένα το 86% απάντησε ότι κατοικεί σε ορεινή περιοχή και το 14% ότι κατοικεί σε παραθαλάσσια περιοχή. Κατηγοριοποιώντας αυτή την ερώτηση προκύπτει ότι το 77% ζει σε χωριό ενώ το 23% ζει σε κωμόπολη.

✓ *Οικογενειακά στοιχεία του δείγματος*

Εδώ η συντριπτική πλειοψηφία (89%) των απαντήσεων δείχνει ότι οι περισσότεροι γονείς των μαθητών ζουν και οι δύο και ζουν μαζί. Ένα 8% απεικονίζει συνολικά ότι ζει είτε ο πατέρας είτε η μητέρα και το 3% αναφέρει ότι δε ζει κανείς από τους γονείς.

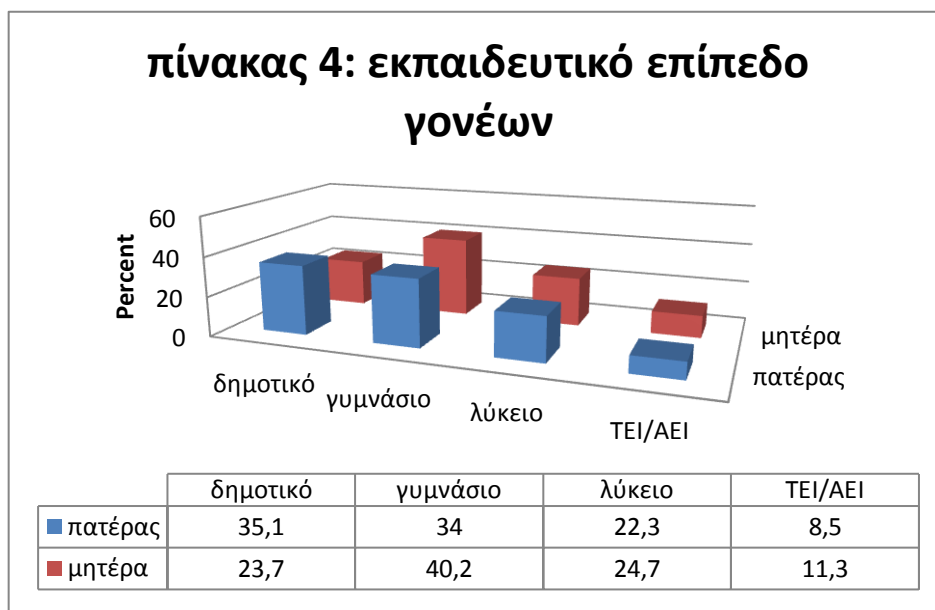
Όσον αφορά την ύπαρξη αδερφών στην οικογένεια το 59,8 % των ερωτηθέντων έχει μεγαλύτερα αδέρφια, το 38,1% έχει μικρότερα αδέρφια, το 2,1% έχει ετεροθαλή αδέρφια και οι 3 στους 100 ερωτηθέντες δεν απάντησαν καθόλου. Ωστόσο το 34,7% του δείγματος είναι πρωτότοκα παιδιά, το 28,6% είναι δευτερότοκα και το 22,4% είναι τριτότοκα.

✓ *Εκπαιδευτικό υπόβαθρο γονέων*

Σε αυτό το ερώτημα θέσαμε το εκπαιδευτικό υπόβαθρο των γονιών. Το 23,7% των συμμετεχόντων στην έρευνα αναφέρει ότι η μητέρα τους είναι απόφοιτος δημοτικού,

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

και το 40,2% απόφοιτος γυμνασίου. Στο 22,3% είναι οι μητέρες που έχουν ολοκληρώσει την λυκειακή τους εκπαίδευση ενώ το 11,3% είναι απόφοιτες τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (ΤΕΙ/ΑΕΙ). Ξεχωριστά για τον πατέρα, το 35,1% είναι απόφοιτοι Δημοτικού, το 34% είναι απόφοιτοι Γυμνασίου, το 22,3% είναι απόφοιτοι Λυκείου και τέλος ένα ποσοστό του 8,5% απεικονίζει τους απόφοιτους τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (ΤΕΙ/ΑΕΙ).

✓ *Επαγγελματική κατάσταση γονέων*

Στο 58% είναι το ποσοστό που αναφέρει ότι εργάζονται και οι δύο γονείς, αρκετά μεγάλο ποσοστό είναι αυτό που λέει ότι εργάζεται μόνο ο πατέρας (34%), ένα 7% απεικονίζεται στην εργασία μόνο της μητέρας και 1% ότι δεν εργάζεται κανείς από τους δύο γονείς.

Πιο συγκεκριμένα, για τις μητέρες έχουμε το 35,9% που είναι δημόσιοι υπάλληλοι, στο 29,7% είναι οι ιδιωτικοί υπάλληλοι, το 20,3% είναι οι ελεύθεροι επαγγελματίες, 9,4% και 1,6% είναι γεωργοί και κτηνοτρόφοι αντίστοιχα. Για τους πατέρες, τα ποσοστά έχουν ως εξής: το 27% είναι ελεύθεροι επαγγελματίες, στο 25,8% είναι το ποσοστό των κτηνοτρόφων και το 20% είναι γεωργοί. Για τους δημόσιους και ιδιωτικούς υπάλληλους τα ποσοστά είναι 13,5% και 11,2% σε αντιστοιχία.

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

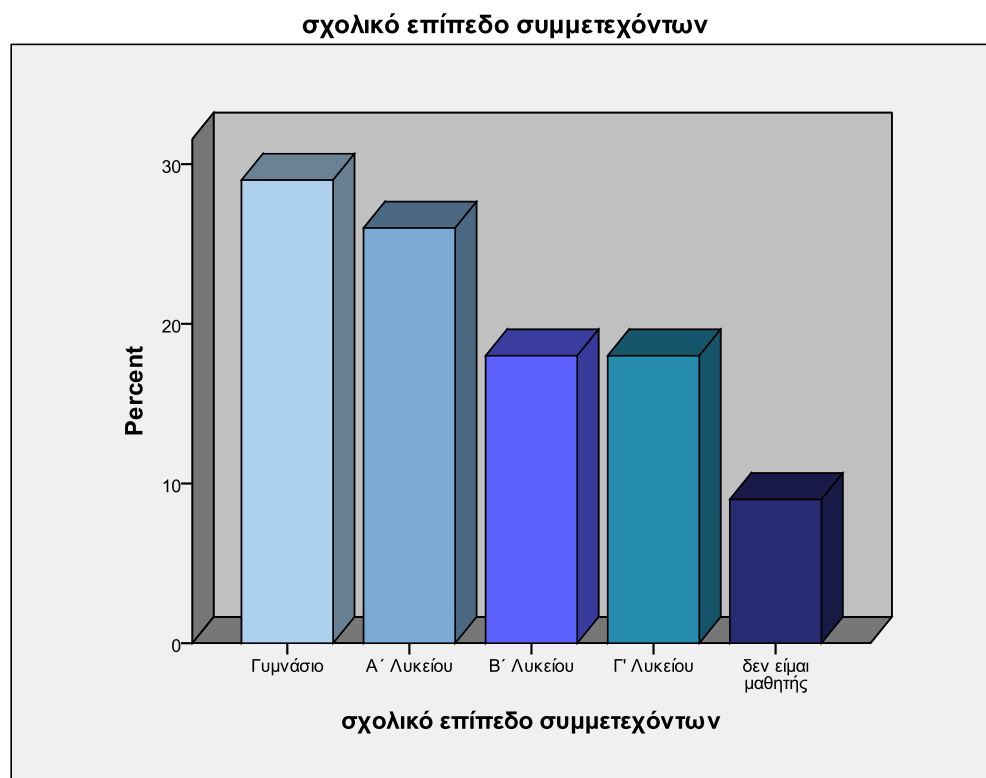
B) Σχολικές επιδόσεις

Στο σημείο αυτό αναζητούμε τις σχολικές επιδόσεις των μαθητών που συμμετέχουν στην έρευνα. Οι επόμενες δώδεκα ερωτήσεις αφορούν το σχολικό επίπεδο, την επίδοση, και τους μελλοντικούς στόχους του πληθυσμού.

✓ Σχολικό επίπεδο δείγματος

Το 29% του δείγματος μας είναι παιδιά του γυμνασίου, το 26% είναι παιδιά που φοιτούν στην Α' λυκείου, από 18% είναι τα παιδιά της Β' και Γ' λυκείου και το 9% του πληθυσμού μας δεν πάει καθόλου σχολείο. Σε ερώτηση που τέθηκε για το αν έχουν σταματήσει το σχολείο το 93% απάντησε αρνητικά.

Πίνακας 1: σχολικό επίπεδο

✓ Σχολική επίδοση του δείγματος

Ο μέσος όρος βαθμολογίας των συμμετεχόντων παιδιών στην έρευνα για την προηγούμενη σχολική χρονιά ήταν 14,7 , με μέγιστη βαθμολογία το 20 και μικρότερη το 10.

Αναλυτικότερα, το 5,1% του δείγματος αποφοίτησαν την προηγούμενη σχολική χρονιά με μέσο όρο 20,όπως επίσης στο 5,1% είναι και τα παιδιά που αποφοίτησαν

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

με 13 μέσο όρο. Στο 9,2% του πληθυσμού ο μέσος όρος το προηγούμενο έτος ήταν 19 και 12. Για το 15,3% του πληθυσμού ο μέσος όρος ήταν το 18 και ο βαθμός 11 ως μέσος όρος αντιστοιχούσε στο 9,1%. Με 16 μέσο όρο την προηγούμενη χρονιά αποφοίτησαν το 10,2% και με και το 12,2% του πληθυσμού αποφοίτησε με 14 και 10 μέσο όρο αντίστοιχα.

Σε ερώτηση αν έχουν χάσει κάποια χρονιά κατά τη διάρκεια αυτών των σχολικών χρόνων, το 73% απάντησε ότι δεν έχει χάσει χρονιά ενώ το 21% ότι έχει χάσει λόγω μαθημάτων, δηλαδή έχουν μείνει μετεξεταστέοι, ενώ το 6% του πληθυσμού έχει χάσει σχολικό έτος εξαιτίας απουσιών. Από τους τελευταίους, δηλαδή τα παιδιά που έχουν χάσει χρονιά, 23 άτομα (76,7%) ήταν στο γυμνάσιο ενώ 7 άτομα (23,3%) ήταν στο λύκειο. Σε ερώτηση αν έχει μείνει κάποιος μετεξεταστέος το 69,7% απάντησε αρνητικά ενώ θετικά απάντησε το 30,3%.

Όσον αφορά στις απουσίες των μαθητών, το 49% έχει μέχρι 20 απουσίες, το 32,7% έχει κάνει από 20-60 απουσίες και τέλος το 18,4% έχει κάνει πάνω από 60 απουσίες. Για τις αιτίες των απουσιών το 44% αναφέρει προσωπικούς λόγους, το 36% του δείγματος αναφέρει λόγους υγείας και το 20% αναφέρει ότι έχουν πραγματοποιήσει απουσίες και για τους δύο παραπάνω λόγους. Στη συνέχεια ρωτάται αν οι συμμετέχοντες έχουν αποβληθεί ποτέ από το σχολείο. Το 76% απάντησε ότι δεν έχει αποβληθεί ενώ το 24% απάντησε θετικά. Οι λόγοι που έχουν αποβληθεί είναι ότι το 3% έκανε σκασιαρχείο, και από 11% για απρεπή συμπεριφορά και άλλους λόγους αντίστοιχα. Στο 75 % έχουμε το ποσοστό που απαντά ότι δεν έχει αποβληθεί.

✓ *Μελλοντικοί στόχοι του δείγματος*

Σε ερώτηση για το τι στόχους έχουν τα παιδιά αποφοιτώντας από το λύκειο, το 41,1% απαντάει ότι θα ήθελε να εισαχθεί σε κάποιο τμήμα Ανώτερων ή Ανώτατων Σπουδών. Το 35,8% απαντάει ότι δεν έχει αποφασίσει ακόμα και το 23,2% επιθυμεί να εργαστεί κάπου.

Επιπλέον, σε ερώτηση στο αν αποτύχουν στις εισαγωγικές εξετάσεις τι εναλλακτικές λύσεις έχουν σκεφτεί, το 45,2 % ισχυρίζεται ότι θα ξαναδοκιμάσουν μέχρι να πετύχουν. Το 38,7% των ερωτηθέντων θα αρχίσει να δουλεύει, το 10,8 % απαντάει ότι δεν θα δώσει καθόλου εξετάσεις, και μόλις το 5,4% δηλώνει ότι αν αποτύχει στις εισαγωγικές εξετάσεις θα πάει στο εξωτερικό.

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

Γ) Εξωσχολικές δραστηριότητες

✓ *Οικονομική κατάσταση του δείγματος*

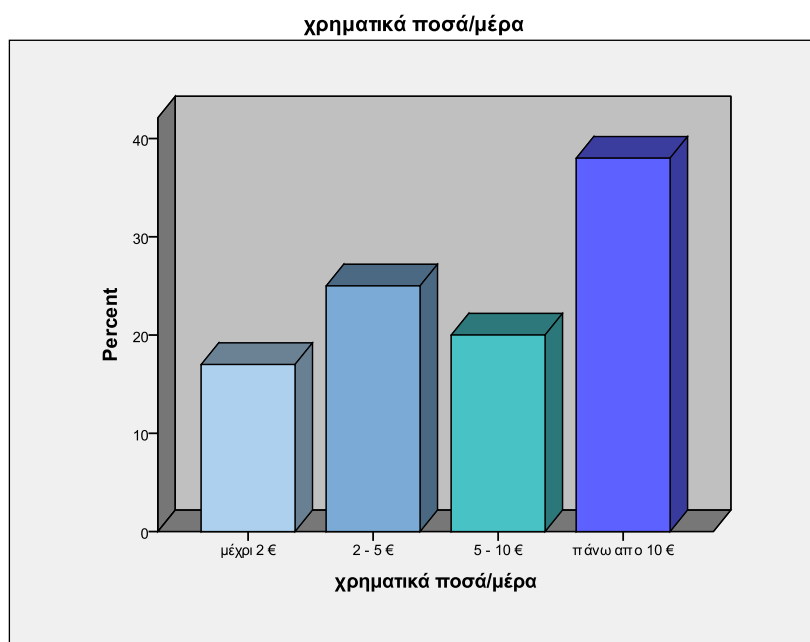
Δεν είναι λίγοι οι ερωτώμενοι που εργάζονται. Κάποιοι εργάζονται παράλληλα με το σχολείο και άλλοι στην περίοδο διακοπών τους.

Το 65% του δείγματος αναφέρει ότι τα χρήματα που ξοδεύει προέρχονται από χαρτζιλίκι, το 14% αναφέρει ότι εργάζεται για χρησιμοποιήσει τα χρήματα για τα έξοδα και το 21% λέει ότι τα χρήματα που ξοδεύει προέρχονται και από εργασία και από χαρτζιλίκι.

Το δείγμα ρωτήθηκε αν παράλληλα με το σχολείο απασχολείται με κάποια εργασία. Το 78% απάντησε αρνητικά ενώ το 22% απαντάει θετικά. Επιπλέον, το 58% απαντάει αρνητικά σε ερώτηση που τέθηκε για το αν εργάζεται το καλοκαίρι για οικονομικούς λόγους, σε αντίθεση με το 42% που απαντάει θετικά στην παραπάνω ερώτηση.

Στην παρακάτω ερώτηση τα άτομα ρωτήθηκαν για το ποσό που καταναλώνουν καθημερινά. Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι το 38% καταναλώνει πάνω από 10 ευρώ καθημερινά, το 25% ξοδεύει από 2-5ευρώ, το 20% από 5-10ευρώ και το 17 % των ερωτηθέντων ξοδεύει μέχρι 2 ευρώ την ημέρα.

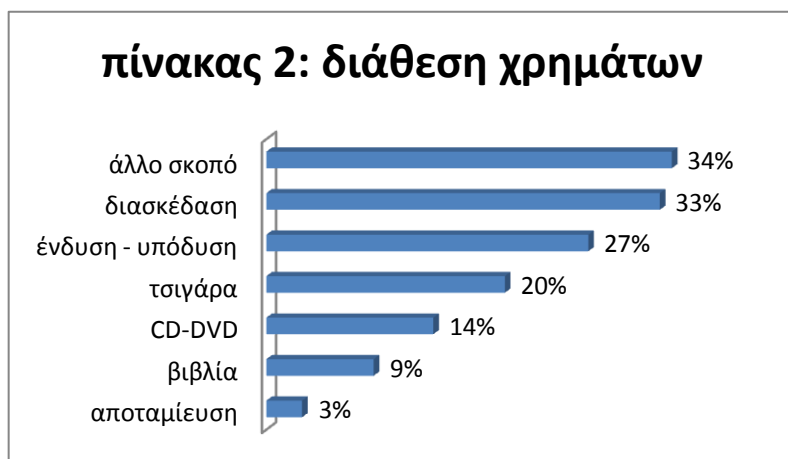
Πίνακας 1: οικονομικά στοιχεία

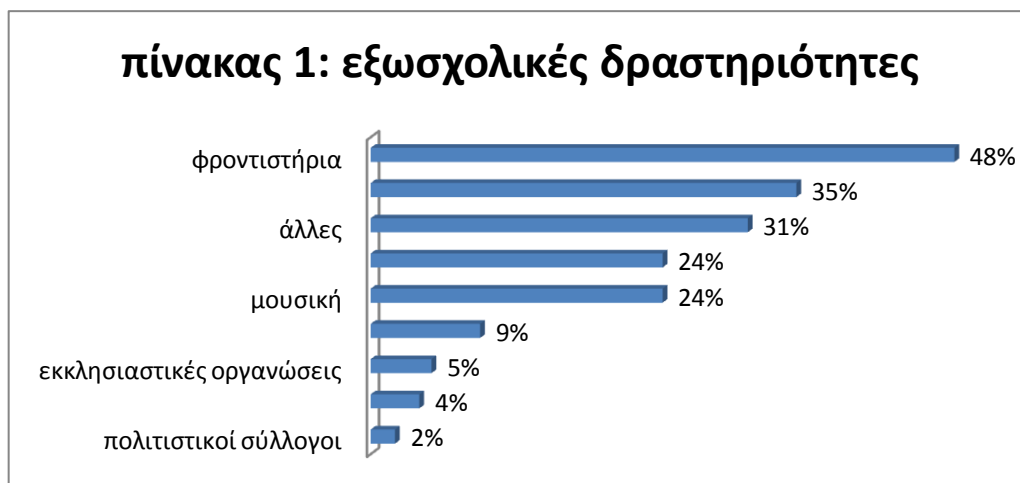
Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

Εντέλει το δείγμα ρωτήθηκε πού διαθέτει τα χρήματά του, σε αυτό λοιπόν το ερώτημα το 8% του συνόλου απάντησε ότι το διαθέτει σε βιβλία, το 19% σε τσιγάρα, το 33% σε διασκέδαση, το 14% σε αγορά Cd-Dvd, το 27% σε ένδυση- υπόδηση, μόνο το 3% χρησιμοποιεί τα χρήματά του για αποταμίευση και το μεγαλύτερο ποσοστό απαντάει ότι χρησιμοποιεί τα χρήματά του για άλλο σκοπό, που είναι το ποσοστό του 34%.

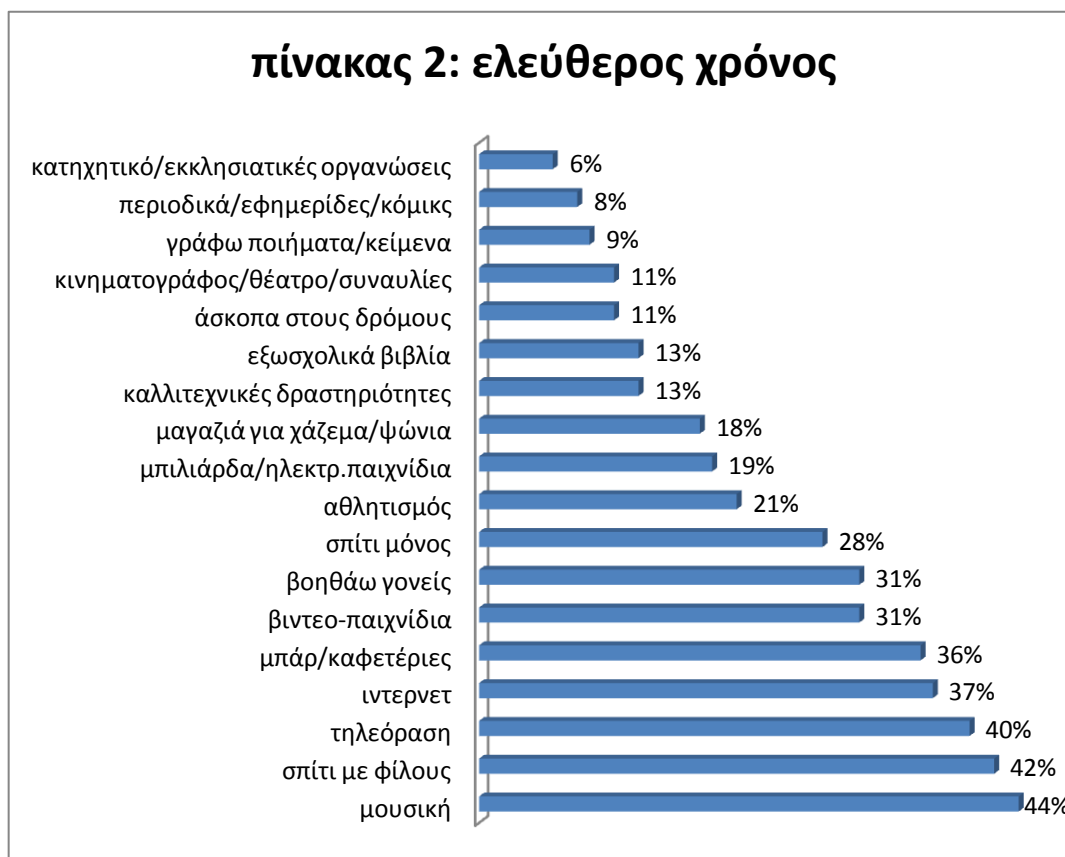
Δ) Ελεύθερος χρόνος – Διασκέδαση.

Σε ερώτηση που αφορά τις εξωσχολικές δραστηριότητες έχουν απαντήσει, για τα φροντιστήρια το 48%, για τον αθλητισμό το 35%, για άλλες δραστηριότητες 31%, για ηλεκτρονικά παιχνίδια το 24%, για τη μουσική το 23% και με μικρότερα ποσοστά ακολουθούν η ενασχόληση με εκκλησιαστικές οργανώσεις (5%), με οργανώσεις πολιτισμικού περιεχομένου (4%) και πολιτιστικούς συλλόγους (9%). Το 9% απαντάει ότι δεν έχει καμία εξωσχολική δραστηριότητα.

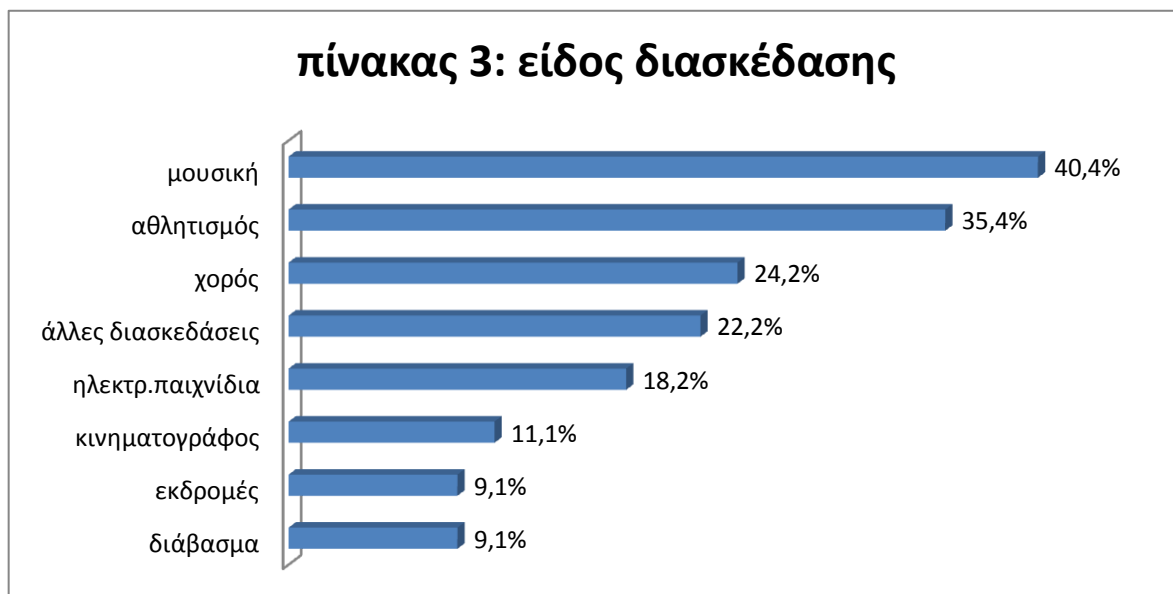
Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

Η πλειοψηφία του δείγματος εμφανίζεται να προτιμάει στον ελεύθερο χρόνο του να ασχολείται με δραστηριότητες μέσα στο σπίτι, όπως να ακούει μουσική (44%), να έρχονται φίλοι του στο σπίτι (42%), να βλέπει τηλεόραση (40%) ή να σερφάρει στο διαδίκτυο (37%). Ακολουθούν οι έξοδοι σε μπάρ και καφετέριες (36%), τα βιντεοπαιχνίδια (31%), η προσφορά βοήθειας στους γονείς (31%), η παραμονή στο σπίτι μόνος (28%) και ο αθλητισμός (21%).

Σε ερώτηση που ερευνά τις προτιμήσεις του δείγματος στη διασκέδαση, τα ποσοστά έχουν ως εξής: το 40,4% προτιμά την μουσική, το 34,5% τον αθλητισμό, το 24,2% το χορό. Στο 22,2% είναι τα άτομα που προτιμούν άλλες διασκεδάσεις, στο 18,2% είναι το ποσοστό που δείχνει να προτιμάει τα ηλεκτρονικά παιχνίδια, το 11,1% είναι το ποσοστό που προτιμά τον κινηματογράφο, ενώ εκείνοι που προτιμούν τις εκδρομές ή το διάβασμα ανήκουν στο 9,1% ο καθένας του πληθυσμού στόχου.

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

✓ *Διασκέδαση και αλκοόλ*

Ρωτήθηκαν τα άτομα που έλαβαν μέρος στην έρευνα μας πόσα βράδια βγαίνουν εκτός σπιτιού για να διασκεδάσουν. Το 12% απάντησε κανένα βράδυ, το 17% ένα βράδυ, το 20% δύο βράδια, το 22% τρία- τέσσερα βράδια και το 29% απάντησε ότι βγαίνει σχεδόν καθημερινά.

Πίνακας 4: αριθμός εβδομαδιαίων εξόδων

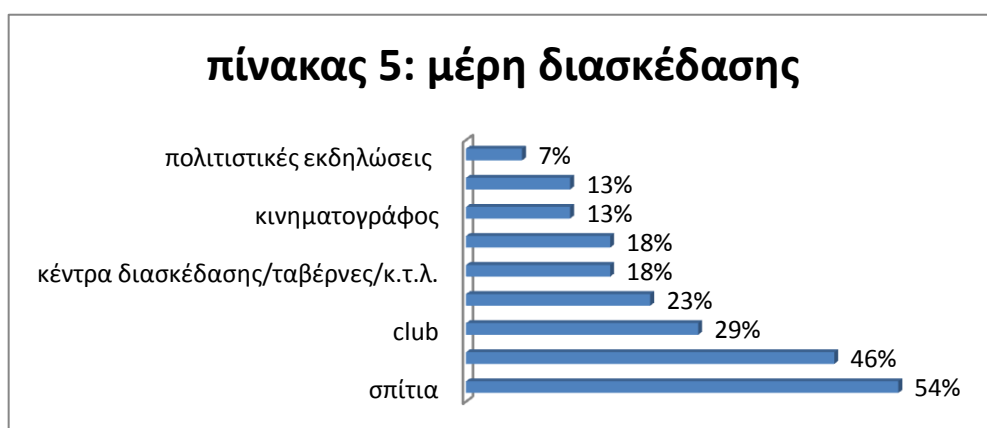
αριθμός εβδομαδιαίων εξόδων

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid καμία	12	12,0	12,0	12,0
μια φορά	17	17,0	17,0	29,0
δύο φορές	20	20,0	20,0	49,0
τρεις- τέσσερεις	22	22,0	22,0	71,0
πέντε-επτά	29	29,0	29,0	100,0
Total				

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

Όσον αφορά τους πολύ στενούς φίλους που συναναστρέφονται και από ποιο περιβάλλον προέρχονται, το 38% είναι συμμαθητές, το 35% είναι μεγαλύτερης ηλικίας, είτε από το ενδοσχολικό είτε από το εξωσχολικό περιβάλλον, από 1% είναι εξωσχολικοί οι φίλοι και 1% είναι και το ποσοστό που αναφέρει ότι δεν έχει στενούς φίλους, το 8% είναι μικρότερης ηλικίας και το 12% είναι συνομήλικοι, είτε από το εξωσχολικό περιβάλλον είτε συμμαθητές.

Τα άτομα ρωτήθηκαν για τα μέρη τα οποία επιλέγουν να συχνάζουν όταν βγαίνουν. Ένα ποσοστό της τάξης του 54% απαντούν ότι τους αρέσει να συχνάζουν σε σπίτια, το 46% επιλέγει τις καφετέριες, ακολουθούν τα club 29% ενώ ένα 18% επιλέγουν τα κέντρα διασκέδασης ή τις ταβέρνες. «Αλλού» επιλέγει το 18%, το 13% απάντησε κινηματογράφο όπως και κοινωνικές εκδηλώσεις και τέλος το μικρότερο ποσοστό 7% αντιστοιχεί σε κοινωνικές εκδηλώσεις.

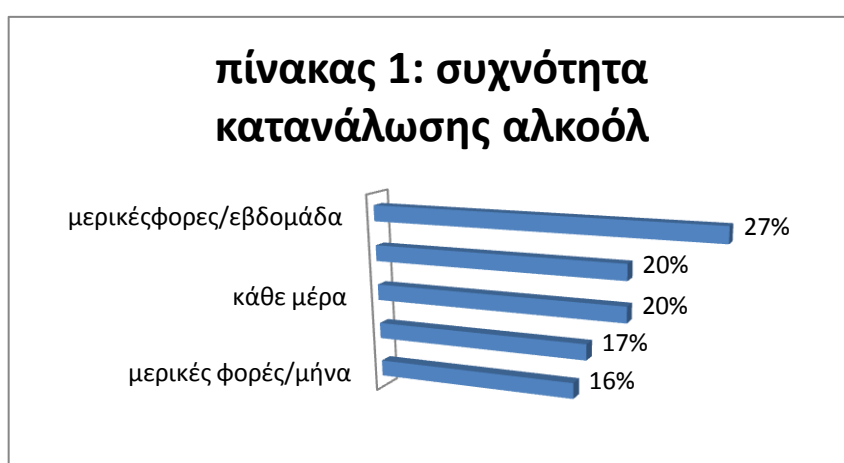

Για την ευρύτερη περιοχή που διασκεδάζουν τα άτομα που ρωτήθηκαν οι απαντήσεις έχουν ως εξής, το 54% διασκεδάζει πηγαίνοντας καμιά φορά και σε άλλες περιοχές, το 22% διασκεδάζει μόνο στην περιοχή που μένει, το 19% αντιπροσωπεύει το ποσοστό που πάντα βγαίνει σε άλλες περιοχές για να διασκεδάσει και ένα ποσοστό του 5% αναφέρει ότι δε βγαίνει καθόλου. Σε ότι αφορά την μετακίνηση των ατόμων αυτών όταν βγαίνουν τα αποτελέσματα δείχνουν ότι το 26% χρησιμοποιούν οι γονείς το μεταφορικό τους μέσον για να τους εξυπηρετήσουν, το 7% τους μεταφέρει ο γονέας κάποιου φίλου, το 28% μεταφέρεται με κάποιον φίλο, το 27% οδηγεί ο ίδιος ενώ το ποσοστό του 12% χρησιμοποιεί Μέσα Μαζικής Μεταφοράς.

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

ΣΤ) Χρήση Αλκοόλ

Από το δείγμα των 100 ατόμων που συμμετείχε στην έρευνα στην ερώτηση αν συνηθίζουν να πίνουν αλκοόλ οι 45 απάντησαν ότι δε συνηθίζουν να πίνουν, ενώ οι 55 ότι ναι συνηθίζουν να πίνουν. Όσον αφορά στη συχνότητα της χρήσης του αλκοόλ υπάρχουν τα εξής αποτελέσματα: 20% των ερωτηθέντων απάντησαν ότι πίνουν καθημερινά, το 27% απαντά ότι πίνει μερικές φορές την εβδομάδα, ένα 20% απαντά ότι πίνουν μερικές φορές το χρόνο, 16% ότι πίνει μερικές φορές το μήνα και το 17% ότι δεν έχει πει ποτέ αλκοόλ.

Ο έλεγχος των μέσων όρων με το κριτήριο t για ανεξάρτητα δείγματα έδειξε ότι η συχνότητα κατανάλωσης αλκοόλ συνδέεται σημαντικά με το φύλο. Ειδικότερα, τα αγόρια αναφέρουν ($M=3,82$) μεγαλύτερο μέσο όρο συχνότητας κατανάλωσης αλκοόλ από ότι τα κορίτσια ($M=2,47$): $t(97,99)=5,478, p=,000$).

Group Statistics

φύλο	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
συχνότητα κατανάλωσης αλκοόλ αγόρια	49	3,82	1,202	,172
κορίτσια	51	2,47	1,255	,176

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
συχνότητα κατανάλωσης αλκοόλ	Equal variances assumed	1,088	,300	5,473	98	,000	1,346	,246	,858	1,834
	Equal variances not assumed			5,478	97,999	,000	1,346	,246	,858	1,833

Μελέτες συσχέτισης χρησιμοποιώντας το κριτήριο Pearson's r επιβεβαίωσαν την υπόθεσή μας ότι τα άτομα που βγαίνουν περισσότερες φορές την εβδομάδα καταναλώνουν με μεγαλύτερη συχνότητα αλκοόλ $r(98) = - 5,61, p < ,01$.

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

Correlations

		αριθμός εβδομαδιαίω ν εξόδων	συχνότητα κατανάλωση ς αλκοόλ
συχνότητα κατανάλωσης αλκοόλ	Pearson Correlation	-,561**	1
	Sig. (2-tailed)	,000	
	N	100	100

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Στατιστικά σημαντικά αποτελέσματα σε επίπεδο ,001 είχαμε και για τις συσχετίσεις που αφορούσαν τη συχνότητα κατανάλωσης αλκοόλ και την συχνότητα που είχε βρεθεί ένα άτομο σε κατάσταση ελαφριάς μέθης $r(98) = - ,418, p < ,01$ καθώς και για την συχνότητα μέθης με απώλεια ελέγχου $r(98) = - ,506, p < ,01$.

		συχνότητα κατανάλωσης αλκοόλ
ζάλη/ελαφριά μέθη	Pearson Correlation	-,418**
	Sig. (2-tailed)	,000
	N	99
μέθη με απώλεια ελέγχου	Pearson Correlation	-,506**
	Sig. (2-tailed)	,000
	N	98

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

Δεν βρέθηκε στατιστικά σημαντική συσχέτιση ανάμεσα στην μεταβλητή ηλικία, συχνότητα κατανάλωσης αλκοόλ, συχνότητας ελαφριάς μέθης και μέθης με απώλειας ελέγχου. Με άλλα λόγια, η κατανάλωση αλκοόλ και οι συνέπειες της όπως είναι η ελαφριά και πιο σοβαρή μέθη δεν εμφανίζεται να ακολουθούν κάποια συγκεκριμένη τάση και να αυξάνεται ή να μειώνεται με το πέρασμα της ηλικίας $r(98) = - ,167$, n.s.

		ηλικία
συχνότητα κατανάλωσης αλκοόλ	Pearson Correlation	,167
	Sig. (2-tailed)	,097
	N	100
ζάλη/ελαφριά μέθη	Pearson Correlation	,180
	Sig. (2-tailed)	,075
	N	99
μέθη με απώλεια ελέγχου	Pearson Correlation	,197
	Sig. (2-tailed)	,052
	N	98

Ο έλεγχος των μέσων όρων με το κριτήριο t για ανεξάρτητα δείγματα έδειξε ότι η συχνότητα κατανάλωσης αλκοόλ αλλά και η συχνότητα που ένα άτομο έχει βρεθεί σε κατάσταση μέθης με απώλεια ελέγχου δεν συνδέεται με τον τόπο κατοικίας (χωριό ή κωμόπολη) $t(36,389) = 1,726$, n.s για την πρώτη σχέση και $t(29,509) = 2,628$, n.s για την δεύτερη.

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

Group Statistics

τόπος κατοικίας	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
συχνότητα κατανάλωσης αλκοόλ				
κωμόπολη	23	3,57	1,376	,287
χωριό	77	3,00	1,386	,158
μέθη με απόλυτα ελέγχου				
κωμόπολη	22	3,68	2,212	,472
χωριό	76	2,33	1,799	,206

Independent Samples Test

	Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means							
	F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference		
								Lower	Upper	
συχνότητα κατανάλωσης αλκοόλ	,117	,733	1,719	98	,089	,565	,329	-0,087	1,218	
Equal variances assumed										
Equal variances not assumed			1,726	36,389	,093	,565	,328	-0,099	1,229	

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

μέθη με Equal απώλεια variances ελέγχου assumed	4,332	,040	2,945	96	,004	1,353	,459	,441	2,265
Equal variances not assumed			2,628	29,50	,013	1,353	,515	,301	2,405

Τα άτομα που συμμετείχαν στην έρευνα ρωτήθηκαν επίσης για το πόσες φορές που κατανάλωσαν αλκοόλ έχουν αισθανθεί ζάλη ή ελαφρά μέθη. Το 43,4% απαντά ποτέ ως τώρα, το 27,3% απαντάει μερικές φορές, 9,1% απαντάει τις μισές φορές που έχει καταναλώσει αλκοόλ, το 12,1% τις περισσότερες φορές και σχεδόν όλες τις φορές αντιστοιχεί στο 8,1%.

Στην ερώτηση αν κάποτε ζαλίστηκε με τη χρήση κάποιου ποτού και ποια ήταν η αντίδραση τους, το 30,8% αντιστοιχεί στο ποσοστό που λέει ότι αισθάνθηκε ξαφνικά όλα να γυρίζουν, το 12,8% προτίμησε να φύγει από την παρέα, το 28,2% αισθάνθηκε ότι έφτιαξε το κέφι του, το 2,6% μελαγχόλησε και κλείστηκε στον εαυτό του, το 9% θεωρεί ότι ήταν ευχάριστη εμπειρία και θα ήθελε να το επαναλάβει. Και τέλος το 16,7% αναφέρει ότι ζαλίστηκε κάποτε αλλά δεν πιστεύει ότι έχει μεθύσει πραγματικά.

πίνακας 2: αίσθηση κατανάλωσης αλκοόλ

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

Στην ερώτηση πόσες φορές έχει μεθύσει έχοντας χάσει τον έλεγχο τα ποσοστά δείχνουν τα εξής, το 48% λέει ότι ποτέ δεν έχει μεθύσει χάνοντας τον έλεγχο, το 13,3% λέει ότι το έχει κάνει μια φορά, το 7,1% αναφέρει δύο φορές. Το 10,2% 3-5 φορές, το 2% 6-9 φορές και 10 ή και περισσότερες φορές αντιστοιχεί το 19,4%.

Πίνακας 3: μέθη με απώλεια ελέγχου

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ποτέ	47	47,0	48,0	48,0
μία φορά	13	13,0	13,3	61,2
δύο φορές	7	7,0	7,1	68,4
3-5 φορές	10	10,0	10,2	78,6
6-9 φορές	2	2,0	2,0	80,6
10 φορές/περισσότερες	19	19,0	19,4	100,0
Total	98	98,0	100,0	
Missing System	2	2,0		
Total	100	100,0		

Ο έλεγχος των μέσων όρων με το κριτήριο t για ανεξάρτητα δείγματα έδειξε ότι δεν υπάρχει κάποια στατιστικώς σημαντική διαφορά ανάμεσα σε αγόρια και κορίτσια σε ότι αφορά την κατάσταση ελαφριάς μέθης. Αντίθετα, η συχνότητα που ένα άτομο έχει βρεθεί σε κατάσταση μέθης με απώλεια ελέγχου συνδέεται σημαντικά με το φύλο. Ειδικότερα, τα αγόρια αναφέρουν μεγαλύτερο μέσο όρο συχνότητας που έχουν βρεθεί σε κατάσταση μέθης (M= 3,37) από ότι τα κορίτσια (M= 1,90): t (90,622) =3,960, p= ,000).

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

Group Statistics

φύλο	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
ζάλη/ελαφριά μέθη αγόρια	48	2,31	1,188	,171
κορίτσια	51	1,98	1,421	,199
μέθη με απώλεια ελέγχου αγόρια	49	3,37	2,048	,293
κορίτσια	49	1,90	1,597	,228

Independent Samples Test

	Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means							
	F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference		
								Lower	Upper	
ζάλη/ελαφριά μέθη	Equal variances assumed	,688	,409	1,258	97	,212	,332	,264	-,192	,856

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

Equal variances not assumed			1,264	95,68 9	,209	,332	,263	-,189	,854
μέθη με Equal απώλεια variances ελέγχου assumed	11,80 4	,001	3,960	96	,000	1,469	,371	,733	2,206
Equal variances not assumed			3,960	90,62 2	,000	1,469	,371	,732	2,207

Η) αλκοόλ και προφίλ νεαρών καταναλωτών

- ✓ *Αλκοόλ και πρώτη δοκιμή.*

Η πρώτη φορά που οι συμμετέχοντες στην έρευνα ήρθαν σε επαφή με αλκοόλ και το κατανάλωσαν απεικονίζεται με τα παρακάτω ποσοστά: το 13% αναφέρει ποτέ ως τώρα, το ποσοστό του 41% αναφέρει ότι ήπια πρώτη φορά αλκοόλ στη ΣΤ' δημοτικού ή και νωρίτερα, το 35% ισχυρίζεται ότι ήπια πρώτη φορά αλκοόλ στο γυμνάσιο, και το 11% στο λύκειο.

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώτη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

Πίνακας 1: κατανάλωση αλκοόλ πρώτη φορά

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ποτέ	13	13,0	13,0	13,0
δημοτικό	41	41,0	41,0	54,0
γυμνάσιο	35	35,0	35,0	89,0
λύκειο	11	11,0	11,0	100,0
Total	100	100,0	100,0	

Τα άτομα που συμμετείχαν στην έρευνα ρωτήθηκαν αν οι γονείς τους την πρώτη φορά που ήπιαν το γνώριζαν, αν ήταν παρόντες ή αν δεν το έμαθαν. Το 23,9% απαντάει ότι οι γονείς ήταν παρόντες, το 34,8% το γνώριζαν και το 41,3% ότι δεν το έμαθαν.

Από τα παιδιά ωστόσο που δηλώνουν ότι ήπιαν πρώτη φορά αλκοόλ στο Δημοτικό (41%), φαίνεται ότι η πρώτη εμπειρία έγινε με την παρουσία των γονέων. Όπως φαίνεται από τον παρακάτω πίνακα, το συνολικό ποσοστό των παιδιών που δοκίμασαν αλκοόλ στο Δημοτικό και οι γονείς τους ήταν παρόντες ή το γνώριζαν φτάνει το 63,4%.

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώτη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

Πίνακας 2: γονείς και κατανάλωση αλκοόλ πρώτη φορά

	Frequenc y	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ήταν παρόντες	12	29,3	29,3	29,3
το γνώριζαν	14	34,1	34,1	63,4
δεν το έμαθαν	15	36,6	36,6	100,0
Total	41	100,0	100,0	

Τα ίδια παιδιά, αναφέρουν ότι έχουν πει με κάποιο μέλος της οικογένειάς τους παρέα στο πολύ υψηλό ποσοστό 82,9% και μάλιστα αυτό έχει γίνει κυρίως στο σπίτι (σε ποσοστό 47,2%). Ακολουθούν το καφενείο (25%), και οι κοινωνικές εκδηλώσεις (22,2%).

Πίνακας 3: κατανάλωση αλκοόλ με μέλος οικογένειας

	Frequenc y	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ναι	34	82,9	82,9	82,9
όχι	7	17,1	17,1	100,0
Total	41	100,0	100,0	

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

Πίνακας 4: τύπος κατανάλωσης

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid κοινωνική εκδήλωση	8	19,5	22,2	22,2
καφενείο	9	22,0	25,0	47,2
σπίτι	17	41,5	47,2	94,4
αλλού	2	4,9	5,6	100,0
Total	36	87,8	100,0	
Missing System	5	12,2		
Total	41	100,0		

Αυτό είναι ενδεικτικό της στάσης των γονέων απέναντι στην κατανάλωση αλκοόλ από ανηλίκους, που εμφανίζεται ιδιαίτερα ελαστική καθώς έχουν επιτρέψει την κατανάλωση αλκοόλ σε πολύ μικρή ηλικία. Λαμβάνοντας υπόψη τις κοινωνικές αναπαραστάσεις της κρητικής υπαίθρου, τα παιδιά - ιδιαίτερα τα αγόρια - θεωρείται φυσικό να δοκιμάσουν πολύ νωρίς αλκοόλ και μάλιστα παρουσία των γονέων και των συγγενών.

✓ *Ηλικία και κατανάλωση.*

Εξετάστηκε επίσης η υπόθεση αν η ηλικία δοκιμής αλκοόλ σχετίζεται με την συχνότητα κατανάλωσης αλκοόλ. Μολονότι δεν φαίνεται να υπάρχει στατιστικώς σημαντική συσχέτιση, που να επιβεβαιώνει την υπόθεση μας ότι η δοκιμή αλκοόλ σε μικρότερη ηλικία συσχετίζεται με μεγαλύτερη συχνότητα κατανάλωσης αλκοόλ στο

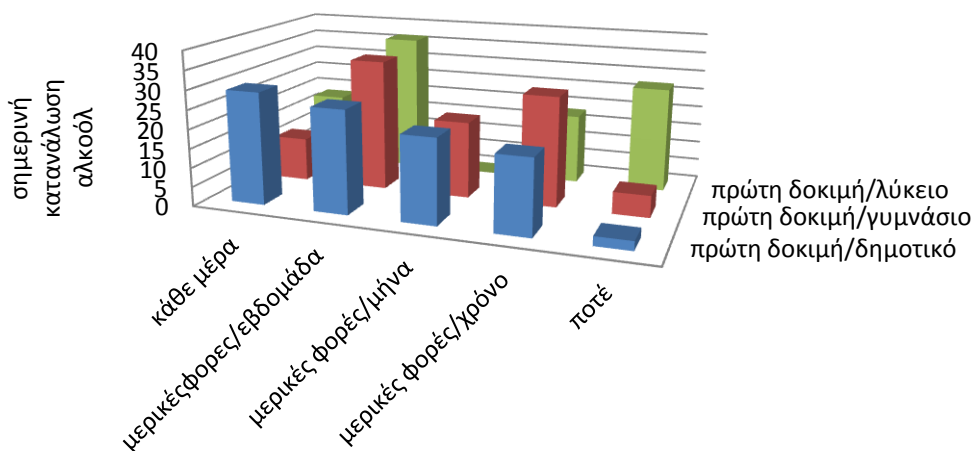

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

παρόν, $r(98) = -0,154$, n.s., είναι σημαντικό ότι από την ανάλυση συχνοτήτων προκύπτει ότι προκύπτει ένα πολύ ενδιαφέρον στοιχείο:

	κατανάλωση αλκοόλ πρώτη φορά
συχνότητα κατανάλωσης Pearson Correlation	-,154
αλκοόλ Sig. (2-tailed)	,125
N	100

πίνακας 5: ηλικία πρώτης δοκιμής & σημερινή κατανάλωση αλκοόλ

	κάθε μέρα	μερικές φορές/εβδομάδα	μερικές φορές/μήνα	μερικές φορές/χρόνο	ποτέ
■ πρώτη δοκιμή/δημοτικό	29,3	26,8	22	19,5	2,4
■ πρώτη δοκιμή/γυμνάσιο	11,4	34,3	20	28,6	5,7
■ πρώτη δοκιμή/λύκειο	18,2	36,4	0	18,2	27,3

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώτη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

Από την υποκατηγορία των ατόμων που στο παρόν τους δηλώνουν ότι πίνουν αλκοολούχα ποτά κάθε μέρα, το μεγαλύτερο ποσοστό (29,3%) δοκίμασε πρώτη φορά αλκοόλ σε πολύ μικρή ηλικία (δημοτικό). Φαίνεται λοιπόν ότι αν και στο σύνολο των συμμετεχόντων δεν μπορούμε να αναγνωρίσουμε μια τάση για μεγαλύτερη κατανάλωση αλκοόλ όσο μικρότερη ήταν η ηλικία δοκιμής (όπως έδειξε η ανάλυση συσχέτισης), αν μοιράσουμε σε κατηγορίες τα τους συμμετέχοντες στην έρευνα ανάλογα με την συχνότητα κατανάλωσης, γίνεται ξεκάθαρο ότι οι καταναλωτές αλκοόλ σε καθημερινή βάση δοκίμασαν για πρώτη φορά αλκοόλ σε μικρή ηλικία.

✓ *Αλκοόλ και οικογένεια:*

Σε συνέχεια των παραπάνω αναλύσεων εξετάστηκε η υπόθεση αν η δοκιμή και κατανάλωση αλκοόλ για πρώτη φορά συσχετίζεται με το εκπαιδευτικό επίπεδο των γονιών. Με $r(98) = ,096$, n.s. για την συσχέτιση των μεταβλητών ηλικία κατανάλωσης αλκοόλ για πρώτη φορά και εκπαιδευτικό επίπεδο πατέρα αλλά $r(98) = ,227$, $p < 0.05$ για τις μεταβλητές ηλικία κατανάλωσης αλκοόλ για πρώτη φορά και εκπαιδευτικό επίπεδο μητέρας, τα αποτελέσματα της ανάλυσης δείχνουν ότι αν και το εκπαιδευτικό επίπεδο του πατέρα δεν συσχετίζεται με την ηλικία της πρώτης δοκιμής, αντίθετα το εκπαιδευτικό επίπεδο της μητέρας συσχετίζεται. Το αποτέλεσμα αυτό απαιτεί περαιτέρω διερεύνηση.

		εκπαιδευτικό επίπεδο πατέρα
κατανάλωση αλκοόλ πρώτη φορά	Pearson Correlation	,096
	Sig. (2-tailed)	,359
	N	94

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

		εκπαιδευτικό επίπεδο μητέρας
κατανάλωση αλκοόλ πρώτη φορά	Pearson Correlation	,227*
	Sig. (2-tailed)	,025
	N	97

*. Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

Επιπλέον, σε ότι αφορά το δείγμα μας δεν βρέθηκε στατιστικά σημαντική συσχέτιση ανάμεσα στο εκπαιδευτικό επίπεδο των γονέων και την συχνότητα κατανάλωσης αλκοόλ από τα παιδιά. Συγκεκριμένα, τα αποτελέσματα για τον πατέρα με το κριτήριο Pearson's r ήταν $r(98) = -,035$, n.s. και για τις μητέρες $r(98) = -,245$, n.s. Εξετάστηκαν επίσης οι υποθέσεις αν υπάρχουν συσχετίσεις ανάμεσα στο εκπαιδευτικό επίπεδο των γονέων και άλλες μεταβλητές όπως ηλικία δοκιμής αλκοόλ για πρώτη φορά, συχνότητα ελαφριάς μέθης και συχνότητα μέθης με απώλεια ελέγχου αλλά καμία από τις τιμές που προέκυψαν δεν εμφανίζονται στατιστικώς σημαντικές.

		εκπαιδευτικό επίπεδο πατέρα
συχνότητα κατανάλωσης αλκοόλ	Pearson Correlation	-,035
	Sig. (2-tailed)	,738
	N	94
κατανάλωση αλκοόλ πρώτη φορά	Pearson Correlation	,096
	Sig. (2-tailed)	,359
	N	94

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώτη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

ζάλη/ελαφριά μέθη	Pearson Correlation	-,170
	Sig. (2-tailed)	,103
	N	93
μέθη με απώλεια ελέγχου	Pearson Correlation	-,045
	Sig. (2-tailed)	,666
	N	93

		εκπαιδευτικό επίπεδο μητέρας
συχνότητα κατανάλωσης αλκοόλ	Pearson Correlation	-,145
	Sig. (2-tailed)	,158
	N	97
κατανάλωση αλκοόλ πρώτη φορά	Pearson Correlation	,227*
	Sig. (2-tailed)	,025
	N	97
ζάλη/ελαφριά μέθη	Pearson Correlation	-,028
	Sig. (2-tailed)	,784

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

N	96
μέθη με απώλεια ελέγχου	Pearson Correlation ,077
	Sig. (2-tailed) ,459
N	95

Ι) Στάσεις και Κοινωνικές Αναπαραστάσεις των νέων για τη χρήση αλκοόλ

Μελετώντας τη στάση των νέων για τη χρήση του αλκοόλ έχουμε τα εξής αποτελέσματα το 59,6% του δείγματος απάντησε ότι η χρήση αλκοόλ είναι προσωπική επιλογή αυτού που το χρησιμοποιεί, το 26,3% θεωρεί ότι είναι τρόπος ζωής και το 14,1% πιστεύει ότι η χρήση του αλκοόλ την επιβάλλει η παρέα στην οποία βρίσκεσαι κάθε φορά.

Είναι ενδιαφέρουσα η διαπίστωση ότι η ομάδα που θεωρεί ότι η κατανάλωση αλκοολούχων ποτών είναι τρόπος ζωής, η οποία είναι και είναι η δεύτερη σε πλειοψηφία με το 26,3%, δηλώνει ότι καταναλώνει καθημερινά αλκοόλ σε ποσοστό 38,5%, έχει βρεθεί σε κατάσταση ελαφριάς μέθης/ζάλης μερικές φορές σε ποσοστό 38,5% αλλά σε ποσοστό 42,3% εμφανίζεται να έχει φτάσει σε σημείο μέθης με απώλεια ελέγχου 10 φορές ή και περισσότερες στη ζωή του.

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

Πίνακας 1: μέθη με απώλεια ελέγχου για άτομα που θεωρούν τρόπο ζωής αλκοόλ

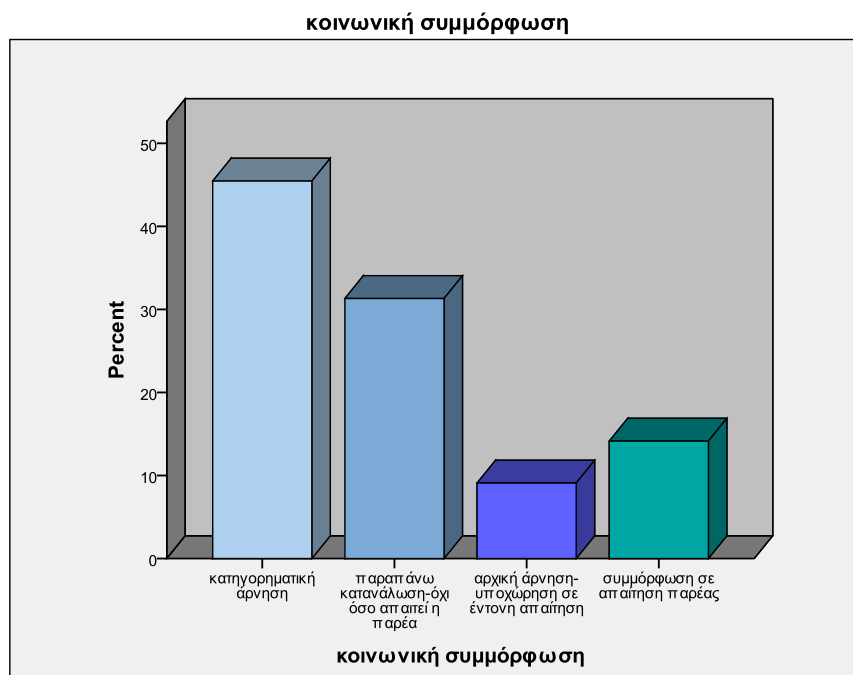
	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ποτέ	5	19,2	19,2	19,2
μία φορά	4	15,4	15,4	34,6
3-5 φορές	6	23,1	23,1	57,7
10 φορές/περισσότερες	11	42,3	42,3	100,0
Total	26	100,0	100,0	

Μπορεί η επισήμανση αυτή να μην εμφανίζεται ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα εκ πρώτης όψης καθώς κάποιος μπορεί να θεωρήσει ότι αν κάποιος θεωρεί τρόπο ζωής το αλκοόλ είναι φυσικό να καταναλώνει και πολύ αλκοόλ και να μεθάει πιο συχνά, είναι όμως σημαντικό να θυμίσουμε ότι συζητάμε για ανήλικους καταναλωτές αλλά και ότι από αυτή την επισήμανση φαίνεται καθαρά ότι η κοινωνικές αναπαραστάσεις επηρεάζουν σε μεγάλο βαθμό την συμπεριφορά κάποιου. Είναι επομένως σημαντικό ειδικά στους νέους να διαμορφωθούν εκείνες οι κοινωνικές αναπαραστάσεις που θα το προφυλάξουν από επικίνδυνες συμπεριφορές υγείας.

Σε ερώτηση που αφορά στην αντίδραση του αν κάποτε η παρέα επέμενε να πει περισσότερο απ' ότι πίνει συνήθως το 45,5% ισχυρίζεται ότι θα αρνιόταν κατηγορηματικά, το 31,3% αναφέρει ότι θα έπινε λίγο παραπάνω αλλά όχι όσο θα απαιτούσε η παρέα, το 9,1% πιστεύει ότι θα αρνιόταν στην αρχή αλλά αν η απαίτηση γινόταν έντονη θα υποχωρούσα στην άποψη της παρέας. Και τέλος το 14,1% αναφέρει ότι θα έκανε αυτό που ζητούσε η παρέα.

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

Πίνακας 2: Κοινωνική συμμόρφωση

Θελήσαμε να εξετάσουμε την υπόθεση ότι όσο πιο επιρρεπές είναι ένα άτομο στην κοινωνική συμμόρφωση και στις απαιτήσεις του περίγυρου του, τόσο μεγαλύτερη θα είναι η συχνότητα κατανάλωσης αλκοόλ. Η ανάλυση συσχέτισης χρησιμοποιώντας το κριτήριο Pearson's r επιβεβαίωσε ότι όντως υπάρχει στατιστικά σημαντική συσχέτιση $r(98) = -0.242, p < .05$

Πίνακας 3:

		κοινωνική συμμόρφωση
συχνότητα κατανάλωσης αλκοόλ	Pearson Correlation	-,242*
	Sig. (2-tailed)	,016
	N	99

*. Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

Στατιστικά σημαντικά αποτελέσματα σε επίπεδο ,05 είχαμε και για τις συσχετίσεις που αφορούσαν την κοινωνική συμμόρφωση και την συχνότητα που είχε βρεθεί ένα άτομο σε κατάσταση ελαφριάς μέθης ($r(98) = ,201, p < ,05$)ενώ για την κοινωνική συμμόρφωση και την συχνότητα μέθης με απώλεια ελέγχου τα αποτελέσματα εμφανίζονται στατιστικά σημαντικά σε επίπεδο 0.01 ($r(98) = - ,264, p < ,01$).

Πίνακας 4:

		κοινωνική συμμόρφωση
ζάλη/ελαφριά μέθη	Pearson Correlation	,201*
	Sig. (2-tailed)	,047
	N	98
μέθη με απώλεια ελέγχου	Pearson Correlation	,264**
	Sig. (2-tailed)	,009
	N	97

*. Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Στην ερώτηση γιατί κατά τη γνώμη του δείγματος οι νέοι δεν θέτουν κάποια όρια στην κατανάλωση αλκοόλ όταν βρίσκονται σε παρέα οι 34 στους 100 απαντάνε ότι αποτελεί προσωπική τους επιλογή, οι 12 θεωρούν ότι η χρήση χωρίς όρια δημιουργεί ευχάριστη ατμόσφαιρα οι 25 πιστεύουν ότι θέλουν να προκαλέσουν εντυπώσεις στους υπόλοιπους και 29 από τους 100 θεωρούν ότι γίνεται χρήση άνευ ορίων γιατί δε νοείται πλέον έξοδος χωρίς ποτό.

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

Πίνακας 5: κοινωνικές αναπαραστάσεις ορίων κατανάλωσης αλκοόλ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid προσωπική επιλογή	34	34,0	34,0	34,0
δημιουργεί ευχάριστη ατμόσφαιρα	12	12,0	12,0	46,0
προσπάθεια εντυπωσιασμού	25	25,0	25,0	71,0
δεν νοείται έξοδος χωρίς ποτό	29	29,0	29,0	100,0
Total	100	100,0	100,0	

Θέλοντας να δούμε την άποψη των ατόμων για την κατάχρηση του αλκοόλ από συνομηλικούς παρατηρούμε ότι το 47% πιστεύουν ότι αυτοί που καταναλώνουν υπερβολικά αλκοόλ δείχνουν να είναι σίγουροι για τον εαυτό τους. Το 15% πιστεύει ότι δείχνει άτομα ανασφαλή και με έλλειψη αυτοπεποίθησης. Ένα 30% θεωρεί ότι τα συνομήλικα άτομα που καταναλώνουν αλκοόλ θέλουν να δείξουν ότι είναι ενήλικα.

Το 35% θεωρεί ότι οι συνομήλικοι είναι ανώριμοι και προσπαθούν να δείξουν ότι μεγάλωσαν. Το 23% στηρίζει ότι δείχνουν άντρες, δυναμικοί αν είναι αγόρια και το 12% αντίστοιχα αν είναι κορίτσι, στο 16% είναι το ποσοστό που δείχνει ότι τα άτομα που ρωτήθηκαν θεωρούν ότι οι συνομήλικοι που καταναλώνουν συχνά αλκοόλ δεν έχουν δικιά τους προσωπικότητα αλλά κάνουν ό, τι κάνουν οι άλλοι και το ίδιο ποσοστό 16% πιστεύει ότι τα άτομα αυτά πιθανόν να έχουν προσωπικά προβλήματα και θέλουν να ξεφύγουν από αυτά. Στο 13% είναι το ποσοστό που θεωρείται ότι τα άτομα αυτά είναι επαναστατημένα. Στο 22% είναι τα άτομα που θεωρούνται ότι προσπαθούν να εντυπωσιάσουν με αυτό τον τρόπο και το 19% θεωρούν ότι αυτά τα άτομα έχουν παραστρατήσει, έχουν «πάρει τον κακό το δρόμο».

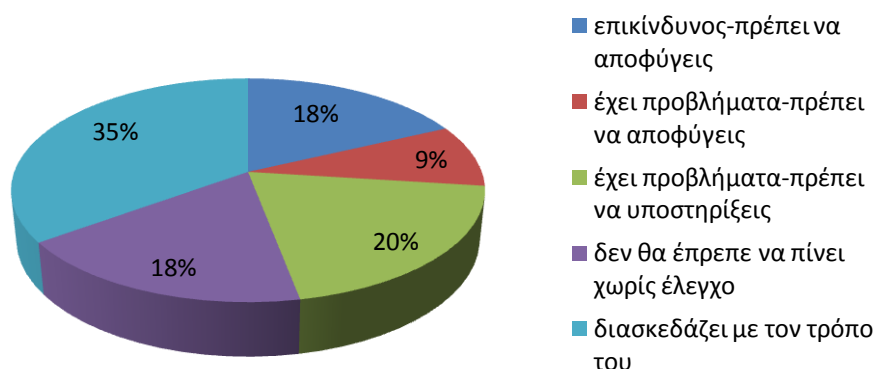
Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

πίνακας 6: κοινωνικές αναπαραστάσεις για συνομήλικους χρήστες αλκοόλ

Στην ερώτηση αν ένας φίλος τους είχε μεθύσει ποια θα ήταν η άποψη τους από 18% έχουμε την άποψη ότι θα ήταν επικίνδυνος για παρέα και θα πρέπει να τον αποφύγουν, το 9% πιστεύουν ότι πιθανόν να έχει προβλήματα και πρέπει να τον αποφύγουν. 20% πιστεύουν ότι έχει προβλήματα και πρέπει να τον υποστηρίξουν και να τον βοηθήσουν. Το 18% θεωρεί ότι δεν πρέπει να πίνει χωρίς έλεγχο. Και το ποσοστό του 35% ισχυρίζεται ότι απλά ο φίλος που έχει μεθύσει διασκεδάζει με τον τρόπο του.

πίνακας 7: στάση απέναντι σε συνομήλικους χρήστες αλκοόλ

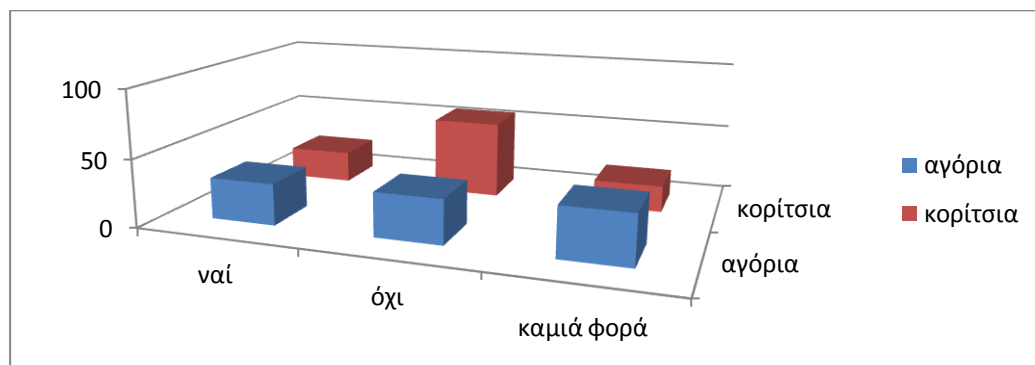

Η άποψη των ερωτηθέντων για το αν το αλκοόλ εξυψώνει πνευματικά έναν άνθρωπο ή αν τον κάνει να νιώθει καλύτερα έχουμε τα ακόλουθα ποσοστά: το 45% δίνει

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

αρνητική απάντηση, το 27% δίνει θετική απάντηση και το 28% θεωρεί ότι καμιά φορά το αλκοόλ εξυψώνει πνευματικά και σε κάνει να νιώθεις καλύτερα. Αν χωρίσουμε ανά φύλο το δείγμα μας ωστόσο, θα διαπιστώσουμε ότι στο ποσοστό που 45% που δίνει αρνητική απάντηση σε αυτό το ερώτημα συμβάλλουν πολύ περισσότερο τα κορίτσια και πολύ λιγότερο τα αγόρια. Οπτικοποιημένα αυτό εμφανίζεται ως εξής:

**Πίνακας 8: αλκοόλ και πνευματική εξύψωση:
αγόρια /κορίτσια**

Διερευνώντας εάν τα άτομα που θεωρούν ότι η κατανάλωση αλκοόλ οδηγεί σε πνευματική εξύψωση καταναλώνουν με μεγαλύτερη συχνότητα αλκοολούχα ποτά, φάνηκε ότι όντως υπάρχει υψηλή συσχέτιση $r(98) = -.460, p < .01$.

	αλκοόλ και πνευματική εξύψωση
συχνότητα κατανάλωσης αλκοόλ	Pearson Correlation
	-,460**
	Sig. (2-tailed)
	,000
	N
	100

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

Άτομα που θεωρούν ότι το αλκοόλ εξυψώνει εμφανίζονται επίσης να αφήνοντας περισσότερες φορές στην κατανάλωση αλκοόλ σε σημείο να νιώσουν ζάλη (ελαφριά μέθη) $r(98) = ,267, p < ,01$ ή και να μεθύσουν σοβαρά με απώλεια ελέγχου $r(98) = ,357, p < ,01$.

		αλκοόλ και πνευματική εξύψωση
ζάλη/ελαφριά μέθη	Pearson Correlation	,267**
	Sig. (2-tailed)	,008
	N	99

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

		αλκοόλ και πνευματική εξύψωση
μέθη με απώλεια ελέγχου	Pearson Correlation	,357**
	Sig. (2-tailed)	,000
	N	98

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

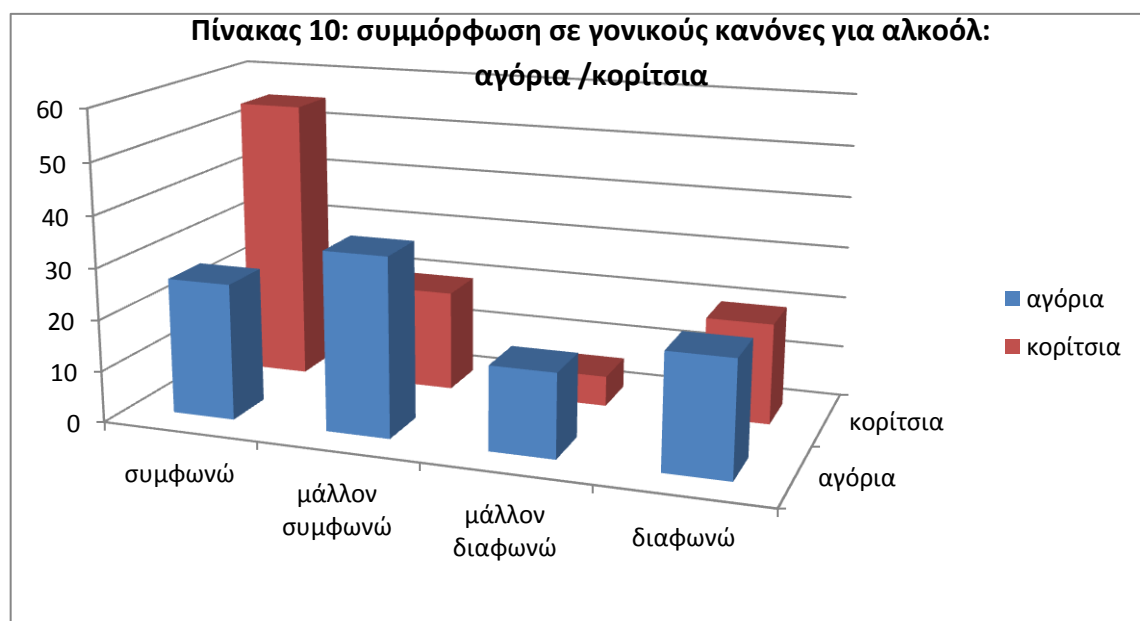
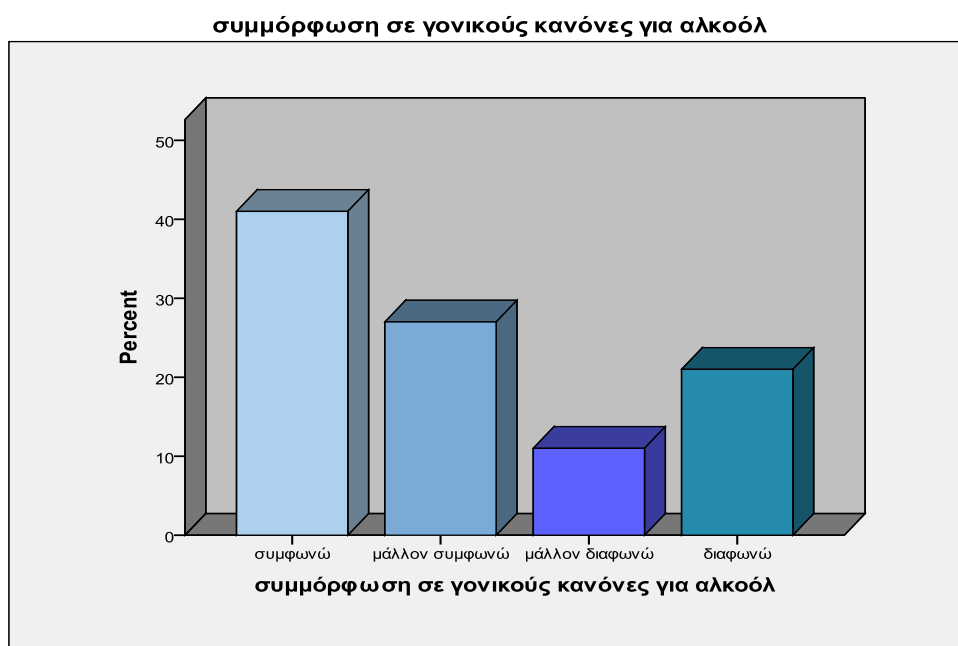
Τα αποτελέσματα αυτά υπογραμμίζουν για μια ακόμα φορά ότι μια θεωρητική αντίληψη για το ποτό και τα αποτελέσματα από την κατανάλωσή του (στην περίπτωση αυτή η αντίληψη ότι το ποτό οδηγεί σε πνευματική εξύψωση) σχετίζεται άμεσα με την συμπεριφορά του ατόμου (πραγματική συχνότητα κατανάλωσης αλκοόλ και μέθη, ελαφριά ή σοβαρή).

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

Κ) Συμπερασματική ερώτηση

Στην τελευταία ερώτηση του ερωτηματολογίου ρωτάμε την άποψη του δείγματος για το αν συμφωνεί ότι όλοι όσοι είναι στην ίδια ηλικία πρέπει να δέχονται τους κανόνες που τίθενται από τους γονείς και το κράτος, το 41% απαντάει ότι συμφωνεί με όλα τα παραπάνω, το 27% ότι μάλλον συμφωνεί, το 11% ότι μάλλον διαφωνεί και το 21% ότι διαφωνεί με την άποψη ότι πρέπει να υπακούν στους κανόνες και τα όρια που τίθενται για τη χρήση του αλκοόλ.

Πίνακας 9: Συμμόρφωση σε γονικούς κανόνες για αλκοόλ

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

8.2 Γενικά ερευνητικά συμπεράσματα

Από το δείγμα των 100 ατόμων, περισσότεροι από τους μισούς συμμετέχοντες (55%) παραδέχονται ότι συνηθίζουν να καταναλώνουν αλκοόλ. Με δεδομένο ότι η έρευνα γίνεται σε ανήλικους (13 έως 18 ετών), μολονότι ένα τόσο υψηλό ποσοστό είναι ανησυχητικό, στην ουσία απλά περιγράφει μια ευρέως γνωστή πραγματικότητα.

- ✓ Το 20% των ερωτηθέντων δηλώνουν ότι πίνουν καθημερινά!
- ✓ Το 27% καταναλώνει αλκοόλ συστηματικά (μερικές φορές την εβδομάδα).

Οι συμμετέχοντες στην έρευνα, ανεξάρτητα από την συχνότητα κατανάλωσης αλκοόλ που είναι υψηλή, δηλώνουν ότι είναι σε θέση να έχουν τον έλεγχο της ποσότητας που καταναλώνουν. Τα ποσοστά των ατόμων που αναφέρουν ότι έχουν βρεθεί σε ελαφριά μέθη ή έχουν χάσει τον έλεγχο και έχουν μεθύσει σοβαρά τις μισές φορές που έχουν καταναλώσει αλκοόλ, τις περισσότερες φορές και σχεδόν όλες τις φορές είναι σχετικά συγκρατημένα.

- Τα άτομα που συμμετείχαν στην έρευνα ρωτήθηκαν επίσης για το πόσες φορές που κατανάλωσαν αλκοόλ έχουν αισθανθεί ζάλη ή ελαφρά μέθη.
  1. Το 43,4% απαντά ποτέ ως τώρα,
  2. το 27,3% απαντάει μερικές φορές,
  3. το 9,1% απαντάει τις μισές φορές που έχει καταναλώσει αλκοόλ,
  4. το 12,1% τις περισσότερες φορές και
  5. σχεδόν όλες τις φορές αντιστοιχεί στο 8,1%.
- Στην ερώτηση πόσες φορές έχει μεθύσει έχοντας χάσει τον έλεγχο τα ποσοστά δείχνουν τα εξής:
  1. το 48% λέει ότι ποτέ δεν έχει μεθύσει χάνοντας τον έλεγχο,
  2. το 13,3% λέει ότι το έχει κάνει μια φορά,
  3. το 7,1% αναφέρει δύο φορές.
  4. Το 10,2% 3-5 φορές,
  5. το 2% 6-9 φορές και 10 ή και
  6. περισσότερες φορές αντιστοιχεί το 19,4%.

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

Η συχνότητα κατανάλωσης αλκοόλ συνδέεται σημαντικά με το φύλο. Τα αγόρια αναφέρουν μεγαλύτερο μέσο όρο συχνότητας κατανάλωσης αλκοόλ από ότι τα κορίτσια.

Η συχνότητα που ένα άτομο έχει βρεθεί σε κατάσταση μέθης με απώλεια ελέγχου συνδέεται σημαντικά με το φύλο. Ειδικότερα, τα αγόρια αναφέρουν μεγαλύτερο μέσο όρο συχνότητας που έχουν βρεθεί σε κατάσταση μέθης ($M= 3,37$) από ότι τα κορίτσια ($M= 1,90$): $t(90,622) = 3,960$, $p = ,000$.

Δεν βρέθηκε στατιστικά σημαντική συσχέτιση ανάμεσα στην μεταβλητή ηλικία, και συχνότητα κατανάλωσης αλκοόλ. Με άλλα λόγια, η κατανάλωση αλκοόλ δεν εμφανίζεται να ακολουθεί κάποια συγκεκριμένη τάση και να αυξάνεται ή να μειώνεται με το πέρασμα της ηλικίας.

Η συχνότητα κατανάλωσης αλκοόλ αλλά και η συχνότητα που ένα άτομο έχει βρεθεί σε κατάσταση μέθης με απώλεια ελέγχου δεν συνδέεται με τον τόπο κατοικίας.

Ένα πολύ μεγάλο ποσοστό των παιδιών (41%) ήρθαν σε επαφή με το αλκοόλ σε πολύ μικρή ηλικία (Δημοτικό). Από αυτά τα παιδιά, για τα περισσότερα (63,4%) φαίνεται ότι η πρώτη εμπειρία με το αλκοόλ ήταν κυρίως με την παρουσία ή την επίγνωση των γονέων. Το αποτέλεσμα αυτό δείχνει ότι υπάρχει μια ελαστική στάση των γονέων ως προς την πρώτη δοκιμή αλκοόλ από τα παιδιά, γεγονός που ίσως διαμορφώνει και μια πιο χαλαρή στάση των παιδιών ως προς την κατανάλωση αλκοόλ στη μελλοντική τους ζωή.

Αν και στο σύνολο των συμμετεχόντων δεν μπορούμε να αναγνωρίσουμε μια τάση για μεγαλύτερη κατανάλωση αλκοόλ όσο μικρότερη ήταν η ηλικία δοκιμής (όπως έδειξε η ανάλυση συσχέτισης), αν μοιράσουμε σε κατηγορίες τα τους συμμετέχοντες στην έρευνα ανάλογα με την συχνότητα κατανάλωσης, γίνεται ξεκάθαρο ότι οι καταναλωτές αλκοόλ σε καθημερινή βάση δοκίμασαν για πρώτη φορά αλκοόλ σε μικρή ηλικία.

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

Μελετώντας τη στάση των νέων για τη χρήση του αλκοόλ έχουμε τα εξής αποτελέσματα 1

1. το 59,6% του δείγματος απάντησε ότι η χρήση αλκοόλ είναι προσωπική επιλογή αυτού που το χρησιμοποιεί,
2. το 26,3% θεωρεί ότι είναι τρόπος ζωής και
3. το 14,1% πιστεύει ότι η χρήση του αλκοόλ την επιβάλλει η παρέα στην οποία βρίσκεσαι κάθε φορά.

Θελήσαμε να εξετάσουμε την υπόθεση ότι όσο πιο επιρρεπές είναι ένα άτομο στην κοινωνική συμμόρφωση και στις απαιτήσεις του περιγύρου του, τόσο μεγαλύτερη θα είναι η συχνότητα κατανάλωσης αλκοόλ. Η ανάλυση συσχέτισης χρησιμοποιώντας το κριτήριο Pearson's r επιβεβαίωσε ότι όντως υπάρχει στατιστικά σημαντική συσχέτιση $r(98) = -0,242, p < .05$

Επιπλέον, από αυτά τα παιδιά που δοκίμασαν πολύ νωρίς αλκοόλ μεγάλο ποσοστό στην μετέπειτα ζωή τους έχουν μεγάλη συχνότητα αλκοόλ, έχουν νιώσει ζάλη ελαφριά μέθη αρκετά συχνά, και έχουν μεθύσει χάσει τον έλεγχο. Φαίνεται λοιπόν ότι η ελαστική στάση των γονέων και η εξοικείωση παρουσία τους των παιδιών με την χρήση αλκοόλ συσχετίζεται με την αυξημένη χρήση αλκοόλ στην μετέπειτα ζωή τους, αν και όχι με τον χάσιμο του ελέγχου στην ποσότητα κατανάλωσης και την μέθη.

- Ηλικία και συχνότητα κατανάλωσης αλκοόλ δεν φαίνεται να συσχετίζονται με κάποιο τρόπο.
- Γονική συμμόρφωση συμβάλλουν στο να τα κορίτσια
- Προφίλ παιδιών και αλκοόλ : δύο συνιστώσες.
-

Συχνότητα Κατανάλωσης αλλά και ποσότητα κατανάλωσης (όπως αυτή εκφράζεται μέσα από την ανικανότητα διαχείρισης της ποσότητας κατανάλωσης και αυτή εκφράζεται μέσα από την συχνότητα που κάποιος έχει αισθανθεί ζάλη/ελαφριά μέθη ή συχνότητα που έχει χάσει τον έλεγχο και έχει μεθύσει).

Διερεύνηση της υπόθεσης ότι η κατανάλωση αλκοόλ είναι μεγαλύτερη σε παιδιά που εμφανίζουν και προβλήματα σχολικής επίδοσης, φοίτησης, ότι υπάρχει

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

συνοσηρότητα κατά κάποιο τρόπο. Για αυτό έγινε έλεγχος μιας σειράς συσχετίσεων με την συχνότητα και την ποσότητα κατανάλωσης αλκοόλ ώστε να διερευνηθεί εάν το προφίλ που θεωρούμε εμείς ότι έχουν παιδιά με σχολικά προβλήματα, χαμηλή βαθμολογία/επίδοση στα σχολικά μαθήματα που συμπεριλαμβάνει την εικόνα χαμηλού ενδεικτικού αποφοίτησης (13), αλλά και το να μείνει κανείς μετεξεταστέος ή μεγάλος αριθμός απουσιών (17), χάσιμο χρονιάς λόγω απουσιών (14 α), αποβολή από το σχολείο (19) χάσιμο χρονιάς (14), μετεξεταστέος, **άρα φαίνεται κατάχρηση αλκοόλ ένα μια ακόμα έκφανση μιας σειράς προβλημάτων?(→ ρόλος του κοινωνικού λειτουργού σε οικογένειες, σημασία πρώιμης παρέμβασης?)**

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρόωμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9^ο: Συζήτηση

9.1. Συζήτηση

Ξεκινώντας την ερευνητική μας εργασία είχαμε θέσει την εξής ερευνητική υπόθεση «Η χρήση αλκοόλ επηρεάζεται από τις κοινωνικές, οικονομικές, πολιτισμικές και περιβαλλοντικές συνθήκες του συγκεκριμένου Δήμου;», με τα ακόλουθα ερευνητικά ερωτήματα:

- Η κατανάλωση αλκοόλ από τους μαθητές Λυκείου επηρεάζει τις σχολικές τους επιδόσεις.
- Οι έφηβοι επηρεάζονται από το κοινωνικό και πολιτισμικό τους περιβάλλον (συνήθειες) ως προς τη χρήση αλκοόλ.
- Η κατανάλωση αλκοόλ από τους εφήβους επηρεάζει την ψυχολογία τους, τονώνει την αυτοπεποίθησή τους, καθώς επηρεάζουν και επηρεάζονται από την παρέα τους σχετικά με την κατανάλωση αλκοόλ (αναγνώριση, αποδοχή από την παρέα)
- Οι έφηβοι που καταναλώνουν αλκοόλ σχεδόν σε καθημερινή βάση, ξοδεύουν περισσότερα χρήματα σε σχέση με τους υπόλοιπους εφήβους.
- Πως η οικογένεια περνά με τον τρόπο ζωής τη χρήση του αλκοόλ.

Στην ενότητα αυτή, παρουσιάζεται ο έλεγχος συσχέτισης των υποθέσεων και των επιμέρους ερευνητικών αποτελεσμάτων.

Η διαδικασία της έρευνας πραγματοποιήθηκε στον Δήμο Γεροποτάμου, και πιο συγκεκριμένα η συλλογή των στοιχείων έγινε σε μέρη που συχνάζουν οι νέοι του Δήμου. Οι κυριότερες δυσκολίες που συναντήσαμε ήταν κατά κύριο λόγο η καχυποψία των παιδιών, και κυρίως η άγνοια τους να συμπληρώσουν ένα ερωτηματολόγιο. Επίσης μας δυσκόλεψε ιδιαίτερα το να εξακριβώσουμε αν οι απαντήσεις των ερωτώμενων ήταν αληθείς κάτι που δεν είναι και απολύτως ασφαλές.

Επομένως η πραγμάτωση της ερευνητικής διαδικασίας ολοκληρώθηκε με μια σχετική δυσκολία αλλά και αποτελεσματικότητα, καθώς αρκετά από τα ευρήματα παρουσιάζουν ενδιαφέρον και τα αναφέρουμε παρακάτω.

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

Ατομικές πληροφορίες:

Το δείγμα μας αποτελείται από μαθητές Γυμνασίου και Λυκείου των οποίων η ηλικιακή κατανομή έχει ως ελάχιστο τα 13 έτη και ως μέγιστο τα 18 έτη. Η μέση ηλικία των ερωτώμενων είναι τα 15,77 έτη. Σχετικά με το φύλο του δείγματος, διαπιστώνεται ότι υπάρχει ισοκατανομή (το 51% των ατόμων είναι κορίτσια και το 49% αγόρια). Από τις απαντήσεις των μαθητών, προκύπτει ότι 9 στους 10 μαθητές δήλωσαν πως ζουν και οι δύο γονείς τους μαζί. Ένα μικρό ποσοστό της τάξης του 3% δηλώνει ότι δεν ζει κανείς από τους γονείς του. Αντιλαμβανόμαστε λοιπόν, ότι πρόκειται για εξαιρετικά δύσκολες καταστάσεις όπου πολλές φορές οδηγούν τους νέους να είναι πιο επιρρεπής σε παραβατικές συμπεριφορές καθώς επίσης να κάνουν συχνότερη κατανάλωση αλκοολούχων ουσιών. Το 2,1% του δείγματος αναφέρει ότι έχει ετεροθαλή αδέρφια, γεγονός που θα μπορούσε να συνδυαστεί με προβληματικές καταστάσεις που μπορεί ν' αντιμετωπίζουν οι νέοι εκτός του σχολικού περιβάλλοντος. Σχετικά με την επαγγελματική κατάσταση των γονέων τα αποτελέσματα δείχνουν το 58% να δηλώνει ότι εργάζονται και οι δύο γονείς και μόνο το 1% να δηλώνει ότι δεν εργάζεται κανείς από τους γονείς. Είναι γεγονός ότι πολλές παραβατικές συμπεριφορές και προβλήματα σχέσεων μέσα στην οικογένεια, ξεκινούν πολλές φορές με αφορμή τα οικονομικά προβλήματα.

Σχολική επίδοση:

Ο μέσος όρος βαθμολογίας του δείγματος κατά την προηγούμενη σχολική χρονιά ήταν 14,7, με μέγιστη βαθμολογία το 20 και μικρότερη το 10. Γεγονός που θεωρητικά αποτελεί προστατευτικό παράγοντα σχετικά με την κατανάλωση αλκοόλ. Όπως πολλοί ερευνητές υποστηρίζουν, (Παντερή Μ. (2004), «Η χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών στην εφηβική ηλικία») η σχολική αποτυχία αποτελεί αιτία της εφηβικής παραβατικότητας. Συνήθως με την συμπεριφορά αυτή ο μαθητής προσπαθεί να βελτιώσει την εικόνα του, υιοθετώντας συμπεριφορές όπως κατανάλωση αλκοόλ και αύξηση απουσιών. Βέβαια, το 21% του δείγματος αναφέρει πως έχει χάσει χρονιά λόγω μαθημάτων και το 6% του δείγματος, έχει χάσει τη σχολική χρονιά εξαιτίας των απουσιών. Από το σύνολο του δείγματος, προκύπτει ότι το 9% είναι άτομα που δεν πηγαίνουν καθόλου στο σχολείο.

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

Σχετικά με τις απουσίες, προκύπτει ότι το 49% του δείγματος έχει μέχρι 20 απουσίες, ενώ το 32,7% έχει κάνει από 20-60 απουσίες και ένα 18,4% έχει κάνει πάνω από 60 απουσίες. Το 44% αναφέρει ότι οι απουσίες έγιναν κυρίως για προσωπικούς λόγους, το 36% για λόγους υγείας και το 20% και για τους δύο παραπάνω λόγους. Επίσης, το 24% απάντησε ότι έχει αποβληθεί από το σχολείο και μάλιστα, το 11% του δείγματος δηλώνει ότι έχει αποβληθεί εξαιτίας άπρεπης συμπεριφοράς. Παρατηρείται επομένως, ότι ενώ υπάρχει ικανοποιητική επίδοση στα μαθήματα, παρόλα αυτά υπάρχει αυξημένος αριθμός απουσιών. Αυτό μάλλον αποδεικνύει ότι ο νέος αρνείται να συμβαδίσει με τους υπάρχοντες κανόνες του σχολείου και επιθυμεί να αποφύγει αυτήν την κατάσταση που του προκαλεί άγχος και στρες και τον κάνει να νιώθει εγκλωβισμένος στα πλαίσια του σχολικού περιβάλλοντος. Συχνά οι μαθητές προτιμούν να πάρουν απουσίες προκειμένου ν' αποφύγουν την προφορική εξέταση ή ακόμη κάποιο διαγώνισμα. Οι μαθητές συχνά νιώθουν ότι κάποιοι καθηγητές είναι ιδιαίτερα αυστηροί μαζί τους, γεγονός που τους κάνει ν' ασφυκτιούν στο περιβάλλον του σχολείου και να θέλουν να το αποφύγουν. Σε περίπτωση μάλιστα που κάποιος μαθητής χαρακτηριστεί ως ταραχοποιό στοιχείο, αυτομάτως υιοθετεί παραβατικές συμπεριφορές προκειμένου να συμβαδίζει με την «ταμπέλα» που του έδωσαν.

Τέλος, προκειμένου να διαπιστώσουμε τους στόχους του δείγματος για το μέλλον, προκύπτει ότι ένα αρκετά μεγάλο ποσοστό του δείγματος (41%) δηλώνει ότι θέλει να εισαχθεί σε κάποιο τμήμα Ανώτερων ή Ανώτατων σπουδών, καθώς και το 23,2% δηλώνει ότι θέλει να εργαστεί κάπου. Προβληματισμούς μας δημιουργεί το 35% από το δείγμα μας που με την σειρά του δηλώνει ότι δεν έχει αποφασίσει ακόμη τι θα κάνει στο μέλλον. Ακόμη, μεγάλο είναι και το ποσοστό του δείγματος (45,2%) που δηλώνει ότι σε περίπτωση αποτυχίας στις εισαγωγικές εξετάσεις, θα ξαναπροσπαθήσει μέχρι να πετύχει. Πρόκειται για ένα πολύ ενθαρρυντικό στοιχείο, διότι μπορούμε να υποθέσουμε ότι αυτομάτως αυτό θα μπορούσε να λειτουργήσει ως ανασταλτικός παράγοντας στην υπερβολική κατανάλωση αλκοόλ επειδή ακριβώς μιλάμε για άτομα που φαίνονται πολύ σίγουρα και με πολύ ξεκάθαρους στόχους.

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

Εξωσχολικές δραστηριότητες:

Αρχικά, θέλουμε να εξετάσουμε την οικονομική κατάσταση του δείγματος. Τα αποτελέσματα της έρευνας, δείχνουν το 65% των εφήβων να δηλώνει ότι όλα τα χρήματα που ξοδεύει προέρχονται από χαρτζιλίκι, το 14% εργάζεται προκειμένου να καλύψει τις ανάγκες του και το 21% ξοδεύει χρήματα που προέρχονται και από χαρτζιλίκι αλλά και από εργασία. Σε ποσοστό 38% δηλώνουν ότι ξοδεύουν καθημερινά πάνω από 10 ευρώ, και το 20% από 5-10 ευρώ. Γενικά, η πλειοψηφία του δείγματος (34%) αναφέρει ότι διαθέτει τα χρήματά του για άλλους σκοπούς και το 33% χρησιμοποιεί τα χρήματά του για διασκέδαση. Από αυτό και μόνο δεν μπορούμε να ισχυριστούμε ότι τα περισσότερα χρήματα του δείγματος πηγαίνουν στο αλκοόλ, ωστόσο μπορούμε να θεωρήσουμε ότι ένα μεγάλο μέρος τους ξοδεύεται για τη αγορά αλκοολούχων ουσιών οι οποίες και συνδέονται άμεσα με τις βραδινές τους εξόδους.

Ελεύθερος χρόνος- Διασκέδαση:

Στην ερώτηση σχετικά με τις εξωσχολικές δραστηριότητες του δείγματος, η πλειοψηφία (48%) απάντησε ότι πηγαίνει στα φροντιστήρια, γεγονός που αποδεικνύει το αυστηρό πρόγραμμα των μαθητών. Επίσης, από την απάντηση αυτή φαίνεται η επιτακτική ανάγκη των μαθητών να παρακολουθούν και φροντιστηριακά τμήματα, πράγμα που φανερώνει και την αναποτελεσματικότητα του σχολείου στην εκπαίδευση. Προστατευτικό παράγοντα αποτελεί επίσης και ο αθλητισμός, που είναι η απάντηση που έδωσε το 35% του δείγματος. Αυτομάτως αυτό μας δίνει την εντύπωση ότι οι μαθητές που αθλούνται ακολουθούν υγιεινό πρόγραμμα διατροφής και πιθανόν να μην πίνουν αλκοόλ. Το 31% απαντάει ότι στον ελεύθερο χρόνο ασχολείται με άλλες δραστηριότητες. Αυτή η απάντηση παρουσιάζει ενδιαφέρον διότι δεν μπορούμε να γνωρίζουμε αν οι συγκεκριμένες αυτές δραστηριότητες έχουν κάποια σχέση με το αλκοόλ. Ως γνωστό οι περισσότεροι έφηβοι συνδέουν την διασκέδαση με την κατανάλωση αλκοόλ. Το 24% ασχολείται με ηλεκτρονικά παιχνίδια και το 23% με μουσική. Παρόλα αυτά, ακόμη και το 9% που δηλώνει ότι δεν ασχολείται με καμία εξωσχολική δραστηριότητα, μπορεί να αποτελέσει παράγοντα όπου θα δώσει ευκαιρίες στον έφηβο να δοκιμάσει κάτι νέο και πιθανόν αυτό να εμπεριέχει κάποια αλκοολούχα ουσία. Είναι σημαντικό για τον έφηβο να

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

ασχολείται και με άλλες δραστηριότητες πέραν του σχολείου, ώστε να διαμορφωθεί καλύτερα η προσωπικότητα του και να κοινωνικοποιηθεί πιο εύκολα στο σύνολο.

Το μεγαλύτερο μέρος του δείγματος, διαλέγει να περνάει τον ελεύθερο χρόνο του ακούγοντας μουσική (44%), το 42% θέλει να περνάει τον ελεύθερο χρόνο του σπίτι μαζί με φίλους. Και αυτή η επιλογή τους όμως, θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι προβληματίζει, διότι μπορεί να συμπεριλαμβάνει την κατανάλωση αλκοόλ μιας που σε κάθε σπίτι υπάρχουν τα βασικά ποτά καθώς και αυτά που σχετίζονται με την Κρητική παράδοση. Στο 40% και 37% είναι αυτοί που επιλέγουν ν' ασχοληθούν στον ελεύθερο χρόνο τους με την τηλεόραση και το internet αντίστοιχα. Από εκεί και πέρα μικρότερα ποσοστά μαζεύουν άλλες δραστηριότητες που κάνουν οι νέοι του δείγματός μας, που αφορούν καλλιτεχνικές δραστηριότητες, πολιτιστικά, κατηχητικό, κ.τ.λ. Αναφορικά με το είδος της διασκέδασης, προκύπτει ότι μεγάλα ποσοστά συγκεντρώνουν η μουσική (40,4%), ο χορός (24%), και οι άλλες διασκεδάσεις (22%), που συνήθως περιλαμβάνουν την κατανάλωση αλκοόλ.

Μεγάλο είναι το ποσοστό (29%) αυτών που δήλωσαν ότι βγαίνουν έξω σχεδόν καθημερινά.

Κατανάλωση αλκοόλ:

Από τα 100 άτομα του δείγματός μας, τα 55 δηλώνουν ότι πίνουν αλκοόλ. Σχετικά με την συχνότητα κατανάλωσης του αλκοόλ, προκύπτει ότι το 20% του δείγματος πίνει σχεδόν καθημερινά, το 27% απάντησε ότι πίνει μερικές φορές την εβδομάδα. Επίσης, το 20% αναφέρει ότι πίνει μερικές φορές τον χρόνο και το 16% πίνει μερικές φορές τον μήνα. Ακόμη, μόνο το 17% υποστηρίζει ότι δεν έχει πει ποτέ ως τώρα αλκοόλ. Μάλιστα, από τον έλεγχο των μέσων όρων με την βοήθεια του t κριτηρίου, προκύπτει ότι η συχνότητα κατανάλωσης αλκοόλ συνδέεται σημαντικά με το φύλο. Συγκεκριμένα, τα αγόρια αναφέρουν μεγαλύτερο μέσο όρο συχνότητας κατανάλωσης αλκοόλ απ' ότι τα κορίτσια. Επομένως, από αυτές τις απαντήσεις επιβεβαιώνονται οι αρχικές μας υποθέσεις σχετικά με κατανάλωση αλκοόλ και την συχνότητα εξόδων του δείγματός μας κατά την διάρκεια μιας εβδομάδας.

Η κατανάλωση αλκοόλ από τα άτομα εφηβικής ηλικίας, είναι συνηθισμένο φαινόμενο και εκλαμβάνεται από τους ίδιους και την παρέα τους ως δείγμα ενηλικίωσης.

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

Ιδιαίτερα τα αγόρια με την κατανάλωση αλκοόλ, προσπαθούν να προσελκύσουν την προσοχή των άλλων και ιδιαίτερα τα άτομα του αντίθετου φύλου. Τα αγόρια ειδικά δείχνουν περισσότερο σίγουροι για τον εαυτό τους και πιο δυναμικοί. Σύμφωνα με την κοινωνικοψυχολογική προσέγγιση (Υφαντής Θ. 1991, «Έφηβοι και κατάχρηση οινοπνευματωδών ποτών», Ιατρική), ένας έφηβος μπορεί να πίνει για να επιτύχει μια θετική εικόνα στα μάτια των φίλων του. Αν η εικόνα που συνδέεται με το ποτό είναι μια από εκείνες που οι φίλοι θαυμάζουν, οι έφηβοι μπορεί να πίνουν για να δημιουργούν μια κοινωνικά επιθυμητή εικόνα στο ακροατήριο των φίλων. Σύμφωνα όμως και με την θεωρία κοινωνικοποίησης (Υφαντής Θ. 1991, «Έφηβοι και κατάχρηση οινοπνευματωδών ποτών», Ιατρική), οι νέοι διαπλάθουν την συμπεριφορά τους ή τη στάση τους πάνω σε συμπεριφορές άλλων, απλώς παρατηρώντας τους και περιγράφοντας τις συμπεριφορές τους ή στην περίπτωση της γονικής κατανάλωσης ουσιών, μεταφέροντας τις σε τύπους περισσότερο αποδεκτούς στο στυλ της ζωής ενός νέου.

Οι επιπτώσεις της κατανάλωσης αλκοόλ είναι συνήθως η ζάλη, η ελαφρά μέθη και η μέθη με απώλεια ελέγχου. Από τα αποτελέσματα που προκύπτουν βρέθηκε στατιστικά σημαντική συσχέτιση σχετικά με την συχνότητα κατανάλωσης αλκοόλ και την συχνότητα που έχει βρεθεί ένα άτομο σε κατάσταση ελαφριάς μέθης καθώς και για τη συχνότητα μέθης με απώλεια ελέγχου. Επίσης, από τον έλεγχο των μέσων όρων με το κριτήριο t για ανεξάρτητα δείγματα, προκύπτει ότι η συχνότητα κατανάλωσης αλκοόλ και η κατάσταση μέθης με απώλεια ελέγχου, δεν συνδέεται με τον τόπο κατοικίας του δείγματος. Συγκεκριμένα λοιπόν, το 43% του δείγματος δηλώνει ότι ποτέ ως τώρα δεν έχει αισθανθεί ζάλη ή ελαφριά μέθη, το 27,3% απαντάει μερικές φορές, το 9,1% απαντάει τις μισές φορές που έχει καταναλώσει αλκοόλ. Ακόμη, το 12,1% αναφέρει ότι έχει αισθανθεί ζάλη ή ελαφριά μέθη τις περισσότερες φορές και το 8,1% απάντησε σχεδόν όλες τις φορές που κατανάλωσε αλκοόλ.

Από το σύνολο του δείγματός μας, το 28,2% δηλώνει ότι μετά από τη χρήση κάποιου ποτού φτιάχνει το κέφι τους και το 9% δηλώνει ότι πρόκειται για μία πολύ ευχάριστη εμπειρία που θα ήθελε να επαναλάβει στο μέλλον. Ακόμη, το 30,8% δήλωσε ότι αισθάνθηκε ξαφνικά να γυρίζουν όλα ξαφνικά, το 12,8% προτίμησε να φύγει από την παρέα, καθώς το 2,6% ανέφερε ότι μελαγχόλησε και κλείστηκε στον εαυτό του.

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

Αξιίζει ν' αναφέρουμε ότι το 16,7% του δείγματος αναφέρει ότι ζαλίστηκε και παρόλα αυτά πιστεύει ότι δεν έχει μεθύσει πραγματικά.

Υπάρχουν πολλοί λόγοι που κάνουν έναν έφηβο να πιει, όπως για παράδειγμα το γεγονός ότι είναι κάτι που τους βοηθάει να χαλαρώσουν και να περάσουν ευχάριστα με την παρέα τους. Κάποιες φορές θέλει να εντυπωσιάσει την παρέα του. Κάποιες φορές όμως, η παρέα θέλει κάτι άλλο από αυτό που θέλει ο έφηβος. Σύμφωνα με τους συγγραφείς (Μπρακόνιε Αλαιν, Μαρστελι Ντανιελ, 2002, «Τα χίλια πρόσωπα της εφηβείας», Αθήνα)πολλές φορές ο έφηβος παρασύρεται σε αρνητικές ενέργειες κάτω από την πίεση μελών της ομάδας στην οποία ανήκει χωρίς να συμφωνεί πάντα εξαιτίας του φόβου απόρριψης του από αυτή. Όμως ο νέος που εμπιστεύεται τον εαυτό του, είναι σε θέση να μπορεί να αντισταθεί στις πιέσεις της ομάδας χωρίς να φοβάται.

Είναι γεγονός, ότι ένα πολύ μεγάλο ποσοστό της τάξης του 59,6% του δείγματος δηλώνει ότι η χρήση αλκοόλ είναι προσωπική επιλογή αυτού που το χρησιμοποιεί και το 26,3% θεωρεί ότι είναι τρόπος ζωής. Ακόμη, το 14,1% πιστεύει ότι τη χρήση αλκοόλ την επιβάλλει η παρέα που βρίσκεται κάθε φορά. Πολύ ενδιαφέρον παρουσιάζει η διαπίστωση ότι η ομάδα που θεωρεί την κατανάλωση αλκοολούχων ποτών ως τρόπο ζωής, έχει δηλώσει ότι καταναλώνει καθημερινά αλκοόλ (σε ποσοστό 38,5%), έχει βρεθεί σε κατάσταση ελαφριάς μέθης/ζάλης μερικές φορές (σε ποσοστό 38,5%) και εμφανίζεται να έχει φτάσει σε σημείο μέθης με απώλεια ελέγχου 10 φορές και παραπάνω (42,3%). Ίσως να είναι λογικό κάποιος που θεωρεί το αλκοόλ σαν τρόπο ζωής, να καταναλώνει συχνότερα από άλλους και να ζαλίζεται από αυτό ωστόσο δεν παύουμε να μιλάμε για ανήλικους καταναλωτές πράγμα που μας παραπέμπει στις κοινωνικές αναπαραστάσεις των νέων και τη στάση που κρατάει η οικογένεια απέναντι στο αλκοόλ.

Στάση απέναντι στο αλκοόλ:

Όπως είδαμε και παραπάνω οι έφηβοι επηρεάζονται πολύ από την εκάστοτε παρέα τους. Προκειμένου να ελέγξουμε την αντίδραση των εφήβων σε περίπτωση που η παρέα απαιτούσε από εκείνον να πιει περισσότερο, το 45,5% ισχυρίζεται ότι θα αρνιόταν κατηγορηματικά, το 31,3% θα έπινε λίγο παραπάνω, το 9,1% θα αρνιόταν αρχικά αλλά έπειτα θα υποχωρούσε στις απαιτήσεις της παρέας και τέλος το 14,1%

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

δηλώνει ότι θα έκανε αυτό που ζητούσε η παρέα. Από την ανάλυση της συσχέτισης σύμφωνα με το κριτήριο Pearson's r επιβεβαιώνεται ότι υπάρχει στατιστικά σημαντική συσχέτιση στην συχνότητα κατανάλωσης αλκοόλ και στο πόσο επιρρεπές είναι το άτομο. Σχετικά με τα όρια που οι νέοι θέτουν ή όχι στην κατανάλωση αλκοόλ, οι 34 στους 100 δηλώνουν ότι πρόκειται για προσωπική τους επιλογή, οι 12 θεωρούν ότι η χρήση τους δημιουργεί ευχάριστη ατμόσφαιρα, οι 25 θέλουν να προκαλέσουν εντυπώσεις και οι 29 από τους 100 θεωρούν ότι δεν νοείται έξοδος χωρίς την χρήση αλκοόλ.

Από τις εντυπώσεις που έχουν οι έφηβοι για την κατανάλωση αλκοόλ από τους συνομηλίκους τους, προκύπτουν τα εξής συμπεράσματα: το 47% πιστεύει ότι αυτοί που καταναλώνουν αλκοόλ δείχνουν σίγουροι για τον εαυτό τους, το 15% πιστεύει ότι δείχνει άτομα ανασφαλής, το 30% θεωρεί ότι μ' αυτόν τον τρόπο κάποιος δείχνει ενήλικας, το 23% δηλώνει ότι βλέπει τα αγόρια πιο δυναμικά μετά την χρήση αλκοόλ, το 16% πιστεύουν ότι οι έφηβοι που καταναλώνουν αλκοόλ δεν έχουν δική τους προσωπικότητα και κάνουν ότι κάνουν ή ότι θέλουν οι άλλοι. Το 13% πιστεύει ότι τα άτομα αυτά είναι επαναστατημένα, το 22% είναι τα άτομα που προσπαθούν να εντυπωσιάσουν και το 19% πιστεύει ότι τα άτομα αυτά έχουν παραστρατήσει.

Για να διαπιστώσουμε την στάση που κρατούν οι έφηβοι απέναντι στο αλκοόλ ρωτήσαμε την άποψή τους εάν κάποιος φίλος τους είχε μεθύσει. Το 18% του δείγματος θεωρεί ότι ένα τέτοιο άτομο θα ήταν επικίνδυνο για την παρέα και θα έπρεπε να τον αποφύγει, το 9% πιστεύει ότι ίσως ν' αντιμετώπιζε κάποια προβλήματα και γι' αυτό θα έπρεπε να τον αποφύγουν, το 20% πιστεύει ότι έχει προβλήματα και θα πρέπει να τον υποστηρίξουν, το 18% θεωρεί ότι δεν πρέπει να πίνει κανείς χωρίς έλεγχο και το 35% ισχυρίζεται ότι ο φίλος του που έχει μεθύσει, απλώς διασκεδάζει με τον τρόπο του.

Το 45 % του δείγματος θεωρεί ότι το αλκοόλ δεν εξυψώνει πνευματικά τον άνθρωπο, ενώ το 27% δίνει θετική απάντηση και το 28% πιστεύει ότι το αλκοόλ σε εξυψώνει πνευματικά και καμιά φορά σε κάνει να αισθάνεσαι καλά.

Το 41% του δείγματος πιστεύει ότι οι έφηβοι πρέπει να δέχονται τους κανόνες που τίθενται από τους γονείς σχετικά με το αλκοόλ. Το 27% δηλώνει ότι μάλλον

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

συμφωνεί, το 11% μάλλον διαφωνεί και το 21% του δείγματος διαφωνεί με τους κανόνες και τα όρια που θέτουν οι γονείς.

Γενικά παρατηρείται έντονη αντίφαση στις απαντήσεις που δίνουν οι έφηβοι για την χρήση του αλκοόλ όταν μιλάνε για τους εαυτούς τους και όταν μιλάνε για τους συνομηλίκους τους. Πιθανόν να οφείλεται στην άρνηση του ίδιου του έφηβου να προσδιορίσει τους λόγους που τον ωθούν στην κατανάλωση αλκοόλ.

Επίσης, σύμφωνα με τον Κουρκούτα (Κουρκούτας Ε. Η., 2001, «Η ψυχολογία του εφήβου: θεωρητικά ζητήματα και κλινικές περιπτώσεις.» Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα) αυτό μπορεί οφείλεται στη διάχυση της ταυτότητας, όπου ο έφηβος δεν έχει κατορθώσει ακόμα να αποκτήσει μία σταθερή εικόνα εαυτού, ενώ σ' αυτή την κατηγορία υπάγονται συνήθως άτομα που είναι πιο ασταθή συναισθηματικά. Η έλλειψη σαφούς και ολοκληρωμένης ταυτότητας οδηγεί στη σύγχυση των ρόλων. Έτσι, το άτομο χωρίς την διαμόρφωση της σαφούς εικόνας του εαυτού, γίνεται ένα άτομο αδύναμο, έρμαιο των παλιών του συνηθειών, που αδυνατεί να κάνει σωστές και λογικές επιλογές για το μέλλον του.

9.2. Συμπεράσματα

Σύμφωνα λοιπόν, με τα αποτελέσματα της έρευνας, προκύπτει ότι τελικά οι ερευνητικές υποθέσεις που διατυπώσαμε στην αρχή της εργασίας μας επαληθεύονται.

Όσον αφορά την σχολική επίδοση των μαθητών, τα αποτελέσματα είναι λίγο διάχυτα. Ενώ διαπιστώνουμε ότι οι νέοι καταναλώνουν πολύ συχνά αλκοολούχα ποτά, εντούτοις παρατηρούμε ότι για την προηγούμενη σχολική χρονιά, οι βαθμολογίες τους ήταν αρκετά καλές.

Πιο συγκεκριμένα:

- ♦ το 30,3% έχουν μείνει μετεξεταστέοι
- ♦ το 15,3% αποφοίτησε από την προηγούμενη σχολική χρονιά με μέσο όρο 18
- ♦ το 12,2% αποφοίτησε με μέσο όρο 14
- ♦ το 32,7% έχει κάνει 20-60 απουσίες

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

- ♦ το 18,4% έχει κάνει πάνω από 50 απουσίες
- ♦ το 24% έχει αποβληθεί από το σχολείο
- ♦ το 10,8% δεν πρόκειται να δώσει καθόλου εξετάσεις

Η στάση της παρέας, είναι επίσης ένας παράγοντας που επηρεάζει την κατανάλωση αλκοόλ από τους μαθητές. Επίσης, οι νέοι επιθυμούν να καταναλώνουν αλκοόλ γιατί είναι κάτι που τους κάνει να νιώθουν καλύτερα.

- ♦ το 55% του δείγματος καταναλώνει αλκοόλ
- ♦ το 27% πίνει μερικές φορές την εβδομάδα
- ♦ το 20% πίνει σε καθημερινή βάση
- ♦ το 41% δοκίμασε πρώτη φορά αλκοόλ στην Στ' Δημοτικού
- ♦ το 23,9% ήπια πρώτη φορά αλκοόλ παρουσία των γονέων
- ♦ το 34,% ήπια αλκοόλ ενώ οι γονείς το γνώριζαν
- ♦ το 82,9% έχει καταναλώσει αλκοόλ μαζί με κάποιο μέλος από την οικογένεια
- ♦ το 14,1% επηρεάζεται από την παρέα στην κατανάλωση αλκοόλ
- ♦ το 26,3% θεωρεί ότι η κατανάλωση αλκοόλ είναι τρόπος ζωής
- ♦ το 59,6% θεωρεί ότι η χρήση αλκοόλ είναι προσωπική επιλογή αυτού που το χρησιμοποιεί
- ♦ το 9,1% αρχικά θα αντιστεκόταν στην παρέα για κατανάλωση του αλκοόλ, ενώ στο τέλος θα υπέκυπτε
- ♦ το 27% πιστεύει ότι το αλκοόλ εξυψώνει πνευματικά τον άνθρωπο
- ♦ το 47% θεωρεί ότι όσοι καταναλώνουν υπερβολικά αλκοόλ, δείχνουν να είναι σίγουροι για τον εαυτό τους
- ♦ το 15% πιστεύει ότι η κατανάλωση αλκοόλ δείχνει άτομα ανασφαλής με έλλειψη αυτοπεποίθησης

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

- ♦ το 30% θεωρεί ότι όσοι καταναλώνουν αλκοόλ προσπαθούν να δείξουν ότι είναι ενήλικες
- ♦ το 23% πιστεύει ότι τα αγόρια που πίνουν δείχνουν πιο άντρες και δυναμικοί
- ♦ το 16% θεωρεί ότι όσοι πίνουν δεν έχουν δική τους προσωπικότητα και κάνουν ότι και οι άλλοι
- ♦ το 16% πιστεύει ότι όποιος πίνει έχει προσωπικά προβλήματα και θέλουν να ξεφύγουν
- ♦ το 13% θεωρεί όσους πίνουν ως επαναστατημένα άτομα
- ♦ το 22% θεωρεί ότι όσοι πίνουν προσπαθούν να εντυπωσιάσουν
- ♦ το 19% θεωρεί ότι όσοι πίνουν έχουν παραστρατήσει
- ♦ το 38% καταναλώνει καθημερινά πάνω από 10 ευρώ
- ♦ το 33% του συνόλου ξοδεύει τα χρήματά του στην διασκέδαση
- ♦ το 29% βγαίνει σχεδόν καθημερινά για διασκέδαση
- ♦ το 22% βγαίνει 3 - 4 βράδια την εβδομάδα για διασκέδαση
- ♦ το 46% συχνάζει στις καφετέριες

9.3. Προτάσεις - Παρεμβάσεις

Για να θεωρηθεί μια παρέμβαση σωστή και ολοκληρωμένη θα πρέπει να κατευθύνεται ταυτόχρονα σε πολλούς επιμέρους στόχους. Στην συγκεκριμένη περίπτωση θα μπορούσαμε να παρέμβουμε παράλληλα με το άτομο, στην οικογένεια καθώς και στην ευρύτερη κοινότητα.

❖ *Η παρέμβαση στο άτομο:*

Πρόκειται για την πιο άμεση προσέγγιση και επιτυγχάνεται κυρίως με την συμμετοχή των εφήβων σε ομάδες πρόληψης μέσω σεμιναρίων βιωματικού χαρακτήρα. Μέσα από τις ομάδες βιωματικού χαρακτήρα, οι νέοι έχουν την ευκαιρία να συζητήσουν το πρόβλημα που τους απασχολεί ακούγοντας παράλληλα και τις

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

εμπειρίες των συνομηλίκων τους. Άλλωστε αυτός είναι ένας τρόπος ώστε να συμμετέχουν και νέοι που εντάσσονται στην ίδια ηλικιακή ομάδα και απλώς δεν φοιτούν σε κάποιο σχολείο ή φροντιστήριο. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να ακούγονται απόψεις παιδιών που βιώνουν διαφορετικές καταστάσεις.

❖ *Η παρέμβαση στην οικογένεια:*

Ο βασικότερος ρόλος ως προς την διαμόρφωση της προσωπικότητας του νέου, είναι αυτός της οικογένειας. Μέσα από την οικογένεια, ο νέος, είναι σε θέση ν' αντιληφθεί τις αξίες, τα ήθη, τα έθιμα, το κοινωνικά αποδεκτό και γενικά τις όποιες κατευθύνσεις αυτή δίνει. Επομένως, καμία δράση πρόληψης, δεν έχει αποτέλεσμα εάν δεν συμπεριλαμβάνεται στους στόχους της η παρέμβαση στην οικογένεια του νέου. Σ' αυτήν την περίπτωση, οι γονείς καλούνται να συνεργαστούν επί της ουσίας με τους εφήβους, με σκοπό ν' αφουγκραστούν τις εμπειρίες και τα προβλήματα που τους απασχολούν, προκειμένου οι νέοι να αναπτύξουν αυτογνωσία, εμπιστοσύνη στον εαυτό τους και τις προσωπικές και κοινωνικές τους δυνατότητες.

Παρέμβαση μπορεί να γίνει:

1. Με την δημιουργία ανοιχτών ομάδων συζήτησης από γονείς για τις προβληματικές καταστάσεις που αντιμετωπίζουν καθημερινά και που στόχο έχουν να ενημερώσουν και να ευαισθητοποιήσουν.
2. Με την ένταξη των γονέων σε ομάδες με στόχο την εκπαίδευσή τους για μια καλύτερη επικοινωνία με τους εφήβους.
3. Με την συνεργασία σχολείου και γονέων των παιδιών που έρχονται σε επαφή με παρεμβάσεις πρόληψης για καλύτερο αποτέλεσμα.

❖ *Η παρέμβαση στο σχολείο:*

Μετά την οικογένεια ο αμέσως επόμενος σημαντικός και καθοριστικός παράγοντας για την διάπλαση και εξέλιξη του νέου, είναι το σχολείο. Το σχολείο λειτουργεί σαν μια μικρότερη κοινότητα που εντάσσεται ο νέος και καλείται να μάθει τους αποδεκτούς κανόνες συμπεριφοράς που θα πρέπει να ακολουθεί. Μέσα από το σχολείο, ο νέος μαθαίνει να ακολουθεί κάποιο καθημερινό πρόγραμμα, και σύμφωνα μ' αυτό να αναλαμβάνει ορισμένες ευθύνες και υποχρεώσεις. Πράγμα που τον προετοιμάζει για τον τρόπο που θα λειτουργεί αργότερα και στην ευρύτερη κοινότητα. Η παρέμβαση στα σχολεία κρίνεται απαραίτητη.

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

Παρέμβαση μπορεί να γίνει:

1. Με την εκπαίδευση των καθηγητών προκειμένου να είναι σε θέση να χειρίζονται δύσκολες καταστάσεις και τρόπους συμπεριφοράς από δύσκολους μαθητές, καθώς και την ενεργοποίηση αυτών όσον αφορά την σχολική αλλά και προσωπική τους βελτίωση.
2. Με την καθιέρωση ειδικού συμβουλευτικού συστήματος προκειμένου να γίνεται μετεκπαίδευση των δασκάλων.
3. Με την στελέχωση κοινωνικής υπηρεσίας στο πλαίσιο του σχολικού περιβάλλοντος με όσους κοινωνικούς λειτουργούς απαιτούνται.
4. Με την υιοθέτηση κατάλληλων τρόπων για την αποφυγή του στιγματισμού και την επίτευξη της αληθινής συνεργασίας.
5. Με την αλλαγή του τρόπου διδασκαλίας των μαθημάτων, την ενίσχυση της κριτικής σκέψης, του κλίματος συνεργασίας και την δημιουργικότητα των μαθητών.
6. Με την παροχή δυνατότητας στους μαθητές να βελτιώσουν τις κοινωνικές τους δεξιότητες.
7. Με την συμβολή στην ενίσχυση της αυτοεκτίμησης των μαθητών, ώστε να νιώσουν ως ενεργά μέλη της κοινότητας.
8. Με την ενθάρρυνση των μαθητών να λαμβάνουν αποφάσεις και την ελευθερία επιλογής ενός σωστού τρόπου ζωής.
9. Με την ενθάρρυνση των μαθητών, ώστε να δημιουργήσουν ομάδες όπου θα είναι σε θέση να σχολιάζουν – ενημερώνουν διάφορα κοινωνικά θέματα και προβληματισμούς. (π.χ. δημιουργία σχολικής εφημερίδας, ομιλίες, κ.τ.λ.).

Το σχολείο μπορεί να προβάλλει την αγωγή και προαγωγή της υγείας μέσα από το σχολικό ήθος, το σχολικό πρόγραμμα, τους κανονισμούς και τις σχέσεις με τους εκπαιδευτικούς, τους μαθητές, τους γονείς και την κοινότητα.

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

Επίλογος

Η λήψη των ερευνητικών απαντήσεων όπως προαναφέρθηκε πραγματοποιήθηκε στον Δήμο Γεροποτάμου, πιο συγκεκριμένα η συλλογή των στοιχείων έγινε σε στέκια που συχνάζουν οι νέοι του Δήμου. Οι κυριότερες δυσκολίες που συναντήσαμε ήταν κατά κύριο λόγο η καχυποψία των παιδιών δηλαδή δεν ήταν καθόλου εύκολα να τα προσεγγίσουμε καθώς και να βρούμε άτομα πρόθυμα να συμπληρώσουν τα ερωτηματολόγια. Επίσης, δυσκολευτήκαμε αρκετά λόγω της άγνοιας τους να συμπληρώσουν ένα ερωτηματολόγιο. Άλλο ένα εμπόδιο που προέκυψε ήταν το να εξακριβώσουμε αν οι απαντήσεις των ερωτώμενων ήταν αληθείς κάτι που δεν είναι και απολύτως ασφαλές. Τέλος, ιδιαίτερα δύσκολη ήταν και η πρόσβαση μας εκεί μιας και η περιοχή είναι αρκετά απομακρυσμένη και το οδικό δίκτυο καθόλου ασφαλές.

Επομένως η πραγμάτωση της ερευνητικής διαδικασίας ολοκληρώθηκε με μια σχετική δυσκολία αλλά και αποτελεσματικότητα, καθώς αρκετά από τα ευρήματα παρουσιάζουν ενδιαφέρον και παρουσιάζονται παρακάτω.

Αναφορικά με τις σχολικές τους επιδόσεις, ο μέσος όρος βαθμολογίας των συμμετεχόντων παιδιών στην έρευνα για την προηγούμενη σχολική χρονιά ήταν 14,7, με μέγιστη βαθμολογία το 20 και μικρότερη το 10 κάτι που σύμφωνα με την θεωρία αποδεικνύει ότι τα άτομα που κάνουν χρήση αλκοόλ έχουν μια πτώση στη σχολικές τους επιδόσεις.

Επίσης, στο ερώτημα αν οι έφηβοι επηρεάζονται από το κοινωνικό και πολιτισμικό τους περιβάλλον (συνήθειες) ως προς τη χρήση αλκοόλ επίσης επιβεβαιώνεται. Μελετώντας τη στάση των νέων για τη χρήση του αλκοόλ έχουμε τα εξής αποτελέσματα το 59,6% του δείγματος απάντησε ότι η χρήση αλκοόλ είναι προσωπική επιλογή αυτού που το χρησιμοποιεί, το 26,3% θεωρεί ότι είναι τρόπος ζωής και το 14,1% πιστεύει ότι η χρήση του αλκοόλ την επιβάλλει η παρέα στην οποία βρίσκεσαι κάθε φορά. Είναι ενδιαφέρουσα η διαπίστωση ότι η ομάδα που θεωρεί ότι η κατανάλωση αλκοολούχων ποτών είναι τρόπος ζωής κάτι το οποίο επιβεβαιώνεται σε κάποιο βαθμό μιας και οι έξοδοι σε μπαρ και καφετέριες βρίσκεται στις προτιμήσεις των εφήβων σε ποσοστό 36% και αναφορικά με τις δυνατότητες διασκέδασης που παρέχει μια μικρή πόλη όπως η περιοχή που ερευνούμε.

Επιπροσθέτως ένα από τα ερωτήματα που θέσαμε ήταν και το εάν η κατανάλωση αλκοόλ από τους εφήβους επηρεάζει την ψυχολογία τους, τονώνει την αυτοπεποίθησή τους, καθώς επηρεάζουν και επηρεάζονται από την παρέα τους σχετικά με την κατανάλωση αλκοόλ (αναγνώριση, αποδοχή από την παρέα). Διερευνώντας εάν τα άτομα που θεωρούν ότι η κατανάλωση αλκοόλ οδηγεί σε πνευματική εξύψωση καταναλώνουν με μεγαλύτερη

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρόωμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

συχνότητα αλκοολούχα ποτά, φάνηκε ότι όντως υπάρχει υψηλή συσχέτιση. Τα αποτελέσματα αυτά υπογραμμίζουν για μια ακόμα φορά ότι μια θεωρητική αντίληψη για το ποτό και τα αποτελέσματα από την κατανάλωσή του (στην περίπτωση αυτή η αντίληψη ότι το ποτό οδηγεί σε πνευματική εξύψωση) σχετίζεται άμεσα με την συμπεριφορά του ατόμου (πραγματική συχνότητα κατανάλωσης αλκοόλ και μέθη, ελαφριά ή σοβαρή).

Σύμφωνα με την θεωρία εάν υπάρχει έντονη χρήση αλκοόλ σε καθημερινή βάση τότε λογικά θα ξοδεύονται περισσότερα χρήματα σε αυτό. Ωστόσο στις απαντήσεις που λάβαμε διαπιστώσαμε ότι το 19% των ερευνώμενων ξοδεύει το χαρτζιλίκι του σε τσιγάρα και το 33% σε διασκέδαση κάτι που όμως δεν αποδεικνύει εάν το 33% ξοδεύει τα χρήματα του για την αγορά αλκοολούχου ποτού. Ωστόσο σε ανεπίσημη δήλωση τους οι έφηβοι σε μεγάλο ποσοστό μας είπαν ότι καταναλώνουν την ρακή ή το κρασί που βρίσκουν στο σπίτι τους μιας και είναι αρκετά εύκολο να βρεθούν σε κάθε σπίτι οι συγκεκριμένες ουσίες.

Τέλος, στο ερώτημα πως η οικογένεια περνά με τον τρόπο ζωής τη χρήση του αλκοόλ σύμφωνα με την θεωρία ένας από τους λόγους χρήσης αλκοόλ είναι και ο μιμητισμός ή το πρότυπο. Όταν ο γονιός είναι πιο ελαστικός όσον αφορά τη χρήση αλκοόλ τόσο πιο εύκολα ένα παιδί θα έρθει σε επαφή με την ουσία, όπως ακριβώς διαπιστώνουμε και στις απαντήσεις που έχουμε λάβει μιας και για τα περισσότερα άτομα (63,4%) φαίνεται ότι η πρώτη εμπειρία με το αλκοόλ ήταν κυρίως με την παρουσία ή την επίγνωση των γονέων. Το αποτέλεσμα αυτό δείχνει ότι υπάρχει μια ελαστική στάση των γονέων ως προς την πρώτη δοκιμή αλκοόλ από τα παιδιά, γεγονός που ίσως διαμορφώνει και μια πιο χαλαρή στάση των παιδιών ως προς την κατανάλωση αλκοόλ στη μελλοντική τους ζωή.

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

**ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι
ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ**

**ΑΤΕΙ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ ΚΡΗΤΗΣ
ΣΧΟΛΗ :ΣΕΥΠ
ΤΜΗΜΑ : ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ**

Στα πλαίσια του ερευνητικού μέρους της πτυχιακής εργασίας των παρευρισκόμενων σπουδαστριών, με θέμα τη διερεύνηση των παραγόντων που σχετίζονται με την κατανάλωση αλκοόλ και τη στάση των μαθητών απέναντι σ' αυτό, παρακαλείστε όπως συμπληρώσετε το παρακάτω ερωτηματολόγιο.

**ΟΙ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΕΙΝΑΙ ΑΝΩΝΥΜΕΣ ΚΑΙ
ΑΥΣΤΗΡΑ ΑΠΟΡΡΗΤΕΣ**

Ε Ρ Ω Τ Η Μ Α Τ Ο Λ Ο Γ Ι Ο

1 Ηλικία:

14 15 16 17 18

2 Φύλο:

α. αγόρι β. κορίτσι

3 Η μόνιμη κατοικία σου βρίσκεται σε:

α. ορεινή περιοχή

β. παραθαλάσσια περιοχή

4 Συγκεκριμένα ζεις σε :

α. κωμόπολη

β. χωριό

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

5 Από τους γονείς σου:

- α. δεν ζει κανείς
β. μόνο ο πατέρας μου ζει
γ. μόνο η μητέρα μου ζει
δ. και οι δύο ζουν αλλά χώρια
ε. και οι δύο ζουν μαζί

6 Έχεις:

- α. μεγαλύτερους αδερφούς / αδερφές
β. μικρότερους αδερφούς / αδερφές
γ. ετεροθαλείς αδερφούς / αδερφές

7 Τι σειρά έχεις μεταξύ των αδερφών σου:

1 2 3 4 5 6 7 8

8 Το εκπαιδευτικό υπόβαθρο των γονιών σου είναι:

(σημειώστε με ένα X)

	Μητέρα	Πατέρας
α. απόφοιτος/η Δημοτικού		
β. απόφοιτος/η Γυμνασίου		
γ. απόφοιτος/η Λυκείου		
δ. απόφοιτος/η ΤΕΙ- ΑΕΙ		
ε. τίποτα από τα παραπάνω		

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

9 Από τους γονείς σου εργάζονται:

- α. μόνο ο πατέρας.
- β. μόνο η μητέρα.
- γ. και οι δύο.
- δ. κανείς από τους δύο.

10 Αν εργάζονται οι γονείς σου είναι:

	Μητέρα	Πατέρας
α. Δημόσιος υπάλληλος		
β. Ιδιωτικός υπάλληλος		
γ. Ελεύθερος επαγγελματίας		
δ. Γεωργός		
ε. Κτηνοτρόφος		
στ. δε γνωρίζω		

11 Πηγαίνεις σχολείο; Αν ναι σε ποια τάξη

- α. Α' Λυκείου
- β. Β' Λυκείου
- γ. Γ' Λυκείου
- δ. ΟΧΙ

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

12 Σε ποια τάξη σταμάτησες;

(αν έχεις απαντηθεί το ερώτημα 11 αρνητικά.)

- α. Στην Α' Γυμνασίου
- β. Στην Β' Γυμνασίου
- γ. Στην Γ' Γυμνασίου
- δ. Στην Α' Λυκείου
- ε. Στην Β' Λυκείου
- στ. Στην Γ' Λυκείου
- ζ. άλλο

13 Βαθμός ενδεικτικού από την προηγούμενη τάξη:

10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20

14 Έχεις χάσει ποτέ χρονιά:

α. ΝΑΙ (λόγω απουσιών)   β. ΝΑΙ (λόγω μαθημάτων)   γ. ΟΧΙ

15 Αν ναι, σε ποιο σχολικό επίπεδο;

α. γυμνάσιο   β. λύκειο

16 Έχεις μείνει ποτέ μετεξεταστέος:

α. ΝΑΙ   β. ΟΧΙ

17 Αριθμός απουσιών την περασμένη χρονιά:

α. μέχρι 20 β. 20 – 60   γ. πάνω από 60

18 Αιτία απουσιών:

α. λόγοι υγείας

β. προσωπικοί λόγοι

(αναφέρετε πιο συγκεκριμένα) .....

γ. και τα δύο

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

19 Έχεις αποβληθεί από το σχολείο σου:

α. ΝΑΙ   β. ΟΧΙ

20 Αιτία αποβολής:

- α. για σκασιαρχείο
- β. για απρεπή συμπεριφορά
- γ. για άλλους λόγους
- δ. δεν έχω αποβληθεί

21 Με το τέλος του Λυκείου θέλεις να ασχοληθείς με:

- α. ανώτατες/ανώτερες σπουδές
- β. κάποια εργασία
- γ. δεν έχω αποφασίσει ακόμα

22 Αν αποτύχεις στις εισαγωγικές εξετάσεις για κάποιο ανώτατο εκπαιδευτικό ίδρυμα:

- α. θα ξαναδοκιμάσω μέχρι να πετύχω
- β. θα πάω στο εξωτερικό με σκοπό να πάρω αργότερα μεταγραφή
- γ. θα αρχίσω να δουλεύω
- δ. δεν θα δώσω καθόλου εξετάσεις

23 Τα χρήματα που ξοδεύεις προέρχονται από:

- α. χαρτζιλίκι
- β. εργασία
- γ. τα δύο παραπάνω

24 Παράλληλα με το σχολείο εργάζεσαι για λόγους οικονομικούς:

α. ΝΑΙ   β. ΟΧΙ

25 Εργάζεσαι στις διακοπές σου για λόγους οικονομικούς:

α. ΝΑΙ   β. ΟΧΙ

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

26 Τα χρήματα που ξοδεύεις καθημερινά είναι συνήθως:

- α. μέχρι 2 €
- β. 2 – 5 €
- γ. 5 – 10 €
- δ. πάνω από 10 €

27 Τα χρήματα σου τα διαθέτεις κυρίως για:

- α. βιβλία
- β. τσιγάρα
- γ. διασκέδαση
- δ. CD - DVD
- ε. ένδυση - υπόδηση
- ζ. αποταμίευση
- η. άλλο σκοπό

28 Τι εξωσχολικές δραστηριότητες έχεις:

- α. φροντιστήρια
- β. αθλητισμός
- γ. μουσική
- δ. ηλεκτρονικά παιχνίδια
- ε. οργανώσεις πολιτισμικού περιεχομένου
- στ. πολιτιστικοί σύλλογοι
- ζ. εκκλησιαστικές οργανώσεις
- η. καμία
- θ. άλλες

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρόωμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

29 Πώς περνάς συνήθως τον ελεύθερο χρόνο σου

(επέλεξε τα 5 σημαντικότερα):

- α. μένω σπίτι μόνος
- β. μένω σπίτι με τους φίλους μου
- γ. πηγαίνω σε μπαρ ή καφετέριες
- δ. «σερφάρω» στο internet.
- ε. πηγαίνω σε μπιλιάρδα ή ηλεκτρονικά παιχνίδια
- ζ. περιφέρομαι άσκοπα στους δρόμους
- η. πηγαίνω στα μαγαζιά για ψώνια ή να χαζέψω τις βιτρίνες
- θ. παρακολουθώ τηλεόραση
- ι. παίζω βίντεο παιχνίδια
- κ. ακούω μουσική
- λ. ασχολούμαι με καλλιτεχνικές δραστηριότητες
- μ. γράφω ποιήματα ή άλλα κείμενα
- ν. πηγαίνω κινηματογράφο, θέατρο, συναυλίες
- ξ. διαβάζω εξωσχολικά βιβλία
- ο. διαβάζω περιοδικά, εφημερίδες, κόμικς
- π. κάνω αθλητισμό
- ρ. βοηθώ τους γονείς μου σε δουλειές
- σ. πηγαίνω στο κατηχητικό ή σε εκκλησιαστικές οργανώσεις

30 Τι είδους διασκέδαση προτιμάς:

α. αθλητισμό	ε. κινηματογράφο
β. διάβασμα	ζ. ηλεκτρονικά παιχνίδια
γ. μουσική	η. εκδρομές
δ. χορό	θ. άλλες διασκεδάσεις

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

31 Στη διάρκεια μιας συνηθισμένης εβδομάδας, πόσα βράδια βγαίνεις έξω με την παρέα σου:

- α. κανένα
- β. ένα
- γ. δύο
- δ. Τρία - τέσσερα
- ε. Πέντε – επτά

Οι στενοί σου φίλοι είναι:

- α. συμμαθητές
- β. εξωσχολικοί
- γ. συνομήλικοι
- δ. μεγαλύτεροι στην ηλικία
- ε. μικρότεροι στην ηλικία
- ζ. δεν έχω στενούς φίλους

32 Σε τι μέρη συνηθίζεις να διασκεδάζεις με την παρέα σου;

(επέλεξε έως 3 από τα παρακάτω)

- α. σε σπίτια
- β. σε κέντρα διασκέδασης, ταβέρνες κλπ
- γ. σε καφετέριες – καφενεία
- δ. σε κλαμπ
- ε. σε κινηματογράφο
- στ. σε πάρκα
- ζ. σε πολιτιστικές εκδηλώσεις (συναυλίες, πανηγύρια κ.α.)
- η. σε κοινωνικές εκδηλώσεις (γάμους, βαφτίσεις, γιορτές κ.α.)
- θ. αλλού.

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

33 Διασκεδάζεις στην περιοχή που ζεις ή βγαίνεις εκτός (άλλο χωριό, Ρέθυμνο κ.α.)

- α. Διασκεδάζω μόνο στη περιοχή μου.
- β. καμία φορά βγαίνω και σε άλλες περιοχές
- γ. πάντα πάω σε άλλες περιοχές
- δ. δεν βγαίνω

34 Αν βγεις εκτός περιοχής για διασκέδαση πως γίνεται η μεταφορά.

- α. με την μητέρα ή τον πατέρα μου.
- β. με γονέα κάποιου φίλου μου
- γ. με φίλο
- δ. οδηγώ ο ίδιος
- ε. με Μέσα Μαζικής Μεταφοράς (Λεωφορείο, Ταξί κ.λ.π.)

35 Συνηθίζετε να πίνετε αλκοόλ:

- α. ΝΑΙ
- β. ΟΧΙ

36 Πόσο συχνά πίνεις μύρα, κρασί, ρακί, ουίσκι ή κάποιο άλλο οινοπνευματώδες ποτό:

- α. κάθε μέρα
- β. μερικές φορές την εβδομάδα
- γ. μερικές φορές τον μήνα
- δ. μερικές φορές τον χρόνο
- ε. ποτέ

37 Πότε ήπιας για πρώτη φορά αλκοόλ:

- α. δεν έχω πει ποτέ
- β. ΣΤ΄ δημοτικού ή νωρίτερα
- γ. στο γυμνάσιο
- δ. στο λύκειο

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

38 Πόσες από τις φορές που ήπιες ένοιωσε ζάλη ή άλλη ελαφρά μέθη:

- α. ποτέ έως τώρα
- β. μερικές φορές
- γ. σχεδόν τις μισές φορές
- δ. τις περισσότερες φορές
- ε. σχεδόν όλες τις φορές

39 Αν κάποτε ζαλίστηκες με την χρήση κάποιου ποτού:

- α. αισθάνθηκα ξαφνικά ότι όλα γυρίζουν
- β. προτίμησα να φύγω από την παρέα
- γ. αισθάνθηκα ότι έφτιαξε το κέφι μου
- δ. έπεσα σε μελαγχολία και κλείστηκα στον εαυτό μου
- ε. πιστεύω ότι ήταν ευχάριστη εμπειρία και θα ήθελα να την επαναλάβω
- ζ. ζαλίστηκα ίσως κάποτε αλλά δεν πιστεύω ότι έχω ποτέ μεθύσει πραγματικά.

40 Πόσες φορές στη ζωή σου έχεις μεθύσει έχοντας χάσει τον έλεγχο

- α. ποτέ
- β. μια φορά
- γ. δύο φορές
- δ. 3 – 5 φορές
- ε. 6 – 9 φορές
- ζ. 10 φορές ή και περισσότερες

41 Η κατανάλωση αλκοολούχων ποτών είναι:

- α. προσωπική σου επιλογή
- β. το επιβάλλει η παρέα στην οποία βρίσκεσαι κάθε φορά
- γ. τρόπος ζωής

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

42 Πώς θα συμπεριφερόσουν αν κάποια φορά η παρέα απαιτούσε να πεις περισσότερο από όσο εσύ συνηθίζεις:

- α. θα αρνιόμουν κατηγορηματικά
- β. θα έπινα λίγο παραπάνω, όχι όμως όσο απαιτούσε η παρέα
- γ. θα αρνιόμουν στην αρχή, αλλά αν η απαίτηση ήταν έντονη θα υποχωρούσα στην άποψη της παρέας
- δ. θα έκανα αυτό που θα απαιτούσε η παρέα

43 Γιατί κατά τη γνώμη σου οι νέοι δεν θέτουν κάποια όρια στη κατανάλωση αλκοόλ όταν βρίσκονται με παρέα:

- α. αποτελεί προσωπική τους επιλογή
- β. δημιουργεί ευχάριστη ατμόσφαιρα
- γ. θέλουν να κάνουν εντύπωση στους υπόλοιπους
- δ. γιατί δεν νοείται πλέον έξοδος χωρίς ποτό

44 Κατά τη γνώμη σου, όταν ένας συνομήλικός σου πίνει αρκετά, αυτό τον κάνει να δείχνει:

(επέλεξε τα 3 σημαντικότερα)

- α. σίγουρο για τον εαυτό του
- β. ανασφαλή, του λείπει αυτοπεποίθηση
- γ. ότι είναι πια ενήλικος
- δ. ότι είναι ανώριμος και προσπαθεί να δείξει ότι μεγάλωσε
- ε. δυναμικός, άνδρας αν πρόκειται για αγόρι
- ζ. ανεξάρτητη και απελευθερωμένη αν πρόκειται για κορίτσι
- η. ότι δεν έχει δικιά του προσωπικότητα και κάνει ότι κάνουν οι άλλοι
- θ. ότι έχει προβλήματα στη ζωή του και προσπαθεί να ξεφύγει απ' αυτά
- ι. ότι είναι επαναστατημένο άτομο
- κ. ότι προσπαθεί να εντυπωσιάσει.
- λ. ότι «πήρε τον κακό τον δρόμο»

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

45 Κατά τη γνώμη σου ένας φίλος σου που μέθυσε:

- α. είναι επικίνδυνος για την παρέα και πρέπει να τον αποφεύγω
- β. έχει προβλήματα και πρέπει να τον αποφεύγω
- γ. έχει προβλήματα και πρέπει να τον υποστηρίξω, να τον βοηθήσω.
- δ. δεν θα έπρεπε να έπινε χωρίς έλεγχο
- ε. πιστεύω ότι απλώς διασκέδασε με τον τρόπο του

46 Πιστεύεις πως το αλκοόλ σε εξυψώνει πνευματικά, σε κάνει να νοιώθεις καλύτερα:

- α. ΝΑΙ
- β. ΟΧΙ
- γ. Καμιά φορά

47 Όταν ήπιες πρώτη φορά οι γονείς σου:

- α. ήταν παρόντες
- β. το γνώριζαν
- γ. δεν το έμαθαν

48 Έχεις πει ποτέ με κάποιο μέλος της οικογένειας σου παρέα;

- α. ΝΑΙ
- β. ΟΧΙ

αν ΝΑΙ με ποιο.....

49 Αν ΝΑΙ, που έγινε αυτό;

- α. σε κοινωνική εκδήλωση
- β. στο καφενείο
- γ. στο σπίτι
- δ. αλλού

50 Συμφωνείς με την άποψη ότι όλοι όσοι είναι στην ηλικία σου πρέπει να δέχονται τους κανόνες που θέτουν οι γονείς για τα οινοπνευματώδη ποτά:

- α. συμφωνώ
- β. μάλλον συμφωνώ
- γ. μάλλον διαφωνώ
- δ. διαφωνώ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΟΥΜΕ ΠΟΛΥ ΓΙΑ ΤΟΝ ΧΡΟΝΟ ΣΑΣ.

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ

ΠΙΝΑΚΕΣ

Πίνακας 1: Ηλικία

Statistics

Ηλικία

N	Valid	100
	Missing	0
Mean		15,77
Std. Deviation		1,427
Minimum		13
Maximum		18

ηλικία

	Frequency	Percent
Valid 13	1	1,0
14	24	24,0
15	22	22,0
16	18	18,0
17	20	20,0
18	15	15,0

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

Statistics

Ηλικία

N	Valid	100	
	Missing	0	
Mean		15,77	
Std. Deviation		1,427	
Minimum		13	
Total		100	100,0

Valid Percent	Cumulative Percent
1,0	1,0
24,0	25,0
22,0	47,0
18,0	65,0
20,0	85,0
15,0	100,0
100,0	

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

Πίνακας 2: εργασία γονέων

εργασία γονέων

	Frequenc y	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid μόνο πατέρας	34	34,0	34,0	34,0
μόνο μητέρα	7	7,0	7,0	41,0
και οι δύο	58	58,0	58,0	99,0
κανείς	1	1,0	1,0	100,0
Total	100	100,0	100,0	

Πίνακας 3: σχολική επίδοση

Statistics

σχολική επίδοση

N	Valid	98
	Missing	2
Mean		14,73
Std. Deviation		2,997
Minimum		10
Maximum		20

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

Πίνακας 4: μελλοντικοί στόχοι

μελλοντικοί στόχοι

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ανώτερες/ανώτατες σπουδές	39	39,0	41,1	41,1
εργασία	22	22,0	23,2	64,2
δεν έχω αποφασίσει	34	34,0	35,8	100,0
Total	95	95,0	100,0	
Missing System	5	5,0		
Total	100	100,0		

Πίνακας 5: αριθμός εβδομαδιαίων εξόδων

αριθμός εβδομαδιαίων εξόδων

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid καμία	12	12,0	12,0	12,0
μια φορά	17	17,0	17,0	29,0
δύο φορές	20	20,0	20,0	49,0
τρεις-τέσσερεις	22	22,0	22,0	71,0
πέντε-επτά	29	29,0	29,0	100,0

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

αριθμός εβδομαδιαίων εξόδων

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid καμία	12	12,0	12,0	12,0
μια φορά	17	17,0	17,0	29,0
δύο φορές	20	20,0	20,0	49,0
τρεις-τέσσερις	22	22,0	22,0	71,0
πέντε-επτά	29	29,0	29,0	100,0
Total	100	100,0	100,0	

Πίνακας 6: συχνότητα κατανάλωσης αλκοόλ

Group Statistics

	φύλο	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
συχνότητα κατανάλωσης αλκοόλ	αγόρια	49	3,82	1,202	,172
	κορίτσια	51	2,47	1,255	,176

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

Πίνακας 7:

Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
συχνότητα κατανάλωσης αλκοόλ	Equal variances assumed	1,088	,300	5,473	98	,000	1,346	,246	,858	1,834
	Equal variances not assumed			5,478	97,999	,000	1,346	,246	,858	1,833

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

Πίνακας 8:

Correlations

		αριθμός εβδομαδιαίω ν εξόδων	συχνότητα κατανάλωση ς αλκοόλ
συχνότητα κατανάλωσης αλκοόλ	Pearson Correlation	-,561**	1
	Sig. (2-tailed)	,000	
	N	100	100

***. Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).*

Πίνακας 9:

		συχνότητα κατανάλωση ς αλκοόλ
ζάλη/ελαφριά μέθη	Pearson Correlation	-,418**
	Sig. (2-tailed)	,000
	N	99
μέθη με απώλεια ελέγχου	Pearson Correlation	-,506**
	Sig. (2-tailed)	,000
	N	98

***. Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).*

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

Πίνακας 10:

		ηλικία
συχνότητα κατανάλωσης αλκοόλ	Pearson Correlation	,167
	Sig. (2-tailed)	,097
	N	100
ζάλη/ελαφριά μέθη	Pearson Correlation	,180
	Sig. (2-tailed)	,075
	N	99
μέθη με απώλεια ελέγχου	Pearson Correlation	,197
	Sig. (2-tailed)	,052
	N	98

Πίνακας 11:

Group Statistics

τόπος κατοικίας	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
συχνότητα κατανάλωσης αλκοόλ				
κωμόπολη	23	3,57	1,376	,287
χωριό	77	3,00	1,386	,158
μέθη με απώλεια ελέγχου				
κωμόπολη	22	3,68	2,212	,472
χωριό	76	2,33	1,799	,206

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

Πίνακας 12:

Independent Samples Test

	Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means							
	F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference		
								Lower	Upper	
συχνότητα κατανάλωσης αλκοόλ	,117	,733	1,719	98	,089	,565	,329	-,087	1,218	
Equal variances assumed			1,726	36,389	,093	,565	,328	-,099	1,229	
μέθυσια έλεγχος	4,332	,040	2,945	96	,004	1,353	,459	,441	2,265	
Equal variances assumed			2,628	29,509	,013	1,353	,515	,301	2,405	
υ										
Equal variances not assumed										

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

Πίνακας 13:

μέθη με απώλεια ελέγχου

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ποτέ	47	47,0	48,0	48,0
μία φορά	13	13,0	13,3	61,2
δύο φορές	7	7,0	7,1	68,4
3-5 φορές	10	10,0	10,2	78,6
6-9 φορές	2	2,0	2,0	80,6
10 φορές/περισσότερες	19	19,0	19,4	100,0
Total	98	98,0	100,0	
Missing System	2	2,0		
Total	100	100,0		

Πίνακας 14:

Group Statistics

φύλο	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
ζάλη/ελαφριά μέθη αγόρια	48	2,31	1,188	,171
κορίτσια	51	1,98	1,421	,199
μέθη με απώλεια ελέγχου αγόρια	49	3,37	2,048	,293
κορίτσια	49	1,90	1,597	,228

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

Πίνακας 14:

Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
ζάλη/ελ αφριά μέθη	Equal variances assumed	,688	,409	1,258	97	,212	,332	,264	-,192	,856
	Equal variances not assumed			1,264	95,689	,209	,332	,263	-,189	,854
μέθη με απώλεια ελέγχου	Equal variances assumed	11,804	,001	3,960	96	,000	1,469	,371	,733	2,206
	Equal variances not assumed			3,960	90,622	,000	1,469	,371	,732	2,207

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ

Η έρευνα που ακολουθεί πραγματοποιήθηκε το 2006 από το Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης και Πληροφόρησης για τα Ναρκωτικά και την τοξικομανία σε συνεργασία με το Ερευνητικό Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο Ψυχικής Υγιεινής. (ΕΚΤΕΠΝ (2006), πανελλήνια έρευνα στο σχολικό πληθυσμό για τα ναρκωτικά και τα οινόπνευματώδη).

Η χρήση οινόπνευματώδων στους εφήβους

Η χρήση οινόπνευματώδων είναι στη χώρα μας παραδοσιακά συνυφασμένη με διάφορες εκδηλώσεις της κοινωνικής μας ζωής όπως είναι οι γιορτές ή τα γεύματα. Άλλωστε η Ελλάδα είναι οινοπαραγωγός χώρα, κι επομένως οι τιμές των οινόπνευματώδων είναι προσιτές και η απόκτηση τους εύκολη, ανεξαρτήτως ηλικίας. Όπως και για τον καπνό, έτσι και για το αλκοόλ οι σοβαρές βλάβες που η κατάχρηση του προκαλεί στην υγεία είναι μακροπρόθεσμες (κίρρωση του ήπατος, εκφυλιστικό ψυχοσύνδρομο).

Επιπροσθέτως, η κατάχρηση του αλκοόλ μπορεί να έχει και άμεσες επιπτώσεις στην υγεία, αφού υπό την επίδραση του αυξάνονται οι συμπεριφορές κινδύνου, όπως είναι για παράδειγμα τα σοβαρά ατυχήματα στην οδήγηση, που προκαλούν σωματικές αναπηρίες, μέχρι και θάνατο, η ανεξέλεγκτη επιθετική συμπεριφορά η οποία συνεπάγεται διάφορους τραυματισμούς, οι σεξουαλικές σχέσεις χωρίς προφύλαξη, οι οποίες αυξάνουν τον κίνδυνο ανεπιθύμητης εγκυμοσύνης και σεξουαλικά μεταδιδόμενων νοσημάτων.

Κύρια ευρήματα ερευνών

Στη χώρα μας το 28,2% των εφήβων ηλικίας 14-18 ετών καταναλώνουν συχνά αλκοόλ (τουλάχιστον μία-δύο φορές την εβδομάδα). Η συστηματική κατανάλωση οινόπνευματώδων (τουλάχιστον μία-δύο φορές την εβδομάδα) παραμένει σταθερή την τελευταία εικοσαετία (29% το 1984 και 28,2% ίο 2003).

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

Την ίδια περίοδο έχει μειωθεί το ποσοστό των εφήβων που πιστεύουν ότι η κατανάλωση οινοπνευματωδών (1-2 ποτά σχεδόν καθημερινά) είναι ακίνδυνη (από 62,1% το 1984 σε 32,2% το 2003).

Οι προτιμήσεις ως προς τον τύπο των οινοπνευματωδών έχουν επίσης διαφοροποιηθεί σε σύγκριση με παλαιότερα έτη. Στις προτιμήσεις των εφήβων έρχονται πρώτα τα «βαριά» οινοπνευματώδη και ακολουθεί η μπίρα, η οποία αποτελούσε την πρώτη προτίμηση παλαιότερα. Το κρασί, τόσο το 1999 όσο και το 2003, κατέχει την τρίτη θέση στις προτιμήσεις των εφήβων ηλικίας 16 ετών.

Με την κατανάλωση αλκοόλ οι έφηβοι επιδιώκουν να διασκεδάσουν, να γίνουν πιο κοινωνικοί και να χαλαρώσουν.

Τα σημαντικότερα προβλήματα που οι έφηβοι θεωρούν ότι μπορεί να προκαλέσει η υπερβολική κατανάλωση οινοπνευματωδών είναι τα τροχαία ατυχήματα, η βλάβη της υγείας και η βίαιη ή εγκληματική συμπεριφορά.

Συγκριτικά με άλλες χώρες, οι έφηβοι στην Ελλάδα κάνουν συχνότερη κατανάλωση οινοπνευματωδών, όμως είναι λιγότεροι αυτοί που κάνουν επικίνδυνη χρήση (υπερβολική κατανάλωση, μέθη). (ΕΚΤΕΠΝ 2006, έρευνα στους εφήβους)

Έκταση της χρήσης οινοπνευματωδών.

Σχεδόν το σύνολο των εφήβων (95,8%) της χώρας μας αναφέρουν πως έχουν δοκιμάσει τουλάχιστον μία φορά σε όλη τη ζωή κάποιο οινοπνευματώδες. Περίπου 4 στους 10 εφήβους ηλικίας 14-18 ετών αναφέρουν πως έχουν πει 40 ή και περισσότερες φορές σε όλη τη ζωή. Συστηματική χρήση οινοπνευματωδών - τουλάχιστον δύο φορές την εβδομάδα- έχουν κάνει το 15,9%. Περισσότερα αγόρια από ό,τι κορίτσια πίνουν οινοπνευματώδη, ενώ παρατηρείται μεγάλη αύξηση με την ηλικία. Στην ηλικία των 17-18 ετών πίνουν πάνω από δύο φορές την εβδομάδα το 33,3% των αγοριών και το 17,2% των κοριτσιών.

Υπερβολική κατανάλωση οινοπνευματωδών (5 ή και περισσότερα ποτά στην καθισιά) αναφέρει πως έκανε τουλάχιστον 3 φορές τις τελευταίες 30 ημέρες το 13,2% των εφήβων ηλικίας 14-18 ετών με αναλογία 2:1 μεταξύ αγοριών και κοριτσιών (17,3% και 9,3%, αντίστοιχα). Στην ηλικία των 17-18 ετών υπερβολική κατανάλωση, τουλάχιστον μία φορά τις 30 τελευταίες ημέρες, αναφέρουν το 57,3% των αγοριών

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

και το 41,1% των κοριτσιών. Δείκτη υπερβολικής κατανάλωσης αποτελεί και η μέθη. Το 12,5% των εφήβων ηλικίας 14-18 ετών αναφέρει πως τους τελευταίους 12 μήνες είχε τουλάχιστον τρία περιστατικά μέθης. Και πάλι τα αγόρια και οι έφηβοι μεγαλύτερης ηλικίας αναφέρουν ότι έχουν μεθύσει σε υψηλότερα ποσοστά συγκριτικά με τα κορίτσια και τους εφήβους μικρότερης ηλικίας. (ΕΚΤΕΠΝ 2006, έρευνα στους εφήβους)

Τα ποτά προτίμησης

Με κριτήριο τη συχνή κατανάλωση (τουλάχιστον 3 φορές τις τελευταίες 30 ημέρες), πρώτα σε προτίμηση έρχονται τα ποτά με υψηλή περιεκτικότητα σε αλκοόλ («βαριά» οينوπνευματώδη, όπως είναι το ουίσκι, η βότκα, η τεκίλα κτλ.) (35,9%). Δεύτερη κατά σειρά έρχεται η μπίρα (26,5%) και ακολουθεί το κρασί (22,4%). Τα κορίτσια προτιμούν την μπίρα και το κρασί στον ίδιο βαθμό, σε αντίθεση με τα αγόρια, από τα οποία τα περισσότερα προτιμούν την μπίρα. Τα τελευταία χρόνια, στις προτιμήσεις των εφήβων βρίσκεται και η νέα γενιά ποτών χαμηλής περιεκτικότητας σε αλκοόλ, που είναι τα αναψυκτικά με αλκοόλ (*ready to drink ή alcopops*)

Οι προτιμήσεις των εφήβων ηλικίας 16 ετών έχουν διαφοροποιηθεί μεταξύ 1999 και 2003. Πρώτη στην κατανάλωση το 1999 ήταν η μπίρα, ενώ τα «βαριά» οينوπνευματώδη κατείχαν τη δεύτερη θέση και την τρίτη το κρασί. (ΕΚΤΕΠΝ 2006, έρευνα στους εφήβους)

ηλικία έναρξης κατανάλωσης οينوπνευματωδών και πρώτης μέθης.

Το πρώτο ποτήρι πίνουν σε μικρότερη ηλικία τα αγόρια σε σύγκριση με τα κορίτσια και προηγείται η μπίρα ή το κρασί (12,6 έτη για τα αγόρια και 13,2 έτη για τα κορίτσια). Έναν περίπου χρόνο μετά το πρώτο ποτό δοκιμάζουν τα πιο «βαριά» ποτά (στα 13,9 έτη τα αγόρια και στα 14,5 τα κορίτσια). Ακολουθεί η πρώτη μέθη (στα 14,6 τα αγόρια και στα 15 τα κορίτσια). (ΕΚΤΕΠΝ 2006, έρευνα στους εφήβους)

Φιλικός περίγυρος – περιβάλλον.

Η πλειονότητα των εφήβων αναφέρει ότι την τελευταία φορά που ήπιε ήταν εκτός σπιτιού και συγκεκριμένα σε κλαμπ, σε ντίσκο (30,7%) ή σε μπαρ (26,9%).

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

Κατανάλωση οινοπνευματωδών στο σπίτι ανέφερε το 21,6% των εφήβων ηλικίας 14-18 ετών.

Από την έρευνα για τη συμπεριφορά υγείας των μαθητών ηλικίας 11-15 ετών προκύπτει ότι σε ένα μεγάλο ποσοστό μαθητών (61,7%) δεν επιτρέπεται η κατανάλωση οινοπνευματωδών στο σπίτι. Αυτή η απαγόρευση αναφέρεται από περισσότερα κορίτσια παρά αγόρια (63,5% και 59,8%, αντίστοιχα).

Συνηθέστερα οι μαθητές πίνουν παρέα με τους φίλους τους, ενώ το ποσοστό αυτών που πίνουν παρέα με κάποιον από τους δύο γονείς είναι μικρό (8,8% με τον πατέρα και 6,2% με τη μητέρα).

Οι 6 στους 10 εφήβους αναφέρουν ότι οι περισσότεροι ή όλοι οι φίλοι τους πίνουν οινοπνευματώδη. Από όσους έχουν μεγαλύτερα αδέρφια, το 60,2% αναφέρει ότι και αυτά πίνουν. Μια μικρή μειοψηφία όμως (5,9%) αναφέρουν ότι οι φίλοι τους μεθούν τουλάχιστον μία φορά την εβδομάδα, ενώ περισσότεροι αναφέρουν το ίδιο για τα μεγαλύτερα αδέρφια (12,6%). (ΕΚΤΕΠΙΝ 2006, έρευνα στους εφήβους)

Αντίληψη για τον κίνδυνο από τη κατανάλωση οινοπνευματωδών.

Ένας καθοριστικός παράγοντας για την κατανάλωση ή όχι οινοπνευματωδών, αλλά και της συχνότητας της, αποτελούν οι πεποιθήσεις και οι αντιλήψεις που έχουν οι έφηβοι για τους κινδύνους που συνεπάγεται η χρήση αλκοόλ. Περίπου 7 στους 10 εφήβους αναγνωρίζουν ότι η καθημερινή κατανάλωση 4-5 ποτών είναι πολύ επικίνδυνη. Την κατανάλωση 5 ή και περισσότερων ποτηριών κάθε Σαββατοκύριακο θεωρεί επικίνδυνη το 44,9%. Σε σύγκριση με τα κορίτσια, τα αγόρια αντιλαμβάνονται λιγότερο τον κίνδυνο από την κατανάλωση οινοπνευματωδών.

Επίσης, η πλειονότητα των εφήβων αναγνωρίζει ότι η υπερβολική χρήση οινοπνευματωδών σχετίζεται με μια σειρά προβλημάτων όπως είναι τα τροχαία ατυχήματα (83,6%), η βλάβη στην υγεία (58,1%), η βίαιη (παραβατική) συμπεριφορά (48,8%), η διαταραχή των οικογενειακών σχέσεων (44,8%), η πρόκληση ατυχημάτων γενικά (41,2%), καθώς και με προβλήματα στις διαπροσωπικές σχέσεις (38,7%) και στην οικονομική κατάσταση (32,9%).

Οι αντιλήψεις των εφήβων για τους κινδύνους από την κατανάλωση οινοπνευματωδών έχουν διαφοροποιηθεί μέσα στο χρόνο. Το ποσοστό των εφήβων

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

που το 2003 θεωρούσαν την καθημερινή κατανάλωση 1-2 ποτών ακίνδυνη έχει μειωθεί στο μισό συγκριτικά με αυτό που είχε την ίδια άποψη το 1984 (32,2% και 62,1%, αντίστοιχα). Παρόμοια εικόνα παρουσιάζεται και για την κατανάλωση 4-5 ποτών (σχεδόν καθημερινά). Το ποσοστό των εφήβων που τη θεωρούν ακίνδυνη μειώνεται συνεχώς από το 1984 και μετά. (ΕΚΤΕΠΝ 2006, έρευνα στους εφήβους)

Σημαντικότεροι λόγοι αποφυγής των οινόπνευματωδών

Οι κίνδυνοι που ανέφεραν οι έφηβοι ως συνέπειες της χρήσης οινόπνευματωδών φαίνεται να λειτουργούν και ως οι κυριότεροι αποτρεπτικοί παράγοντες στην κατανάλωση αλκοόλ.

Ανάμεσα στους σημαντικότερους λόγους για τους οποίους οι έφηβοι θεωρούν ότι δεν πρέπει να γίνεται κατανάλωση οινόπνευματωδών είναι η πρόκληση σοβαρών ατυχημάτων (74,1%), η βία και το έγκλημα (63,5%), η βλάβη της υγείας (63%), η διαταραχή της οικογενειακής ζωής (62,1%). Ακολουθούν λόγοι που αφορούν το φόβο της εξάρτησης και των άσχημων επιδράσεων (πονοκέφαλος, ζαλάδα) από τη χρήση, ενώ ακολουθούν με χαμηλότερα ποσοστά απαντήσεων η αποδοκιμασία των γονιών για το αλκοόλ, οι θρησκευτικοί λόγοι, καθώς και το κόστος αγοράς των οινόπνευματωδών. (ΕΚΤΕΠΝ 2006 έρευνα στους εφήβους)

Προσδοκίες από την κατανάλωση οινόπνευματωδών.

Οι έφηβοι θεωρούν ότι η κατανάλωση οινόπνευματωδών είναι πιθανότερο να έχει θετικές παρά αρνητικές επιδράσεις στους ίδιους. Οι περισσότεροι έφηβοι συνδέουν την κατανάλωση οινόπνευματωδών με τη διασκέδαση (71,9%), ενώ μεγάλο ποσοστό εφήβων θεωρούν αρκετά πιθανό ότι με το αλκοόλ γίνονται πιο ομιλητικοί και «ανοιχτοί» στην παρέα (63,7%), νιώθουν χαρούμενοι (59,1%) και χαλαροί (51,9%).

Η συνηθέστερη αρνητική συνέπεια που αναφέρουν είναι η αδιαθεσία της επόμενης ημέρας (πονοκέφαλος, ζαλάδα, hangover) (57,6%). Άλλες αρνητικές συνέπειες που θεωρούνται πιθανές από τους εφήβους μετά από κατανάλωση αλκοόλ είναι η βλάβη στην υγεία, το να μετανιώσουν για κάτι που έκαναν, ο εμετός. Αρκετά λιγότεροι φοβούνται την εξάρτηση από το αλκοόλ (16,3%), ενώ ακόμα λιγότεροι θεωρούν ότι καταναλώνοντας αλκοόλ θα έχουν μπλεξίματα με την αστυνομία (7,2%).(ΕΚΤΕΠΝ 2006, έρευνα στους εφήβους)

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

Συμπεράσματα.

Η κατανάλωση οινοπνευματωδών από τους εφήβους (14-18 ετών) είναι αρκετά διαδεδομένη, ειδικότερα στα αγόρια και στις μεγαλύτερες ηλικίες. Με την κατανάλωση οινοπνευματωδών οι περισσότεροι έφηβοι προσδοκούν να διασκεδάσουν, να γίνουν πιο κοινωνικοί και να χαλαρώσουν. Αναγνωρίζουν ως πιο πιθανές δυσάρεστες συνέπειες την αδιαθεσία (πονοκέφαλος, ζαλάδα της επόμενης μέρας) και τα προβλήματα στην υγεία.

Η μεγάλη πλειοψηφία των εφήβων πάντως πιστεύουν ότι η υπερβολική κατανάλωση αλκοόλ μπορεί να γίνει αιτία πρόκλησης τροχαίων ή και άλλων ατυχημάτων, καθώς και αρνητικών συνεπειών για την υγεία. Τα προβλήματα αυτά αναγνωρίζονται από τους περισσότερους και ως οι σημαντικότεροι αποτρεπτικοί λόγοι όσον αφορά την κατανάλωση οινοπνευματωδών

Σε γενικές γραμμές, η πορεία της κατανάλωσης οινοπνευματωδών από τους εφήβους κατά την τελευταία εικοσαετία στη χώρα μας παρουσιάζεται σταθερή, με εξαίρεση την τελευταία πενταετία (1998-2003), οπότε και διαπιστώνεται μια τάση αύξησης της κατανάλωσης. Μεταβολή παρατηρείται και στις προτιμήσεις του τύπου των ποτών. Περισσότεροι έφηβοι το 2003 καταναλώνουν «βαριά» οινοπνευματώδη συγκριτικά με το 1999, όπου πρώτη στην προτίμηση τους ήταν η μπίρα.

Στη χώρα μας οι συγκρίσεις της έκτασης και των τρόπων κατανάλωσης οινοπνευματωδών από τους εφήβους με τις άλλες χώρες αναδεικνύει τις πολιτιστικές διαφορές της πρώιμης κατανάλωσης οινοπνευματωδών. Ενώ οι Έλληνες έφηβοι (16 ετών) βρίσκονται στις πρώτες θέσεις μεταξύ των χωρών με τη συχνή κατανάλωση οινοπνευματωδών, αντίθετα βρίσκονται μεταξύ των τελευταίων στην υπερβολική χρήση και τη μέθη. Οι έφηβοι στην Ελλάδα, όπως και σε άλλες μεσογειακές χώρες, δεν πίνουν για να μεθύσουν, πράγμα το οποίο συμβαίνει σε χώρες της Βορείου Ευρώπης, όπου και η ηλικία της πρώτης μέθης είναι μικρότερη. Οι παραδοσιακές μας αξίες που συνδέουν το αλκοόλ με τις κοινωνικές εκδηλώσεις και τις γιορτές, η σχετική ανοχή των γονέων έτσι ώστε να πίνει σε ορισμένες περιστάσεις «κανένα ποτηράκι» το παιδί τους, η απουσία περιορισμών στην αγορά οινοπνευματωδών στα

Η χρήση του αλκοόλ από εφήβους. Παράγοντες που επηρεάζουν την πρώιμη κατανάλωση. Η περίπτωση του Δήμου Γεροποτάμου.

σούπερ μάρκετ, η εύκολη πρόσβαση στα καφέ και στα μπαρ (αν και υπάρχει σχετική με την ηλικία νομοθεσία) εξηγούν την έκταση της κατανάλωσης οινοπνευματωδών από τους εφήβους στη χώρα μας. Για τον έφηβο το αλκοόλ λειτουργεί και ως σύμβολο ότι δεν είναι πια παιδί και ότι έχει γίνει πιο ανεξάρτητος, διευκολύνοντας την ένταξη του στην ομάδα των ομότιμων.

Όλα τα παραπάνω στοιχεία συνθέτουν την εικόνα της χρήσης οινοπνευματωδών από τον εφηβικό πληθυσμό, εικόνα η οποία, παρά τα όποια θετικά της στοιχεία, οδηγεί στο συμπέρασμα ότι απαιτούνται ακόμα πολλές προσπάθειες στον τομέα της πρόληψης. Μια συνολική πολιτική πρόληψης που θα έδινε ιδιαίτερη προσοχή στον περιορισμό των ελκυστικών διαφημιστικών μηνυμάτων και η εντατικοποίηση των προγραμμάτων αγωγής της υγείας τόσο στο σχολικό πληθυσμό όσο και στην ευρύτερη κοινότητα αποτελούν θετικά μέτρα. Από την άλλη είναι υπό συζήτηση κατά πόσον οι απαγορεύσεις που έχουν εφαρμοστεί αποτελεσματικά για τους νέους σε άλλες χώρες με διαφορετικό κοινωνικοπολιτιστικό πλαίσιο θα ήταν εξίσου αποτελεσματικές και στη χώρα μας.

Οι στρατηγικές πρόληψης των εξαρτήσεων είναι ένα ζήτημα πολυσύνθετο. Κρίνεται λοιπόν απαραίτητο να λαμβάνονται υπόψη όλες οι ψυχολογικές συνιστώσες στο σχεδιασμό των πολιτικών πρόληψης που απευθύνονται στους εφήβους.